

Regioscan basisteam Hoorn

Een studie naar veiligheidsbeleid,
criminaliteit en overlast

LokaleZaken

2013

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Onderzoeksvragen	3
1.2	Op hoofdlijnen: gunstige of stabiele politiecijfers	4
1.3	Dankwoord	6
2.	Gemeentelijk veiligheidsbeleid: zes profielen	8
2.1	Inleiding	8
2.2	De opkomst van het bestuurlijk veiligheidsbeleid	8
2.3	Hoorn: doorontwikkeling met focus	10
2.4	Medemblik: breed veiligheidsbeleid en échte frontlijnsturing	15
2.5	Stede Broec: klein houden	18
2.6	Enkhuizen: stad in pocketformaat	20
2.7	Drechterland: plattelandsgemeente met een evenementencultuur	24
2.8	Opmeer: klein en stabiel	26
2.9	Afsluiting	29
3.	Bovenlokaal: belangrijke beleidsprojecten	30
3.1	Inleiding	30
3.2	Invoering van het Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld (LCVB)	30
3.3	Jeugdgroepen	32
3.4	West Frisland: jeugd, alcohol en drugs	33
3.5	Huisvesting buitenlandse werknemers: Kompas	36
3.6	Riskante momenten (kermis, jaarwisseling)	38
3.7	Opbouw van het Veiligheidshuis West-Friesland	39
3.8	Opkomst van ‘gemeentelijk’ en ‘privaat’ blauw	40
4.	Geregistreerde criminaliteit en overlast	42
4.1	Inleiding	42
4.2	Vermogensdelicten	42
4.2.1	Het basisteam	42
4.2.2	De gemeente Hoorn	44
4.2.3	De Koggen	47
4.3	Geweld	52
4.3.1	Uitgaansgeweld	53
4.3.2	Huiselijk geweld	55
4.3.3	Overvallen en straatroof: hoge impact, maar bescheiden aantallen	56
4.3.4	De gemeente Hoorn	57
4.3.5	De Koggen	60

5.	Jeugdynamiek en criminele structuren	64
5.1	Inleiding	64
5.2	Jeugd: toegenomen dynamiek bij criminaliteit en overlast	64
5.2.1	De shortlistmethodiek: vijf problematische jeugdgroepen	64
5.2.2	Geregistreerde jeugdoverlast	65
5.2.3	Problematisch jeugdgedrag: de afgenomen betekenis van de shortlistmethodiek	67
5.2.4	Wat is 'goed': vier of nul jeugdgroepen in beeld?	69
5.3	Niet geregistreerde misdaad: criminele structuren en 'haaldelicten'	70
5.3.1	Drugscriminaliteit	71
5.3.2	Overige criminele structuren	73
5.4	Kickboksgala en motorclubs	74
6.	Samengevat: conclusies en aanbevelingen	77
6.1	Inleiding	77
6.2	Veiligheidsbeleid	77
6.3	Criminaliteit en overlast	79
6.4	Aanbevelingen	83
Bijlage 1	Maatregelen en activiteiten 'Jeugd en alcohol in West-Friesland'	89
Bijlage 2	Respondenten	91
Bijlage 3	Bronnenlijst	93

Colofon (96)

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Onderzoeksvragen

Er is een zogenoemde stadsscan over de veiligheid en het veiligheidsbeleid in Hoorn uitgevoerd: die is verschenen begin 2010 en gaat over de periode 2006 – 2009 (Beke, Van der Torre & Van Duin, 2010). De aanleiding bestond destijds uit een bijzondere combinatie: een slechte positie in de Gemeentelijke Veiligheidsindex van Hoorn (GVI; plaats 17), maar ook een betere (goede/acceptabele) subjectieve veiligheid. Er was dus sprake van een opmerkelijke discrepantie tussen de objectieve (cijfers) en de subjectieve (beleving) veiligheid. Het is 'gebruikelijk' dat het veiligheidsgevoel juist slechter is dan de meetbare criminaliteit en overlast. Naast Hoorn scoorden ook enkele andere gemeenten in de politieregio Noord-Holland-Noord ongunstig, met name Den Helder en Alkmaar.

De stadsscan 2010 bracht om te beginnen de patronen van de lokale criminaliteit en overlast in kaart. Dat was één van de aanleidingen om het veiligheidsbeleid aan te scherpen en te baseren op inzicht in en erkenning van reële veiligheidsproblemen. Het werd gericht op dossiers die er lokaal toe doen en die kansen bieden op vooruitgang. Dit resulteerde deels in nieuw beleid en voor een ander deel was het een reden om bestaande ontwikkelingen - zoals de opbouw van stadstoezicht, de aanpak van het uitgaansgeweld en van jeugdproblematiek (waaronder het alcoholgebruik) - te versterken.

De zomer en het najaar van 2013 zijn een goed moment om de balans op te maken van het (aangepaste) veiligheidsbeleid en van de veiligheidssituatie in Hoorn. Het was mogelijk geweest om wederom een stadsscan uit te voeren, dus louter gericht op Hoorn. Veiligheidsproblemen zijn echter deels een gemeenschappelijke zaak van politie en gemeenten in het basisteam van de politie. Dat team heet 'basisteam Hoorn', maar het bestaat uit de gemeenten Enkhuizen, Stede Broec, Drechterland, Medemblik, Opmeer en Hoorn. Het gemeenschappelijke belang bij veiligheidsbeleid komt anno 2013 onder meer tot uitdrukking in enkele bovenlokale beleidsprojecten, zoals de aanpak van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren en van vraagstukken bij de (tijdelijke) huisvesting van EU-migranten die werken in West-Friesland.

Het basisteam Hoorn voegt per 1 januari 2013 de politieafdeling Hoorn samen met vijf gemeenten (Enkhuizen, Stede Broec, Drechterland, Medemblik en Opmeer) uit de voormalige afdeling De Koggen. Naast deze vijf gemeenten maakte ook de gemeente 'Koggenland' daar deel van uit. Als we in deze studie spreken over 'Koggen' dan doelen we steeds op de vijf gemeenten in ons onderzoeksgebied.

Voor (de zes gemeenten op) het grondgebied van het basisteam beantwoorden we de volgende drie hoofdvragen:

- Wat is de veiligheidssituatie in (de gemeenten in) het basisteam? Zie hoofdstuk 4 en 5.
- Wat zijn de kenmerken van het lokale (gemeentelijke) veiligheidsbeleid? Zie met name

hoofdstuk 2 en 3.

- Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd? Zie hoofdstuk 6.

Om deze vragen te beantwoorden hebben we documenten bestudeerd en hebben we interviews afgenomen. We spraken in totaal 39 respondenten. Daarnaast hebben we drie bijeenkomsten van de politie (in het kader van het zogenoemde Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld) bij mogen wonen en konden we deze benutten voor vragen ten behoeve van deze studie: één over Hoorn en twee over de vijf gemeenten in De Koggen. We hebben ook observaties verricht op locaties die van belang bleken te zijn, zoals horeca, wijken of straten met veiligheidsproblemen, recreatieparken en hangplekken. Dat vergrootte onze kaartkennis van het grote en diverse (stedelijk en platteland) onderzoeksgebied. De bronnen en respondenten staan vermeld in de bijlagen.

1.2 Op hoofdlijnen: gunstige of stabiele politiecijfers

De geregistreerde criminaliteit en overlast in het basisteam Hoorn laten een overwegend gunstige trend zien. De cijfers over de periode van 2009 tot en met 2012 staan vermeld in de onderstaande tabel. In die periode daalt de geregistreerde voertuigcriminaliteit fors: van 1.912 naar 1.417. De diefstal van (brom- en snor-)fietsen daalt ook, zij het in mindere mate (een daling van 123 registraties). De enige negatieve trend betreft de woninginbraak, al valt dat toe te schrijven aan een lage (dus gunstige) score in het jaar (2009) dat we als uitgangspunt nemen. Sinds 2010 zijn de cijfers min of meer stabiel.

De geregistreerde jeugdoverlast stijgt met 113 (van 1.522 naar 1.635). Daar staat tegenover dat de registraties voor aantasting van de openbare orde juist stevig dalen: met 653 (van 2.424 naar 1.771). Onder deze titel worden ook vormen van jeugdoverlast geregistreerd, dus het onderscheid tussen de twee categorieën is niet altijd scherp te trekken. De cijfers over 2010 zijn wat dat betreft een indicatie, want in dat jaar daalt de aantasting van de openbare orde met circa 400 registraties, terwijl de jeugdoverlast ongeveer even snel stijgt. Om in de jaren daarna overigens fors te dalen.

De registraties van drugs en geweld laten een vlakke, maar licht dalende trend zien. Er bestaat een belangrijk verschil tussen deze delictcategorieën, want geweldsmisdrijven kennen slachtoffers (die geneigd zullen zijn om aangifte doen) en veel delicten onder de categorie drugs maken (in directe zin) geen slachtoffers. Een drugsdeal heeft nu eenmaal plaats met instemming van dealer en klant en raakt pas geregistreerd als politiemensen het constateren of burgers er melding van maken. Vanwege de afscherming van drugsgebruik, -teelt en -handel bestaat de kans dat veel drugsdelicten niet worden geregistreerd. Op dit verschijnsel van mogelijke onderregistratie komen we later in deze scan terug.

Tabel 1.1: Basisteam Hoorn

	2009	2010	2011	2012	+/-
Diefstal/inbraak woning	558	771	781	723	+ 165
Diefstal brom-, snor-, fietsen	1.668	1.846	1.423	1.545	- 123
Voertuigcriminaliteit	1.912	1.609	1.406	1.417	- 495
Geweld	1.297	1.313	1.137	1.142	- 155
Drugs	116	104	101	103	-13
Aantasting OO	2.424	2.093	2.070	1.771	-653
Jeugdoverlast	1.522	2.060	1.589	1.635	+113

Het valt voorts op dat een hoog percentage van de geregistreerde criminaliteit en overlast plaats heeft in de gemeente Hoorn. De onderstaande tabellen bevatten de registraties in die gemeente (1.2) en het percentage van het totaal aantal registraties in basisteam Hoorn (1.3). Over de hele linie heeft ongeveer de helft van de geregistreerde delicten en overlastincidenten in het basisteam plaats op het grondgebied van de gemeente Hoorn.

Tabel 1.2: Hoorn

	2009	2010	2011	2012	+/-
Diefstal/inbraak woning	310	379	393	376	+66
Diefstal brom-, snor-, fietsen	977	818	664	759	-218
Voertuigcriminaliteit	1.299	836	667	663	-636
Geweld	704	752	636	616	-84
Drugs	64	59	71	60	-4
Aantasting OO	1.080	907	943	714	-366
Jeugdoverlast	805	1.116	821	1.003	-198

Tabel 1.3: Percentage geregistreerde criminaliteit en overlast in Hoorn van het totaal in het basisteam

	2012
Diefstal/inbraak woning	52%
Diefstal brom-, snor-, fietsen	49%
Voertuigcriminaliteit	47%
Geweld	52%
Drugs	58%
Aantasting OO	40%
Jeugdoverlast	61%

De concentratie van de geregistreerde criminaliteit en overlast in de gemeente Hoorn heeft verschillende oorzaken:

- Het is de gemeente met de meeste bewoners: 71.255 van de 184.805 inwoners in het gehele gebied (per 1 januari 2012). Dat is 38,6%.
- Hoorn heeft de grootste woningvoorraad: 31.490 van het totaal van 78.260 woningen op het grondgebied van basisteam Hoorn. Dat is 40,2%.

Tabel 1.4: Aantal inwoners (1 januari 2012) in gemeenten van basisteam Hoorn

Gemeente	Aantal inwoners	% van basisteam Hoorn
Hoorn	71.255	38,6%
Medemblik	43.115	23,3%
Enkhuizen	18.270	9,9%
Stede Broec	21.470	11,6%
Drechterland	19.300	10,4%
Opmeer	11.395	6,2%
Totaal	184.805	100%

Tabel 1.5: Woningvoorraad (31 december 2011) van de gemeenten in basisteam Hoorn

Gemeente	Woningvoorraad	% van basisteam Hoorn
Hoorn	31.490	40,2%
Medemblik	17.314	22,1%
Enkhuizen	8.346	10,7%
Stede Broec	8.802	11,2%
Drechterland	7.745	9,9%
Opmeer	4.563	5,8%
Totaal	78.260	100%

- Twee gemeenten (Opmeer, Drechterland) zijn relatief rustig, met een beperkt aantal registraties (zie hoofdstuk 4). Dit draagt bij aan de statistische concentratie van criminaliteit en overlast in Hoorn
- Het is de gemeente met de meeste bezoekers. Het gaat daarbij voornamelijk om scholieren, studenten, werkenden en stappers uit West-Friesland die op reguliere basis de gemeente Hoorn bezoeken. Dit houdt verband met de centrumfunctie op het terrein van onderwijs, arbeid en uitgaan.
- Hoorn telt een aantal wijken of buurten (m.n. delen van Grote Waal, de omgeving van het 'tweede station' in de Kersenboogerd en Risdam-Noord) met een concentratie van sociale problematiek en leefbaarheidsproblemen, inclusief onveiligheid. In die mate treffen we dat elders in het gebied niet aan, al kent elke gemeente uiteraard (probleem-)locaties die aandacht vergen bij onder meer het veiligheidsbeleid. Dit zijn overigens problemen die zich niet laten registreren.
- De Hoornse nieuwbouwwijken (uit de jaren zeventig tot en met negentig) kennen een hoge bebouwingsdichtheid. De leef- en buitenruimte is schaars. Er wordt daarom relatief snel overlast ervaren, maar het vergroot ook de kans op sociale problemen, inclusief criminaliteit (Rovers, 1999).
- De bouwstijl van de genoemde wijken zorgt in beperkte mate voor zichtlijnen op het publieke domein, zoals wandelroutes of parkeerplaatsen. Bij de stadsscan van 2010 viel op dat dit in de hand werkte dat een relatief klein aantal daders zorgt voor een relatief groot deel van de geregistreerde criminaliteit.
- De concentratie van functies, gebouwen en personen gaat gelijk op met een relatief hoge inzet van politie, maar ook van bijvoorbeeld BOA's. De kans dat de politie melding maakt van overlast of aanhoudingen verricht (bijvoorbeeld op heterdaad in het uitgaansgebied of vanwege diefstal uit een auto) is daardoor groter.

1.3 Dankwoord

We hebben veel informatie over het veiligheidsbeleid, de overlast en criminaliteit kunnen verzamelen dankzij de bereidwilligheid van onze respondenten. We zijn hen dankbaar voor de tijd en kennis die ze ter beschikking hebben gesteld.

We interviewden in totaal 39 personen. Hun namen staan in de bijlage vermeld. Twee zogenoemde politiekundigen, Jeroen Smit en Alex Lam, hebben ons terzijde gestaan met het aanleveren van informatie (onder meer politieregistraties) en respondenten. We mochten ook drie door hen georganiseerde bijeenkomsten, in het kader van de gebiedsscan / LCVB, benutten om

vragen te stellen aan de deelnemers ten behoeve van deze studie. We zijn het DIK van de politie en Annemiek Huisman (coördinator rampenbestrijding en crisisbeheersing gemeente Drechterland) dankbaar voor de verstrekte informatie.

Hoofdstuk 2

Gemeentelijk veiligheidsbeleid: zes profielen

2.1 Inleiding

Het bestuurlijke veiligheidsbeleid en het politiebeleid zijn op belangrijke onderdelen versterkt sinds de zogenoemde stadsscan in Hoorn (Beke e.a., 2010). Dit komt onder meer door de doorgroei en opbouw van het bestuurlijke (gemeentelijke) veiligheidsbeleid. We beschrijven in paragraaf 2.2 enkele algemene patronen en zoomen vanaf paragraaf 2.3 in op de zes gemeenten in basisteam Hoorn.

2.2 De opkomst van het bestuurlijke veiligheidsbeleid

Het bestuurlijke veiligheidsbeleid is, door het hele land heen, opgebouwd en versterkt in de afgelopen vijftien jaar (Tops, Van Duin, Van Os, Zouridis, 2010). Dat is zo in grotere gemeenten (vanaf circa 70.000 inwoners), maar ook in kleine en de kleinste gemeenten (Van der Torre-Eilert, Bergsma, Keijzer & Van der Torre, 2011). Er zijn afdelingen of sectoren in het leven geroepen speciaal voor veiligheidsbeleid. In de kleinste gemeenten is er geregeld één functionaris volledig belast met veiligheid, vaak zowel sociale veiligheid als fysieke veiligheid. Maar naast de gespecialiseerde veiligheidsambtenaren zijn ook lokale topambtenaren (afdelingshoofden, gemeentesecretarissen) betrokken bij onderdelen van het veiligheidsbeleid. Bovendien zijn er op stadhuisen ambtenaren en afdelingen met taken die deel uitmaken van het veiligheidsbeleid of die van invloed zijn op het veiligheidsniveau in de gemeente. Het gaat daarbij onder meer om medewerkers op het terrein van jeugd en welzijn; ruimtelijk beheer; stedenbouw; zorg en handhaving van vergunningen. Veel gemeenten kennen inmiddels ook 'gemeentelijk blauw', in de vorm van toezichthouders en BOA's, of ze huren particuliere beveiligers in.

Bij deze opbouw en versterking van het veiligheidsbeleid tekent zich een aantal ontwikkelingen af, die we stuk voor stuk terugzien in de gemeenten in het basisteam Hoorn. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- a. Van breed naar focus
- b. Facetbeleid: bewaken van de uitvoering
- c. Meer bestuurlijke informatie
- d. Opbouw en (her)waardering van frontlijnsturing

Ad a.) Van breed naar focus

De eerste generatie veiligheidsplannen was breed opgezet. Er werden conform de methode Kernbeleid Veiligheid prestaties en targets benoemd op vele onderdelen van het veiligheidsbeleid, ook door relatief kleine gemeenten voor wie niet alle velden van het Kernbeleid even relevant waren. In deze opbouwfase valt dit te begrijpen, maar het gevaar bestaat dat een kleine ambtelijke veiligheidsorganisatie als het ware met hagel schiet: veel verschillende inspanningen, maar beperkte effecten. In de tweede generatie veiligheidsplannen wordt nog immer gebruik gemaakt van de

methode Kernbeleid, maar wordt veel nadrukkelijker ingezoomd op enkele prioriteiten die lokaal zwaar wegen en waarop winst kan worden geboekt. Beleid met focus valt gemakkelijk in te voeren. Die focus kan overigens ook gericht worden op groepen of gebieden, dus het hoeft niet per se te gaan om een beleidsdossier.

Ad b.) Facetbeleid: bewaken van de uitvoering

De veiligheidscoördinator of –afdeling is bij de uitvoering van het veiligheidsbeleid afhankelijk van andere (‘gevestigde’) afdelingen. Een afdeling vult taken of opdrachten deels naar eigen inzicht in. Dit vergt alertheid van de veiligheidscoördinator of –afdeling. Als een veiligheidsambtenaar een medewerker van een andere afdeling aanspreekt, kan hij of zij niet terugvallen op een hiërarchische positie. Soms biedt steun van de burgemeester uitkomst, maar in de praktijk komt het op andere momenten neer op een combinatie van sturen en sleuren: langs lopen, overleggen, overreden, e-mailen en bellen. Dit hoeft zeker niet spaak te lopen, maar het vergt tijd en vaak dienen er wel verschillende perspectieven op vraagstukken te worden overwonnen. Medewerkers jeugdbeleid of welzijn stellen zich bij een nazorgtraject voor een ex-gedetineerde al snel wat rekkelijker op dan een veiligheidsmedewerker, zeker als het gaat om een persoon die voor de detentie zijn of haar (ongunstige) sporen heeft achtergelaten in de gemeente.

Deze positie van aspectbeleid was en is een aandachtspunt in de gemeente Hoorn. Het voorbeeld over een nazorgtraject is ontleend aan veldwerk in deze gemeente en grijpt terug op perspectiefverschillen die ook in 2010 werden geconstateerd, onder meer tussen de afdeling Welzijn en de afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving. Het is ook een issue in de andere gemeenten. Het veiligheidsplan van de gemeente Medemblik (p. 7) attendeert bijvoorbeeld op de facetperikelen:

“Het integrale veiligheidsbeleid als facetbeleid loopt dwars door alle onderdelen van de gemeentelijke diensten heen. De pretentie integraal beleid te voeren vereist een centrale positionering van het veiligheidsbeleid in de ambtelijke organisatie en een heldere bestuurlijke verantwoordelijkheidstoedeling.”

Ad c.) Meer bestuurlijke informatie

De bestuurlijke informatie over onveiligheid neemt toe. Dit komt deels door onderzoek, bijvoorbeeld door metingen van de subjectieve veiligheid, maar voor een belangrijker deel halen gemeenteambtenaren meer en meer informatie van de straat, onder meer via jongerenwerkers, BOA’s en gespecialiseerde gemeenteambtenaren. Ze krijgen informatie verstrekt aan overlegtafels. Dit betekent dat het veiligheidsbeleid niet louter wordt gebaseerd op politie-informatie, al heeft de politie haar informatie anno 2013 (in de vorm van de LCVB’s) beter op orde dan bij de stadscan in 2010. De bestuurlijke informatie leidt tot debat, tot maatregelen en tot bestuurlijke gezagsuitoefening op de politie.

Het spreekt voor zich dat het bestuurlijke informatieniveau deels samenhangt met het veiligheidsniveau in een gemeente. Grosso modo komt het er op neer dat de informatie toeneemt als veiligheid een groter probleem is en daardoor hoger op de politiek-bestuurlijke agenda staat.

Ad d.) Opbouw en (her)waardering van frontlijnsturing

De verbetering van de bestuurlijke informatie hangt samen met het besef dat er twee typen ambtelijke kwaliteiten nodig zijn bij veiligheidsbeleid: klassieke beleidskwaliteiten (stukken schrijven, de uitvoering organiseren en controleren), maar ook het vermogen om op lastige locaties en onder lastige groepen betekenisvolle interventies door te voeren. Dit laatste staat bekend als frontlijnsturing (Hartman en Tops, 2005). Die kwaliteiten vallen moeilijk in één persoon te verenigen.

In het onderzoek zijn we gestuit op enkele typische frontliners die zaken agenderen, die zorgen voor focus bij de aanpak en zo vooruitgang boeken. Twee voorbeelden zijn de zogenoemde *trouble shooters* in Hoorn en een markante jongerenwerker in (de kern) Medemblik.

Frontliners zijn juist in West-Friesland belangrijk vanwege kenmerken van de lokale cultuur. Veel jongeren, vriendengroepen en (jong)volwassenen hechten waarde aan hun autonomie en houden de bureaucratische overheid liever op afstand. Ze lossen problemen bij voorkeur zelf op of houden deze anders vaak maar liever onder de pet. Dit werpt blokkades op die kunnen worden doorbroken door ambtenaren met een weinig bureaucratische manier van doen. Het is zo gezien de vraag of we tevreden moeten zijn met deze en andere voorbeelden van frontlijnsturing of dat dit met voorrang verder zou moeten worden verbeterd. Het is in elk geval belangrijk om frontlijnwerk te waarderen en om hun inbreng ambtelijk te kanaliseren, maar wel gericht op reële en soms netelige veiligheidsvraagstukken.

2.3 Hoorn: doorontwikkeling met focus

Hoorn is de centrumgemeente op het grondgebied van het basisteam en van West-Friesland. Het is een historische gemeente, die sinds 1970 een enorme groei heeft doorgemaakt. In 1970 telt Hoorn namelijk 18.574 inwoners en in 1990 zijn dat er 57.383. In 2012 komt de teller uit op 71.255 inwoners. De groeispurt heeft verschillende consequenties voor de veiligheid in de stad.

In de eerste plaats zijn de nieuwbouwwijken uit de periode van 1970 tot en met 1990 dicht op elkaar gebouwd, tellen ze veel sociale huurwoningen en heeft dat bijgedragen aan probleemcumulatie in met name delen van Grote Waal, Kersenboogerd en Risdam(-Noord).

In de tweede plaats waren politiek, bestuur en ambtelijk apparaat jarenlang gericht op de opbouw van de nieuwe wijken: planologisch, maar ook bij wijkbeheer, jeugdbeleid en welzijnsbeleid. Daarmee ging tot zeker de millenniumwisseling weinig aandacht uit naar veiligheidsproblemen en veiligheidsbeleid in het 'nieuwe' deel van Hoorn. In de oude delen van Hoorn overheerste het beeld dat Hoorn een stad was met een hoog veiligheidsniveau.

De landelijke Gemeentelijke Veiligheidsindex (GVI) laat in 2009 zien dat Hoorn wel degelijk een veiligheidsprobleem kent. De GVI is een landelijk instrument dat op basis van politiecijfers de ontwikkeling van vier belangrijke criminaliteitsvormen in beeld brengt. De onveiligste Nederlandse gemeente staat op plaats één. Hoorn staat op de ongunstige zeventiende plaats. Dit komt deels als een verassing, omdat er sinds ongeveer 2003 veel veiligheidsmaatregelen waren getroffen in Hoorn. Er wordt een stadsscan uitgevoerd om de veiligheidssituatie te analyseren.

De situatie in 2009

De nota *Koersen op Sociale Veiligheid* (2007) legde de basis voor het veiligheidsbeleid in Hoorn. Dit

werd aangepast in het plan van aanpak Sociale veiligheid 2010-2012: *Doorkoersen op sociale veiligheid*. Dat plan kende vier hoofdthema's: kwetsbare groepen, overlast op straat, criminaliteit en politie en dienstverlening.

De pijler 'kwetsbare groepen' was, wat capaciteit en budget betreft, het meest omvangrijk. Deze beleidslijn was, net als de aanpak van veelplegers, vrijwel geheel ondergebracht bij de afdeling Welzijn. Dit kleurde het perspectief. De nadruk lag op preventie en ondersteuning of (vanuit de afdeling wijkzaken) op fysieke ingrepen of sociale opbouw. Het geringe aantal medewerkers (2 fte) dat fulltime bezig was met sociaal veiligheidsbeleid, was aangewezen op medewerking van andere afdelingen. Veel tijd werd besteed aan het bewaken van de voortgang van beleid. Deze twee fulltime veiligheidsambtenaren maakten deel uit van het cluster Beleid en Juridische Ondersteuning (BJO) dat is ondergebracht bij de afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving (VVH).

De veiligheidsambtenaren waren dus in belangrijke mate aangewezen op overleg, monitoring en onderhandeling richting interne en externe partners. Dit heeft niet in de weg gestaan dat er beleid werd ingevoerd en op onderdelen (ook belangrijke) vooruitgang werd geboekt, bijvoorbeeld met het terugdringen van de jeugdoverlast op verschillende locaties, bij de invoering van beleid gericht op horeca en drankgebruik en bij het terugdringen van de recidive van veelplegers. Er deden zich wel geregeld domeindiscussies voor bij concrete problemen of vraagstukken.

De gemeente Hoorn kende criminele kansenstructuren voor veelplegers (onder meer omdat de pakkans vanwege de infrastructuur in combinatie met de politiesterkte beperkt was), voor geweldplegers in het uitgaansleven en voor criminele groepen die zich toeleggen op drugscriminaliteit, waaronder hennepsteelt. Er was beperkte informatie beschikbaar over belangrijke dadergroepen die in Hoorn actief zijn. Er bestond behoefte aan verdiepende analyses van de volgende groepen:

- Jeugdgroepen die (voorheen) overlast veroorzaakten, maar die nu uit beeld zijn verdwenen, mede omdat ze zich toeleggen op criminaliteit. Het betrof onder meer jeugdgroepen die voorheen rondgingen bij onder meer de Ballenbrug (personen uit deze groep werden in 2009 verdacht van vermogensdelicten) en de zogenoemde Ronde Middenweggroep.
- Dadergroepen bij straatroven en overvallen.
- De dadergroepen bij uitgaansgeweld.
- Individuen die uiteindelijk in een Top vijf terecht zijn gekomen van grootste probleemveroorzakers.
- Verschillende groepen die zich (onder meer) bezighouden met drugshandel en de teelt van softdrugs.

Sinds 2009

Het coalitieakkoord dat in 2010 wordt gesloten geeft prioriteit aan veiligheid. Er wordt, met de gemeenteraad en belangrijke lokale partijen, in februari 2011 een themabijeenkomst Sociale Veiligheid georganiseerd. Het belang van een krachtig veiligheidsbeleid wordt onderschreven, inclusief de noodzaak om daarbij meer focus aan te brengen. De aandacht wordt geconcentreerd op dossiers, locaties en groepen die voor relatief veel problemen zorgen en die zich lenen voor effectieve maatregelen. Dit komt tot uitdrukking in de Veiligheidsambitie 2014: *samen sterk voor een veiliger Hoorn!* Het wordt geconcretiseerd in het *Programma Veiligheid: samen sterk voor een*

veiliger Hoorn. Naast het lopende beleid worden extra inspanningen geleverd ten aanzien veilig uitgaan en veilig wonen. De doelstellingen die daartoe worden geformuleerd staan, samen met belangrijke maatregelen, in de onderstaande tabel. Het Programma Veiligheid geeft ook prioriteit aan de samenwerking met bewoners, instellingen en ondernemers.

Schema 2.1: (Hoofd)doelstellingen en maatregelen Programma Veiligheid: samen sterk voor een veiliger Hoorn

Hoofddoelstelling	Doelstellingen	Maatregelen
In Hoorn kun je veilig uitgaan en wordt de geïnventariseerde overlast zichtbaar aangepakt.	<ul style="list-style-type: none"> • Horeca, politie, gemeente en bewoners werken samen aan veiligheid. • Geweld in de uitgaansgebieden is gedaald en de daling is tenminste gelijk aan NHN. • Vernielingen in Hoorn zijn op vrijdag t/m zondag gedaald met 12,5%. • Toezicht in de horecagebieden vindt plaats door HIT samen met horeca (susteams). HIT is actief in gehele binnenstad en aan-/afvoerroutes. • In de cafés worden geen drugs aangetroffen. • De overlast rond coffeeshops wordt zichtbaar aangepakt. • Uitgaansoverlast is met betrokkenen geïnventariseerd en geprioriteerd. • De geprioriteerde overlast wordt zichtbaar aangepakt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan • Cameratoezicht • Overlastaanpak Koepoortsweg • Overlastaanpak coffeeshops • Intensivering naleving Horeca • Jeugd & Alcohol, handhaving en regelgeving
In Hoorn woon je veilig en wordt de geïnventariseerde overlast zichtbaar aangepakt.	<ul style="list-style-type: none"> • Bewoners, politie, woningcorporatie(s) en gemeente werken samen aan veiligheid. • Woonoverlast is in de slechtst scorende wijken geïnventariseerd en geprioriteerd. • De geprioriteerde overlast wordt zichtbaar aangepakt. • Woninginbraken zijn in 2013 met 10% gedaald. • Aangetroffen hennepkwekerijen zijn in 2013 met 50% gedaald. • Bij stedelijke ontwikkeling is (sociale) veiligheid voor alle partijen een vast aandachtspunt. • Deelname Burgernet en respons op oproepen tot melden en getuigen stijgt voortdurend. 	<ul style="list-style-type: none"> • Burgernet • Aanpak Hennepproductie 2.0 • Roadshow Woonveiligheid • Gebiedsgerichte Overlastaanpak

De persoonsgerichte aanpak van verschillende groepen en categorieën wordt voor een belangrijk deel ondergebracht bij het Veiligheidshuis West-Friesland. Het betreft de aanpak van veelplegers, de nazorg van ex-gedetineerden en huiselijk geweld.

De aangebrachte focus komt ook tot uitdrukking in de gebiedsgerichte aanpak van probleemlocaties. Het betreft delen van de Grote Waal (Siriusstraat en omgeving), de Kersenboogerd (in de omgeving van het station) en van Risdam Noord. Er zijn twee zogenoemde *trouble shooters* aangesteld om de aanpak van de onveiligheid in deze gebieden in een stroomversnelling te brengen. Ze bewegen zich op straat en in netwerken en zijn typische frontlijnambtenaren: zeker zo vaak buiten de deur als aanwezig op het stadhuis. Ze dienen probleemanalyses te verbinden met concrete voorstellen en interventies. Die interventies kunnen verschillende gedaantes hebben: persoonsgericht, gebiedsgericht of groepsgericht. Ze stellen de problemen op straat aan de orde op het stadhuis:

ambtelijk en ook bestuurlijk. Daarbij attenderen ze soms op een ongemakkelijke realiteit: van (uitkerings)fraude, via (middel)zware criminaliteit, tot aan tekortkomingen in het optreden van bijvoorbeeld gemeente, jongerenwerk of politie. We vinden het werk van de *trouble shooters* netto vitaliserend werken. Bij de stadsscan 2010 wezen we bijvoorbeeld (criminele) probleemgroepen aan waarover te weinig bekend was. Dit soort signalen wordt nu afgegeven door de *trouble shooters*¹. Zij hebben bijvoorbeeld het voortouw genomen bij het in kaart brengen van dit soort groepen en personen in de Grote Waal en in de Kersenboogerd.

De versterkte frontlijnsturing roept de vraag op hoe dit zich verhoudt tot beleidsambtenaren. Er bestaan uiteraard perspectiefverschillen en soms ook meningsverschillen. Dat is vaak functioneel. Door de betere frontlijnsturing wordt vooruitgang geboekt, maar daarbij dienen zich ook weer nieuwe vraagstukken aan. Er komt meer en betere informatie beschikbaar: daardoor worden belangrijke meters gemaakt, maar de te lopen afstand lijkt soms wat langer dan werd gehoopt. Daar staat tegenover dat de ergste veiligheidsproblemen in Hoorn sociaal en geografisch geconcentreerd zijn, waardoor er verdere vooruitgang geboekt kan worden in de drie genoemde probleemgebieden.

Afbeeldingen 2.1 en 2.2: Siriusstraat in De Grote Waal en NS-station Kersenboogerd

Binnen de ambtelijke organisatie van de gemeente Hoorn is 7,1 fte gespecialiseerd bezig met sociale veiligheid. Daarnaast leveren de afdelingen Wijkzaken (4 medewerkers), Stadstoezicht (20 medewerkers), Welzijn (5 medewerkers), Bouw- en Woningtoezicht/Vergunningen (6 medewerkers) en Communicatie (2 medewerkers) een belangrijke bijdrage aan het veiligheidsbeleid. Onderstaande schema's geven een overzicht van overlegvormen over veiligheid waar de burgemeester of een senior medewerker van Team Veiligheid aan deelnemen².

---

¹ Uiteraard hebben ook andere (frontlijn)ambtenaren in Hoorn zicht op de veiligheidsproblematiek. We noemen hen op deze plaats echter als voorbeeld van hoe het herkennen van signalen over jeugdgroepen kan worden verbeterd om daarmee groepen te kunnen aanpakken.

² Team Veiligheid bestaat uit een aantal ambtenaren van Openbare Orde en Veiligheid dat zich bezighoudt met sociale en fysieke veiligheid. Maar het overzicht in de tekst geeft reeds aan dat ook buiten het team sommige gemeenteammbtenaren (soms op facetten) een verantwoordelijkheid hebben op het veiligheidsdomein.

Schema 2.2: Deelname burgemeester Hoorn aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Integraal Openbare Orde en Veiligheid Overleg	Bestuurlijk veiligheidsoverleg	1 x 2 mnd	Wijkzaken/Welzijn/Veiligheidshuis/Team Veiligheid Politie Woningcorporatie
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	1 x 2 mnd	Burgemeester West-Friesland AOV-ers Politie OM
Afstemmingsoverleg voorzitters Driehoeken basisteams Noord Holland		1 x 2 mnd	Voorzitters Hoofd OM Hoofd politie
Overleg Algemeen en Dagelijks bestuur Veiligheidsregio Noord-Holland Noord		1 x 2 mnd	Veiligheidsregio Burgemeesters Noord-Holland Noord Politie OM
Veiligheidspartnerspanel	Uitleg over het nog uit te voeren veiligheidsbeleid (klankbord)	2 x per jaar	Gemeente Politie Scholen Stichtingen Woningcorporaties Supermarkten Et cetera

Schema 2.3: Deelname senior medewerker Team Veiligheid gemeente Hoorn aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Rondje Overlast	Overleg hanggroepen	1 x 2 wk	Gemeente Politie Stichting Netwerk
Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	Overleg over aanpak uitgaansgebieden	7 x per jaar	Gemeente Politie Horecaondernemers Bewoners
Integraal Openbare Orde en Veiligheid Overleg	Bestuurlijk veiligheidsoverleg	1 x 2 mnd	Wijkzaken/Welzijn/Veiligheidshuis/Team Veiligheid Politie Woningcorporatie
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	1 x 2 mnd	Burgemeesters West-Friesland AOV-ers Politie OM
Platform Integrale Veiligheid	Regionaal overleg aanpak sociale veiligheid/beleid	1 x 2 mnd	Alle gemeenten Noord Holland Noord Politie OM RIEC Programmabureau Integrale Veiligheid
Woninginbraken	Overleg over aanpak woninginbraken	1 x 3 mnd	Wijkzaken/Communicatie/Team veiligheid Politie Woningcorporatie
Regionaal overleg Registercontrole	Overleg over registercontrole o.a. goudkopers	5 x per jaar	Gemeenten Politie RIEC
Veiligheidspartnerspanel	Uitleg over het nog uit te voeren veiligheidsbeleid (klankbord)	2 x per jaar	Gemeente Politie Scholen Stichtingen Woningcorporaties Supermarkten Et cetera

De politie heeft, mede op basis van de LCVB's, vooruitgang geboekt bij met name de aanpak van vermogensdelicten en uitgaansgeweld. Dit gebeurt door gerichte maatregelen, zoals alerte surveillancepatronen op tijden en locaties met verhoogde kans op woninginbraken. De politie heeft echter geen verdiepende analyses uitgevoerd naar doorgecriminaliserende jeugdgroepen (inmiddels deels twintigers) of naar groepen die zich toeleggen op drugscriminaliteit. De opsporing is vooral reactief (op basis van aangiften en meldingen) en niet gebaseerd op analyses van de lokale (middel)zware misdaad. Vooral de analyse en strafrechtelijke aanpak van hennepsteelt stagneert.

De stap van signaal over georganiseerde misdaad naar strafrechtelijke opsporing viel moeilijk te zetten voor de twee politieafdelingen: Hoorn en De Koggen. In het zogenoemde Robuuste Basisteam van de Nationale Politie zou (sinds 1 januari 2013) het in theorie mogelijk moeten zijn om wel gemakkelijker van opsoringsindicaties uit waarnemingen en signalen naar opsporing te komen, in samenspel tussen basispolitie, recherche en informatieorganisatie.

2.4 Medemblik: breed veiligheidsbeleid en échte frontlijnsturing

Na een herindeling per 1 januari 2011 telt de gemeente Medemblik niet minder dan zeventien kernen. Het betreft in de eerste plaats 'klein' Medemblik. Dit ligt aan het IJsselmeer, net als Andijk. Een andere grote kern is Wognum. Daar staat het stadskantoor van de fusiegemeente. De gemeenten telt daarnaast dus nog veertien kernen, namelijk: Abbekerk, Benningbroek, Hauwert, Lamberschaag, Midwoud, Nibbixwoud, Onderdijk, Oostwoud, Opperdoes, Sijbekarspel, Twisk, Wervershoof, Zwaagdijk en Zwaagdijk-West. Op 1 januari 2013 heeft de fusiegemeente 43.268 inwoners. Het grondoppervlak is fors. In combinatie met de eigen signatuur van de kernen verhoogt dit de moeilijkheidsgraad van het veiligheidsbeleid: een groot oppervlakte voor een klein veiligheidsapparaat (gemeente, politie), de noodzaak om tot op zekere hoogte rekening te houden met lokale kenmerken, zoals de 'cultuur' en de veiligheidsproblematiek in de kernen.

Zo brengen feesten en evenementen (jaarwisseling, kermis) in bijvoorbeeld Opperdoes veiligheidsrisico's met zich mee. Bij de jaarwisseling 2007-2008 subsidieert de gemeente een activiteitenprogramma. Maar er werd brand gesticht, er werden wegblokkades opgeworpen en er werd overmatig alcohol gebruikt. Dit laatste is in veel kernen van Medemblik min of meer de regel bij de kermis. Vanwege de veiligheidsrisico's wordt geprobeerd feesten en evenementen te reguleren, onder meer door inzet van politie en BOA's, maar ook door afspraken te maken met organisatoren.

Door de hele gemeente heen worden EU-migranten gehuisvest. Om die reden is het project Kompas belangrijk voor de gemeente Medemblik. Dit is bij uitstek het geval in Andijk. In die kern wonen verhoudingsgewijs veel EU-migranten, met een concentratie op recreatiepark Het Grootslag. Op die camping wonen en leven opvallend veel mensen met psychische problemen. Ze zijn daar vanwege de anonimiteit naartoe getrokken.

Deze drie veiligheidsvraagstukken (min of meer risicodragende evenementen; EU-migranten en recreatieparken met overlastproblemen) leggen alleen al een aanzienlijke werkdruk op de gemeentelijke veiligheidsambtenaren. Tijdens ons onderzoek komt daar nog een zedenzaak in Opperdoes bij. En dan zijn er daarnaast de meer reguliere veiligheidsproblemen. Die veiligheidsproblemen zijn in het algemeen niet ernstig, maar ze zijn wel divers. Dat verklaart de brede opzet van het veiligheidsbeleid.

Een breed veiligheidsbeleid

De gemeente Medemblik telt één ambtenaar die is belast met openbare orde en veiligheid (0,8 fte). Daarnaast leveren de gemeentelijke afdelingen Openbare Ruimte en Ruimtelijke Ordening, Groen, Handhaving, Jeugd en Welzijn en Communicatie een bijdrage aan het veiligheidsbeleid. Hierbij gaat het om circa tien medewerkers. De sleutelfiguren uit de lokale veiligheidsorganisatie zijn verder een ambtenaar die is belast met project Kompas, het jongerenwerk (met een spilfiguur in Medemblik en Nibbixwoud: zie uitvoering), de wijkagenten, de woningcorporatie (De Woonschakel) en de BOA-organisatie. De leiding van de BOA-organisatie ligt in handen van een teamleider die in dienst is van de gemeente. Er worden particuliere BOA's ingehuurd voor de periode van juni tot en met oktober. Er zijn dan veel evenementen in de gemeente en er is jeugd op straat. In de piekperiode draaien de BOA's vijf dagdiensten en twee avond-nachtdiensten, op vrijdag en zaterdag van 18.00 uur tot 02.30 uur. In de winterperiode zijn er twee BOA's beschikbaar voor (in totaal) 32 uur per week.

Het *Integraal Veiligheidsplan Medemblik 2012-2015* is opgezet langs het stramien van de methode Kernbeleid Veiligheid. De zes lokale prioriteiten liggen echter allemaal op het terrein van een veilige woon- en leefomgeving. De eerste twee prioriteiten komen voort uit een peiling onder bewoners en zijn 'klassiek': te hard rijden (in bebouwde kom en op zogenoemde stroomwegen waar 50 of 80 kilometer per uur mag worden gereden) en honden (los lopen, uitwerpselen).

Het meest arbeidsintensieve speerpunt is echter prioriteit drie: 'overlast'. Het gaat daarbij in de eerste plaats om jeugdoverlast. Medemblik telt vier hinderlijke en één overlastgevende jeugdgroep. De gemeente heeft het jongerenwerk geïjkt, met de nadruk op ambulante jongerenwerk, al telt de gemeente in het oude Medemblik een fraai jeugdcentrum. Jeugd is ook een taak voor de BOA's. Er is een tweemaandelijks zogenoemd jeugd- en veiligheidsoverleg. Naast de jeugdoverlast krijgen ook de horecaoverlast (geconcentreerd in de kern Medemblik, onder meer bij discotheek Black & White, waar onder andere veel Polen naartoe komen) en burenoverlast prioriteit. Een bijzondere vorm van burenoverlast heeft plaats op recreatiepark Het Grootslag, waar veel EU-migranten wonen en een categorie (ex-)GGZ-patiënten of andere 'lastige' personen.

De overige prioriteiten zijn woningnood, de diefstal van fietsen (en van brom- en snorfietsen) en huiselijk geweld.

Uitvoering: sterke sleutelfiguren

Het valt in Medemblik op dat de uitvoering in verschillende opzichten goed is ontwikkeld. Die uitvoering stoelt voor een belangrijk deel op enkele sleutelfiguren en op hun contacten met politie³ en stadhuis. In de oude kern Medemblik functioneert het jongerenwerk op hoog niveau dankzij een gemotiveerde frontliner (jongerenwerker) met grote kaartkennis van de jeugd en van de gemeente. Hij beschikt over een stevige reputatie en over het vermogen om sfeer, gemeente aandacht voor jongeren en normering aan elkaar te verbinden. Hij is veel op straat en beschikt over een fraai jeugdcentrum. De jeugd komt er graag, al is de biertap afgekoppeld ("daar konden ze niet mee omgaan"). Hij heeft een jeugdcentrum opgezet in Nibbixwoud en wordt ook actief in Andijk. Hij

---

³ De gemeente Medemblik heeft vier wijkagenten. Dit is met ruim 43.000 inwoners (nog) niet in overeenstemming met de 1 op 5.000 regel van de Nationale Politie.

werkt nauw samen met politie, gemeente en BOA's, maar bijvoorbeeld ook met de plaatselijke discotheek. Er wordt in vertrouwen veel informatie uitgewisseld. Het feit dat Medemblik vier problematische jeugdgroepen kent is niet alleen een indicatie van een jeugdvaartstuk, maar nog meer een bewijs van een goede veiligheidsorganisatie die zorgt dat datgene wat op papier wordt gezet klopt. De straat hamert op een serieus probleem met enkele criminele jongeren, die overigens geen deel uitmaken van één van de vier problematische jeugdgroepen.

Medemblik is voorts één van de gemeenten die profiteert van het Kompas-project, want onder meer in Andijk wonen veel EU-migranten. De gemeente kent ook een tamelijk omvangrijke BOA-organisatie in de periode van juni tot en met oktober. Die organisatie bestrijkt een groot werkgebied en is actief bij vele evenementen in verschillende gemeenten. Het is belangrijk dat de teamleider en enkele BOA's de lokale situatie goed kennen.

Schema 2.4: Deelname burgemeester Medemblik aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	1 x 2 mnd	Burgemeesters West-Friesland, (ondersteund door AOV'ers), politie en OM
Overleg Algemeen en Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Noord Holland Noord		1 x 3 mnd	Alle burgemeesters NHN, veiligheidsregio, politie, OM
Stuurgroep Jeugd, alcohol en Drugs	Voortgang kadernotitie Jeugd, Alcohol en Drugs 2012-2015	5 x per jaar	Burgemeesters West-Friesland, GGD, PIV

Schema 2.5: Deelname senior medewerker gemeente Medemblik aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Jeugd- en veiligheidsoverleg		1 x 2 mnd	3 personen
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	1 x 2 mnd,	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers + politie en OM
Voorbespreking driehoek	Stukken voorbespreken voor de driehoek, agenda opstellen	1 x 2 mnd,	9 personen (West-Friesland)
Platform Integrale Veiligheid	Regionaal overleg aanpak sociale veiligheid/beleid	1 x 2 mnd,	Alle gemeenten N-HN, politie, OM, RIEC, Programmabureau Integrale Veiligheid
KVO-overleggen	Veiligheid in winkelcentra of bedrijventerrein	1 x 3 mnd	6 personen
Bestuurlijk Horecaoverleg	Overleg omtrent veilig uitgaan en andere relevante ontwikkelingen aangaande OOV t.b.v. de horeca	1 x 6 mnd	5 personen
Diverse werkgroepen	Werkgroepen die via het platform zijn geïnitieerd, o.a. veiligheidsagenda, voetvalwet, horecaconvenant/collectieve horecaontzegging, integrale veiligheidsmonitor, wisselende	1 x 2 mnd,	Samenstelling van ongeveer 5 AOV'ers
Overlastoverleg (burenconflicten)	Ad hoc situaties	Frequentie wisselt	Deelnemers wisselen

2.5 Stede Broec: klein houden

De gemeente Stede Broec bestaat uit de kernen Bovenkarspel, Grootebroek en Lutjebroek. Oosterweerd is de laatste wijk in aanbouw en verbindt Grootebroek met Lutjebroek. Het gemeentehuis is gevestigd in Bovenkarspel. In 2012 telt de gemeente 21.470 inwoners. Na Hoorn was Stede Broec tot enkele jaren terug de grootste gemeente in West-Friesland. Na een herindeling is dat sinds 2011 de gemeente Medemblik (ruim 43.000 inwoners). Stede Broec maakt samen met de gemeenten Enkhuizen en Drechterland deel uit van een ambtelijk fusietraject. Men is voornemens om de fusie per 1 januari 2015 door te voeren. De drie gemeenten hebben dan gezamenlijk circa 60.000 inwoners. Ter voorbereiding op deze ambtelijke fusie voeren de ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid van de drie gemeenten tot voor kort structureel werkoverleg op maandag.

De gemeente kent veel (sport)voorzieningen. Zo is er onder andere een ijsbaan, wielervedbaan en een zwembad. Winkelcentrum Streekhof, op een steenworp afstand gelegen van het gemeentehuis, heeft een regionale functie.

De betrokkenheid van de inwoners bij de gemeente is hoog. Zo zijn er veel deelnemers aan Burgernet en aan het project Burger AED, waarbij burgers een reanimatiediploma behalen en vervolgens oproepbaar zijn. Lutjebroek wordt gekenmerkt door zo'n sterke cohesie dat de "vuile was niet buiten wordt gehangen". Eventuele veiligheidsproblemen worden liever niet bekend gemaakt, men stelt externe betrokkenheid niet snel op prijs. Daar staat tegenover dat ze veel zaken zelf ter hand nemen of oplossen. Er ontstaat bijvoorbeeld een initiatief van ouders om paal en perk te stellen aan het drank- en drugsgebruik van jongeren. Het past bij de sociale cohesie en ondernemerszin van Lutjebroek dat het drukbezochte horeca kent, zoals De Paus.

Afbeeldingen 2.4 en 2.5: De Paus (Lutjebroek) en winkelcentrum Streekhof

De gemeente telt één fulltime ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid. Daarnaast houden een medewerker Juridische Zaken (0,8 fte) en de coördinator Juridische Zaken (0,2 fte) zich bezig met sociale veiligheid: het betreft onder meer het hennepconvenant, evenementen en horeca. Verder leveren de ambtenaar Jeugdzaken, ambtenaar Bouw en Woningtoezicht en de ambtenaar Milieu een wezenlijke bijdrage aan het veiligheidsbeleid. Buiten de gemeentelijke organisatie zijn twee wijkagenten, de woningcorporatie (De Woonschakel) en het jongerenwerk belangrijke spelers in de veiligheidsorganisatie.

De onderstaande schema's laten zien aan welke relevante overlegvormen de burgemeester en de ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid deelnemen.

Schema 2.6: Deelname burgemeester Stede Broec aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Politieoverleg met burgemeester	Bespreken lokale politiezaken	17 x per jaar	Burgemeester Groepschef politie
Brandweerverleg	Lokaal overleg	1 x mnd	Burgemeester Brandweercommandant
Portefeuillehouderoverleg	Bespreken lopende zaken en beleid	1 x wk	
Raadscommissie Burger en Bestuur	Aanwezig indien veiligheidszaken op agenda staan.	1 x 2 mnd	
Overleg Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Noord Holland Noord	Onderdelen Gemeenschappelijke Regeling VR NHN komen op tafel.	1 x 2 mnd	Alle burgemeesters NHN, Veiligheidsregio, politie, OM
Commissie Jeugd en Sociale Veiligheid	Regionale-, sociale veiligheidsvraagstukken afstemmen binnen de keten. Adviserend aan AB.	1 x 2 mnd	Politie, GGD, 3 lokale bestuurders, PIV
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	5 x per jaar	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers, politie, OM
Stuurgroep Jeugd Alcohol & Drugs	Voortgang kadernotitie Jeugd, Alcohol en Drugs 2012-2015	5 x per jaar	3 burgemeesters GGD, PIV
ABZ	Portefeuillehoudersoverleg	1 x 2 mnd	Burgemeesters West-Friesland

Schema 2.7: Deelname ambtenaar Openbare Orde & Veiligheid gemeente Stede Broec aan veiligheidsoverleg

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Platform Integrale Veiligheid	Regionaal overleg aanpak sociale veiligheid/beleid	1 x 2 mnd	Alle gemeenten NHN Politie OM RIEC Programmabureau Integrale Veiligheid
Regionaal Overleg Rampenbestrijding	Regionaal overleg crisisbeheersing in NHN	8 x per jaar	Alle gemeente NHN Veiligheidsregio; Politie Hoogheemraadschap Rijkswaterstaat
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	5 x per jaar	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers, politie, OM
Raadscommissie Burger en Bestuur	Aanwezig indien veiligheidszaken op agenda staan	1 x 2 mnd	
Portefeuillehouderoverleg met burgemeester	Bespreken lopende zaken en beleid	1 x wk	
Politieoverleg met burgemeester	Bespreken lokale politiezaken	17 x per jaar	Burgemeester Groepschef politie
Brandweerverleg	Lokaal overleg	1 x mnd	Burgemeester Brandweercommandant
Jeugdoverleg	Overleg jeugdgroepen en hangplekken in gemeente	14 x per jaar	Wijkagenten Ambtenaar Jeugd Jongerenwerker
KVO-overleg	Bespreken lopende veiligheidszaken en beleid	1 x 3 mnd	Winkeliersvereniging WC Streekhof Politie; Brandweer Huismeester WC Beveiligingsbedrijf
Convenant Veilige School	Bespreken lopende veiligheidszaken en beleid		Directeuren 3 middelbare scholen Politie

Beleid: vroegtijdige inzet en 'klein houden'

In het veiligheidsbeleid wordt aandacht besteed aan objectieve en subjectieve veiligheid. Het *Integraal Veiligheidsplan Stede Broec 2009-2014* bestaat uit vijf beleidsterreinen met elk diverse beleidsthema's. Het zijn de velden van de methode Kernbeleid Veiligheid: 'veilige woon- en

leefomgeving', 'jeugd en veiligheid', 'fysiek en externe veiligheid', 'onderneming en veiligheid' en 'communicatie'. Jongeren vormen een specifieke aandachtsgroep, getuige de beleidsthema's 'jeugdoverlast en –criminaliteit' en 'alcohol en drugsgebruik'. Stede Broec telt in 2013 één hinderlijke jeugdgroep. Deze groep is het product van de versmelting van twee hinderlijke jeugdgroepen die in 2012 in beeld werden gebracht. Volgens de politie werd de jeugdgroep integraal besproken, dus door alle relevante partners. Daarbij concludeerden zij dat sprake is van een hinderlijke jeugdgroep met criminele elementen (straatroof, woninginbraak, etc).

De dominante tactiek bij het veiligheidsbeleid is gericht op het 'klein houden' van problemen. De gemeente probeert, al dan niet in samenwerking met de politie, vroegtijdig in te grijpen om te voorkomen dat de veiligheidssituatie verslechtert of om het probleem op te lossen.

Uitvoering: op basis van een gedegen informatiepositie

'Klein houden' is dus ook de insteek van een belangrijke lokale overlegvorm: het zogenoemde Jeugdoverleg. Dat heeft ongeveer veertien keer per jaar plaats tussen de ambtenaar Openbare Orde & Veiligheid, de ambtenaar Jeugd, de wijkagenten en de jongerenwerker. Vaste agendapunten zijn de jeugdgroepen en hangplekken in de gemeente, maar in feite komen alle zichtbare veiligheidsproblemen op wijkniveau – zo nodig – aan de orde. Het levert een netwerk op voor goede informatie-uitwisseling, zeker in aanvulling met de corporatie. Een integrale aanpak – vooral, maar niet alleen gericht op de problematische jeugd – wordt ingegeven door gedeelde zorgen. Het resulteert bijvoorbeeld in snelle aanhoudingen bij een toename van straatroof, maar ook in goede informatie over de ontwikkelingen in kringen van problematische jongeren.

Er zijn in Stede Broec geregeld signalen omtrent dealpanden. In het recente verleden kon de aanpak daarvan in handen worden gegeven van het drugsteam van de politie. Dat is nu echter belast met bredere werkzaamheden, waardoor vaak de basispolitie (wijkagent) de aanpak ter hand zou moeten nemen. Dit gebeurt soms, maar doorgaans is dit te arbeidsintensief voor de basispolitie.

Ook de burgemeester is soms persoonlijk betrokken bij onveiligheid. Als bij burenruzies buurtbemiddeling nog niet aan de orde is, worden de twee burens (afzonderlijk) soms uitgenodigd voor een gesprek bij de burgemeester. Dit heeft tot goede resultaten geleid.

Stede Broec participeert in het Kompas-project, al zijn EU-migranten een minder groot issue in de gemeente dan in Medemblik.

De gemeente heeft geen gemeentelijke of particuliere handhavers of toezichthouders gericht op de openbare ruimte. Deze zouden bijvoorbeeld ingezet kunnen worden bij (jeugd)overlast. De burgemeester had dit graag gerealiseerd, maar er is onvoldoende politiek draagvlak. Er is wel 1 fte beschikbaar voor handhaving op het terrein van Bouw en Woningtoezicht.

2.6 Enkhuizen: stad in pocketformaat

Enkhuizen ligt aan twee meren: het IJsselmeer en het Markermeer. De gemeente telt in 2012 precies 18.270 inwoners. De gemeente omvat naast de stad Enkhuizen ook het dorp Oosterdijk en het buurtschap Westeinde. Voornamelijk in Westeinde is een aantal internationale zaadveredelingsbedrijven gevestigd. Verder kent de gemeente een cluster van kunststofindustrie en nautische bedrijven. Enkhuizen heeft een toeristisch centrum dat mogelijkheden biedt voor de watersport met jachthavens, maar ook een amusementspark voor kinderen en het Zuiderzeemuseum.

Horecagelegenheden bevinden zich in het centrum en langs het water. Vanaf april en mei brengen Amerikaanse, Japanse en Chinese toeristen met een gids een bezoek aan de stad. In de zomer volgen vele charterschepen (de Bruine Vloot) met onder meer veel Duitse jongeren. Tot enkele jaren geleden deden zich geregeld confrontaties voor tussen Duitse en lokale jongeren.

In de zomerperiode is er in de binnenstad veel publiek aanwezig op donderdag tot en met zondagavond. Uitgaansgeweld heeft voornamelijk plaats in de lijn Kaasmarkt, Westerstraat, Zuiderkerkstraat en Torenstraat. De Westerstraat is een winkelstraat, maar is ook de doorgaande weg naar de gemeente Stede Broec. Veel jongeren die gaan stappen in Enkhuizen nemen deze route. Het is een zogenoemde 'slooproute' met vernielingen en geluidsoverlast.

Vandaag de dag kent Enkhuizen geen als problematisch aangemerkte jeugdgroepen. Drie jaar geleden is door gemeente en politie fors ingezet op een overlastgevende jeugdgroep met leden van Turkse en Marokkaanse afkomst. Inmiddels zijn de leden niet meer als jeugdgroep te herkennen en staan individuele leden onder de aandacht van politie, voornamelijk vanwege betrokkenheid in het drugscircuit. Zij maken deel uit van twee op de drugsmarkt (tot voor kort) concurrerende families. Deze families vechten (ook letterlijk) voor hun positie. Zo waren er bijvoorbeeld vechtpartijen in de horeca. Recentelijk lijken de twee families echter de handen in een te hebben geslagen. In Enkhuizen hebben zich, net als in de rest van het Basisteam Hoorn, arbeidsmigranten gevestigd. Naar schatting is circa twintig procent van de klanten van de enige coffeeshop in de gemeente van Poolse origine. Verder heeft de gemeente een Turkse gemeenschap van ongeveer 400 mensen. Deze inwoners wonen veelal in de omgeving van de moskee aan de Tureluurshof. De moskee wordt voorts bezocht door enkele inwoners van Marokkaanse afkomst, al bezoekt de meerderheid van de Marokkanen een moskee in Hoorn. De Somalische gemeenschap in de regio groeit gestaag en vindt haar weg naar de moskee in Enkhuizen.

Er is in Enkhuizen brand gesticht in een ruimte die was bestemd als Islamitische gebedsruimte (6 april 2013). Dit is geen indicatie voor lokale polarisatie volgens onze respondenten. De brand zou ook deel uitmaken van een reeks brandstichtingen bij verschillende panden.

Enkhuizen is weliswaar onmiskenbaar een stad, maar ze wordt door de daar geïnterviewde en werkzame professionals getypeerd als een dorp met op kleine schaal veel van de stedelijke verschijningsvormen van onveiligheid. Anderen zeggen dat het in de winter een groot dorp is en in de zomer een kleine stad. Per 1 januari 2015 zal een ambtelijke fusie met gemeenten Drechterland en Stede Broec worden doorgevoerd. Die drie gemeenten tellen tezamen ongeveer 60.000 inwoners.

Gemeentelijk veiligheidsbeleid: doorontwikkelen en volhouden

Binnen de gemeente Enkhuizen houdt in totaal 3,5 fte zich gespecialiseerd bezig met sociale veiligheid. Dit betreft 1,5 fte op de Afdeling Beleid, 1 ambtenaar die fulltime is belast met vergunningverlening en 1 BOA met een fulltime dienstverband (aangevuld door 1 fte BOA vanuit een beveiligingsbedrijf). Aanvullend hebben de taakvelden Welzijn, Stadtoezicht, Beheer, Economische Zaken en Wijkbeheer een rol bij het veiligheidsbeleid. Het gaat daarbij om ongeveer tien ambtenaren. De drie wijkagenten, de woningcorporatie (Welwonen), het jongerenwerk en de particuliere toezichthouders zijn verder belangrijke spelers.

De *Doorontwikkelingsnotitie Integrale Veiligheid gemeente Enkhuizen 2013-2016* is opgesteld aan de hand van de methode Kernbeleid Veiligheid. Met de notitie wordt de ingezette koers van de *Nota*

Integrale Veiligheid Enkhuizen 2007-2010 vervolgd. Er wordt nadruk gelegd op goede informatie, burgerbetrokkenheid en een communicatiestrategie om 'veiligheid te communiceren'.

Het bevorderen van de sociale veiligheid heeft vooral betrekking op de preventie en de aanpak van woonoverlast, hangjongerenoverlast, drugsoverlast, overlast van zwervers en andere problematische individuen. Voor de aanpak van zwervers en problematische individuen wordt zo veel mogelijk aansluiting gezocht bij het Veiligheidshuis. Mensenhandel (illegale arbeidsmigranten) wordt aangepakt door deelname aan het regionale project Kompas.

Afbeeldingen 2.6 en 2.7: Het Verlaat met uitzicht op de Kaasmarkt, daarnaast De Lange Jan in Enkhuizen

Uitvoering: een piek in de zomer

Naast de politie-inzet (regulier en het Horeca Interventie Team) worden structureel toezichthouders ingehuurd bij een beveiligingsbedrijf uit Friesland ten behoeve van de handhaving van de openbare orde in het uitgaanscentrum. Deze toezichthouders zijn elke zaterdagavond van 20:00-04:00 uur in een koppel aanwezig. In de zomerperiode betreft dit woensdag- tot en met zaterdagavond. Na de zomer van 2013 zal de aanwezigheid als gevolg van bezuinigingen worden teruggebracht naar donderdag- tot en met zaterdagavond. In de periode van oktober tot maart verdwijnt dit toezicht.

In de horeca is een differentiatie in de openingstijden aangebracht. De drie grotere horecazaken dienen om 04:00 uur te sluiten. Als aanvullende voorwaarde voor deze ruimere openstelling dienen de bedrijven per mei 2012, naast hun eigen beveiliging/portier, gezamenlijk een ambulante portier in te huren. Die ambulante portier is op straat aanwezig en fietst tussen de drie horecagelegenheden in. Hierbij zoekt hij de samenwerking met politie en toezichthouders. De portier is in dienst van de horeca. Het gevaar bestaat, zo leert ook de praktijk, dat hij te vaak in de uitgaansgelegenheden aanwezig is en minder of te weinig op straat. Er wordt aangestuurd op aanwezigheid op straat.

Enkhuizen heeft enthousiaste jonge jongerenwerkers. Ze beschikken over een fraaie voorziening in het centrum van Enkhuizen, inclusief een poppodium. Er wordt gebruik gemaakt van de muziek- en pop-cultuur in West-Friesland om jongeren te binden. De jongerenwerkers zijn alert op probleemgedrag onder jongeren.

De deelname van de burgemeester en ambtenaar Openbare Orde & Veiligheid aan veiligheidsoverleg staat vermeld in de onderstaande tabellen.

Schema 2.8: Deelname burgemeester Enkhuizen aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid	1 x 2 mnd	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers, politie, OM
Overleg Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Noord Holland Noord	Onderdelen Gemeenschappelijke Regeling VR NHN komen op tafel	1 x 2 mnd	Alle burgemeesters N-HN, Veiligheidsregio, politie, OM
Commissie Jeugd en Sociale Veiligheid	Regionale-, sociale veiligheidsvraagstukken afstemmen binnen de keten. Adviserend aan AB	1 x 2 mnd	Politie, GGD, 3 lokale bestuurders, PIV
Coffeeshops	Bespreken gang van zaken + landelijke ontwikkelingen	1 x 6 mnd	Coffeeshophouders, burgemeester, OOV
Bestuurlijk horeca overleg	Overleg omtrent veilig uitgaan en andere relevant ontwikkelingen aangaande de OOV t.b.v. de horeca	1 x 6 mnd	KHN, afdeling Enkhuizen, politie, gemeente, OOV
Stuurgroep jeugd, alcohol en drugs	Voortgang kadernotitie jeugd, alcohol en drugs 2012-2015	1 x 2 mnd	3 burgemeesters, GGD, PIV
Werkgroep handhaving, project Kompas	Integrale aanpak tegen uitbuiting arbeidsmigranten en voor degelijke huisvesting	1 x 3 mnd	West Friese gemeenten, belastingdienst, politie, UWV
Drugsaanpak NH-N	Bestuurlijk trekker voor de drugsaanpak in NH-N	n.t.b.	Namens bgm's NH-N, RIEC en onderliggende partners

Schema 2.9: Deelname ambtenaar Openbare Orde & Veiligheid gemeente Enkhuizen aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Korte Typering	Frequentie	Deelnemers
Denktank 'jeugd en veiligheid'	Bespreken van en ontwikkelen aanpak op hangjongeren, hanglocaties en 'gevaarlijke' individuen	Eens per 6/7 weken	Politie, jongerenwerk, opbouwwerk, gemeente (OOV en welzijn)
KVO-overleg	Structureel samenwerkingsoverleg omtrent veiligheidsaanpak op de bedrijventerreinen	1 x 3 mnd	Ondernemers, MKB, politie, brandweer, particuliere beveiliging en gemeente (OOV)
Bestuurlijk horeca overleg	Overleg omtrent veilig uitgaan en andere relevante ontwikkelingen aangaande de OOV t.b.v. de horeca	1 x 6 mnd	KHN, afdeling Enkhuizen, politie, gemeente (OOV)
Politie overleg	Bespreken stand van zaken, lopende zaken. Afstemming lokale inzet	1 x mnd	Politie, burgemeester, OOV
Driehoek + ambtelijk vooroverleg	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid	1 x 2 mnd	Politie, OM, West Friese gemeenten
Platform Integrale Veiligheid	Regionaal overleg aanpak sociale veiligheid/beleid	1 x 2 mnd	Alle gemeenten N-HN, politie, OM, RIEC, Programmabureau Integrale Veiligheid
Coffeeshops	Bespreken gang van zaken + landelijke ontwikkelingen	1 x 6 mnd	Coffeeshophouders, burgemeester, OOV
Coördinatiegroep Integrale Veiligheid (in oprichting)	Bespreken van ontwikkelingen aangaande het LIVP en bewaken van de voorga(uitvoerings)plan).	1 x 3 mnd	Relevante OOV partners (politie, brandweer, welzijn, woningbouw, etc.)

2.7 Drechterland: plattelandsgemeente met een evenementencultuur

De gemeente Drechterland bestaat uit de dorpen Hoogkarspel, Venhuizen, Westwoud, Oosterblokker, Hem, Wijdenes, Oosterleek en Schellinkhout. Het telt in 2013 precies 19.305 inwoners. De plattelandsgemeente verbindt Hoorn met Enkhuizen. Drechterland wordt gekenmerkt door langgerekte dorpen. In Hoogkarspel en Venhuizen zijn de twee gemeentehuizen te vinden. Zoals eerder opgemerkt maakt gemeente Drechterland tezamen met de gemeenten Enkhuizen en Stede Broec deel uit van een ambtelijk fusietraject, dat naar alle waarschijnlijkheid per 1 januari 2015 wordt doorgevoerd.

Hoogkarspel en Venhuizen zijn de grootste kernen. De kleinere kernen, zoals Wijdenes, Westwoud, Oosterblokker en Schellinkhout, dreigen te vergrijzen. Het aantal kinderen op basisscholen daalt.

Er zijn EU-arbeidsmigranten gevestigd in Drechterland. Zij verblijven vooral in het gebied onder de N506. Veel agrariërs regelen op hun eigen terrein huisvesting voor buitenlandse werknemers, al zijn in Hoogkarspel ook woningen die bewoond worden door arbeidsmigranten. Venhuizen kent sinds enige tijd een Poolse supermarkt.

In de periode van mei tot en met augustus vinden regelmatig kermisborrels plaats, waarbij grote hoeveelheden alcohol gedronken worden. Alle kernen hebben een eigen kermis, waarvan de kermis in Hoogkarspel en Venhuizen de grootste zijn. Tot twee maal toe heeft de politie tijdens de kermis in Oosterblokker op linie gestaan om groepen bezoekers uit elkaar te drijven. De gemeente huurde particulier toezicht in tijdens de kermisperiode in Hoogkarspel, Venhuizen en Oosterblokker om de gang van zaken in goede banen te leiden. Na een periode zonder ongeregelde heden werd dit toezicht afgeschaft, maar "toen begon de ellende weer". In 2013 worden daarom weer particuliere toezichthouders ingezet.

Afbeeldingen 2.8 en 2.9: Kermis in Venhuizen

In Hoogkarspel is een vrij grote discotheek gevestigd die publiek uit de regio trekt. Tot circa twee jaar terug kwamen in een café in Oosterblokker veel jonge bezoekers uit de Hoornse wijk Kersenboogerd. In die tijd was (in beide uitgaansgelegenheden) regelmatig sprake van uitgaansgeweld. De uitbater van het café heeft zijn beleid gewijzigd en organiseert geen jongerenfeesten meer. Sindsdien is het geweld fors afgenomen.

Drechterland heeft op dit moment geen problematische jeugdgroepen volgens de inventarisatie van de politie. Enkele jaren terug zorgden jongeren in Venhuizen, bij een basisschool en

jongeren centrum, voor overlast. Hier kwamen jongeren uit de gehele streek samen, ook uit Grootebroek en Hoorn. De gemeente heeft ouders aangeschreven en een bijeenkomst georganiseerd om een einde aan de overlast te maken. De politie heeft extra controles uitgevoerd op de locatie. De overlast is fors afgenomen.

Gemeentelijk veiligheidsbeleid: samenwerken, ook met de burger

De personele capaciteit voor het openbare orde en veiligheidsbeleid is 1,5 fte. Hiervan is één ambtenaar fulltime werkzaam op het terrein van sociale veiligheid. Een beleidsambtenaar Jeugd en een Leerplichtambtenaar van de afdeling Zorg, Werk en Inkomen leveren een bijdrage. Twee toezichthouders en één handhavingsjurist van de afdeling Bouwen en Milieu zijn op beperkte schaal belast met sociale veiligheid.

Het *Integraal Veiligheidsplan Drechterland 2012-2015* draagt als titel 'Samenwerken aan veiligheid in Drechterland'. Ook dit veiligheidsplan is opgesteld volgende de methode Kernbeleid Veiligheid. Volgens dit plan zijn met name het uitgaansgeweld en de overlast (exclusief de jeugdoverlast) de afgelopen jaren afgenomen. Er bestaan zorgen over jeugdoverlast en over het relatief hoge onveiligheidsgevoel. Bij de aanpak van die twee knelpunten, die verband met elkaar houden, wordt nadruk gelegd op burgerbetrokkenheid.

Uitvoering: handhaving van een fijne woonomgeving

De gemeente Drechterland maakt deel uit van het Kompas-project. De gemeente heeft geen BOA's in dienst. Tijdens de kermisperiode wordt particulier toezicht ingezet voor de handhaving vanwege terugkerende ongeregelde heden in onder andere Oosterblokker.

Samen met de woningcorporatie (De Woonschakel) investeert de gemeente in de woonomgeving. Inwoners dienen zich prettig te voelen. De gemeente voert jaarlijks twee projecten uit om de aantrekkelijkheid van een buurt te vergroten, bijvoorbeeld het aanleggen van een speelterrein of een voetbalveldje.

Bij onder meer burenoverlast is het uitgangspunt dat burgers worden betrokken bij de oplossing van de problematiek. In Venhuizen is in het verleden een 'eigen kracht conferentie' georganiseerd nadat de buurt om actie vroeg naar aanleiding van aanhoudende overlast vanuit een woonpand. De conferentie heeft geleid tot het minimaliseren van de overlast. Een buurtbewoner is aangewezen om periodiek met de overlast gevende buurtbewoners om tafel te gaan. Dit is succesvol, zodat inzet van gemeente en politie kon worden afgebouwd.

Schema 2.10: Deelname burgemeester Drechterland aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Politieoverleg met burgemeester	Bespreken lokale politiezaken	17 x per jaar	Burgemeester Groepschef politie
Brandweerverleg	Lokaal overleg	1 x mnd	Burgemeester Brandweercommandant
Portefeuillehouderoverleg	Bespreken lopende zaken en beleid	1 x wk	
Raadscommissie Burger en Bestuur	Aanwezig indien veiligheidszaken op agenda staan.	2 x mnd	
Overleg Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Noord Holland Noord	Onderdelen Gemeenschappelijke Regeling VR NHN komen op tafel.	2 x mnd	Alle burgemeesters NHN, Veiligheidsregio, politie, OM

Commissie Jeugd en Sociale Veiligheid	Regionale-, sociale veiligheidsvraagstukken afstemmen binnen de keten. Adviserend aan AB.	2 x mnd	Politie, GGD, 3 lokale bestuurders, PIV
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid.	5 x per jaar	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers, politie, OM
Stuurgroep Jeugd Alcohol & Drugs	Voortgang kadernotitie Jeugd, Alcohol en Drugs 2012-2015	5 x per jaar	3 burgemeesters ,GGD, PIV
ABZ	Portefeuillehoudersoverleg	2 x mnd	Burgemeesters West-Friesland

Schema 2.11: Deelname ambtenaar Openbare Orde & Veiligheid gemeente Drechterland aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Platform Integrale Veiligheid	Regionaal overleg aanpak sociale veiligheid/beleid	2 x mnd	Alle gemeenten NHN Politie OM RIEC Programmabureau Integrale Veiligheid
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, voortgang bespreken regionale projecten, afstemmen beleid.	5 x per jaar	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers Politie OM
Raadscommissie Burger en Bestuur	Aanwezig indien veiligheidszaken op agenda staan	2 x mnd	
Portefeuillehouderoverleg met burgemeester	Bespreken lopende zaken en beleid	1 x wk	
Politieoverleg met burgemeester	Bespreken lokale politiezaken	17 x per jaar	Burgemeester Groepschef politie
Jeugdoverleg	Overleg jeugdgroepen en hangplekken in gemeente		3 (Wijk)agenten Ambtenaar Jeugd Jongerenwerker Leerplichtambtenaar
KVO-overleg	Bespreken lopende veiligheidszaken en beleid	3 x mnd	Ondernemers Politie Brandweer Beveiligingsbedrijf

2.8 Opmeer: klein en stabiel

Opmeer is een kleine, landelijke gemeente en bestaat uit acht dorpskernen en buurtschappen: Aartwoud, De Weere, Hoogwoud, Opmeer, Spanbroek, Wadway en Zandwerven. In totaal heeft de gemeente in 2013 11.375 inwoners. Van een (ambtelijke) fusie is geen sprake, maar er wordt om praktische redenen samenwerking gezocht met buurgemeenten, bijvoorbeeld in het 'Platform Integrale Veiligheid'. Dit regionale overleg over de aanpak van sociale veiligheid vindt zes keer per jaar plaats. Opmeer beschikt over een eigen woningbedrijf met een voorraad van 875 huurwoningen.

De gemeente telt vijftien (formele) horeca-inrichtingen, waarvan één discotheek. Door de bank genomen geeft de horeca geen ordeproblemen. Het uitgaansleven voor de jeugd ligt vooral buiten de gemeentegrenzen, in Hoorn of Schagen.

Het (sociaal) netwerk voor de jeugd bestaat onder meer uit twee jeugdcentra. Verder biedt het Awardproject ('The International Award for Young People') vanuit het jongerenopbouwwerk een vorm van vrijetijdsbesteding. De gemeente kent anno 2013 geen problematische jeugdgroepen, al 'deelde' ze tot voor kort een criminele jeugdgroepen met Obdam (Camarugroep). Er zijn (deels aangewezen) locaties waar de jeugd rondhangt. Deze groep was grotendeels te herleiden tot een

aantal families verdacht van criminele activiteiten. Het is de vraag hoe deze jongeren zich ontwikkelen.

In het centrum van Spanbroek is in een voormalig hotel (Slothuys) een pension voor Poolse arbeidsmigranten gevestigd. Gemiddeld wordt het pension door 140 Polen bewoond. De locatie wordt gehuurd door een uitzendbureau en de beheerder hanteert een strikt regime. Dit lijkt zijn vruchten af te werpen, want de gemeente krijgt geen overlastklachten van buurtbewoners en is tevreden met de gang van zaken. Opmeer neemt deel aan het Kompas-project, waarbij dit pension een soort voorbeeldproject is. Voorts zijn diverse EU-arbeidsmigranten gehuisvest in huurwoningen, al dan niet gehuurd door een uitzendbureau. Naast deze gelegaliseerde slaappleatsen voor arbeidsmigranten vindt er op een recreatiepark in de gemeente illegale, permanente bewoning plaats door onder andere Poolse arbeidsmigranten. Recent heeft de raad een verordening vastgesteld zodat naast de gebruiker tevens de eigenaar op de verhuur kan worden aangesproken.

Een aandachtspunt voor Opmeer bestaat uit de aanwezigheid van een zogenoemde motorclub. Die club heet The Rogues. Zie hierover hoofdstuk 5. Er is ook een beruchte familie die stellig in verband wordt gebracht met allerlei criminaliteit en overlast. Op de koop toe bestond er een vete met een andere familie, maar verhuizing door (leden van) deze familie heeft de spanningen wat dit betreft weggenomen.

Afbeelding 2.10: Het Slothuys in Spanbroek: voormalig hotel waar EU-migranten worden gehuisvest

Gemeentelijk veiligheidsbeleid: hoge prioriteit voor evenementen en jeugd

De werkzaamheden op het terrein van openbare orde en veiligheid worden uitgevoerd door één ambtenaar. Daarnaast is de afdeling Welzijn nauw betrokken. Er zijn directe lijnen met de beleidsmedewerker Jeugd- en Jongerenbeleid, jongerenwerker, ambulante werker, CJG en Leerplicht. Ook de afdeling Groen heeft een rol. Deze medewerkers onderhouden de plaatsen waar jeugd samenkomt en houden deze schoon. Verder zijn de twee wijkagenten en de door de gemeente ingehuurde particuliere toezichthouders belangrijke spelers.

De *kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Opmeer 2013-2016* is opgesteld volgens de methode Kernbeleid Veiligheid. Per veiligheidsveld worden de gewenste situatie, de huidige situatie en verbeterpunten benoemd. In de velden 'horeca, feesten en evenementen', en 'jeugd' wordt aan alle genoemde voorstellen en activiteiten hoge prioriteit gegeven. Het gaat onder meer om het intensiveren en verbeteren van de controles op naleving van evenementenvergunningen, Drank- en Horecawet en omgevingsvergunningen, het opstellen van een Plan van aanpak voor overlastgevende (hang)jongeren, het in kaart brengen van probleemjongeren, permanent ambulante jongerenwerk en voorlichting van jongeren en ouders over de risico's van alcohol voor kinderen.

Eens in de zes weken vindt de Werkgroep Jeugd en Veiligheid plaats. De ambtenaar

Openbare Orde & Veiligheid, politie, een ambulant werker en de beleidsmedewerker Welzijn bespreken hierbij op casusniveau jeugdoverlast in de gemeente, mede naar aanleiding van meldingen (bij het meldpunt Overlast van de gemeente of bij de politie). Op uitnodiging kan bovendien nog de coördinator van het Centrum Jeugd en Gezin worden uitgenodigd. Het CJG heeft in Opmeer, maar ook in de andere gemeenten een voorname rol in het preventieve deel van het (jeugd)veiligheidsbeleid.

Schema 2.12: Deelname burgemeester Opmeer aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Overleg Algemeen Bestuur Veiligheidsregio NHN	Onderdelen Gemeenschappelijke Regeling VR NHN komen op tafel	5 x per jaar	Alle burgemeesters N-HN, Veiligheidsregio, politie, OM
Commissie Brandweezorg	Hangt onder DB van Veiligheidsregio en gaat over brandweezorg in ruime zin.	7 x per jaar	
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid	6 x per jaar	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers, politie, OM

Schema 2.13: Deelname ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid gemeente Opmeer aan overlegvormen over veiligheid

Overlegvorm	Typering	Frequentie	Deelnemers
Werkgroep Jeugd en Veiligheid	Monitoren, inzoomen en proberen te 'sturen' op jongeren die in (de openbare ruimte verblijven in Opmeer.	1 x 6 wk	AOO&V, beleidsmedewerker Jeugd- en Jongerenbeleid, ambulant jongerenwerker, 1 wijkagent + op uitnodiging Coördinator CJG, Leerplichtambtenaar en Hoofd afdeling Groen
Platform Integrale Veiligheid	Regionaal overleg aanpak sociale veiligheid/beleid	7 x per jaar	AOO&V alle gemeenten NHN Politie OM RIEC Programmabureau Integrale Veiligheid
Ambtelijk vooroverleg Driehoek	Vorbereiden Driehoek	1 x 2 mnd	AOO&V gemeenten basisteam Hoorn, politie, OM, Hoofd Programmabureau Integrale Veiligheid NHN
Driehoek	Verdeling politiecapaciteit, bespreken voortgang regionale projecten, afstemmen beleid	1 x 2 mnd	Burgemeesters West-Friesland, AOV-ers, politie, OM

Uitvoering: belangrijke rol voor particuliere toezichthouders

Bij de beleidsuitvoering vervullen de twee wijkagenten en particuliere toezichthouders van Regio Control een belangrijke rol. Het Meldpunt Overlast van de gemeente is 24 uur per dag telefonisch bereikbaar. Een beveiligingsbedrijf neemt de melding op en zet deze uit bij een van haar toezichthouders. De toezichthouder bezoekt de overlastlocatie en spreekt de veroorzaker(s) aan. Van elke melding worden de ambtenaar Openbare Orde & veiligheid en de twee wijkagenten per e-mail op de hoogte gebracht. Indien de situatie hierom vraagt, volgt nader overleg.

Voor dertien uur per week wordt door de gemeente Opmeer één BOA ingehuurd. Deze

medewerker richt zich met name op handhaving Blauwe Zone en APV-overlast.

2.9 Afsluiting

Dit hoofdstuk gaf een overzicht van het gemeentelijke veiligheidsbeleid. Het lokale (bestuurlijke) veiligheidsbeleid is in West-Friesland echter veel meer dan een optelsom van gemeentelijk veiligheidsbeleid en politiewerk. Er zijn verschillende belangrijke regionale beleidsprojecten op het terrein van veiligheid en openbare orde. Die komen in het volgende hoofdstuk aan bod.

Hoofdstuk 3

Bovenlokaal: belangrijke beleidsprojecten

3.1 Inleiding

Het gebied van het basisteam Hoorn telt verschillende belangrijke bovenlokale projecten of beleidstrajecten. Het gaat om veiligheidsvraagstukken die het gemeentelijke niveau overstijgen. Bovenlokaal beleid past bij het regionale karakter van veiligheidsvraagstukken. Dezelfde soort veiligheidsproblemen spelen in het gehele gebied. Daders, overlastgevers en (potentiële) slachtoffers bewegen zich door het hele gebied. Personen die bijvoorbeeld in Stede Broec wonen kunnen voor overlast zorgen in het uitgaansgebied van Hoorn of daar het slachtoffer worden van een vermogensdelict. Het is tekenend voor een nieuwe manier van bestuurlijk handelen dat schaalvoordelen worden gezocht en benut. Zo'n bestuurlijke stijl en houding zijn des te belangrijker in een 'gespleten' gebied (deels stedelijk en deel plattelandskernen), omdat de gemiddelde bestuurskracht op het veiligheidsdossier zo wordt versterkt.

De termen 'regio' of 'gebied' hebben niet altijd betrekking op het basisteam Hoorn. Het gaat soms ook over het meer omvangrijke West-Friesland. Het past bij de bestuurlijke manier van handelen (die wij aantreffen bij het veldwerk) om hier geen probleem van te maken.

Het gaat om de volgende belangrijke projecten:

- Invoering van het Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld (LCVB) door de politie (zie paragraaf 3.2)
- De aanpak van jeugdgroepen (zie paragraaf 3.3).
- West Frisland: jeugd, alcohol en drugs (zie paragraaf 3.4).
- Huisvesting buitenlandse werknemers: Kompas (zie paragraaf 3.5).
- Riskante momenten, zoals kermis en jaarwisseling (zie paragraaf 3.6).

3.2 Invoering van het Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld (LCVB)

Bij het politiebeleid valt op dat na de stadsscan 2010 het zogenoemde Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld (LCVB) is ingevoerd. Dit zijn rapportages die inzicht geven in de belangrijke trends, met name op het terrein van de geregistreerde criminaliteit en overlast in het basisteam Hoorn.

Er wordt in 2012 gerapporteerd over de gemeente Hoorn en over het gebied De Koggen. In maart 2013 wordt een LCVB opgesteld over het gehele basisteam Hoorn. De rapportages brengen systeemkennis (geregistreerde cijfers over criminaliteit en overlast) en straatkennis bij elkaar. Er worden ten behoeve van de rapportage bijeenkomsten georganiseerd met uitvoerende basispolitie mensen om de gang van zaken te bespreken. Ter voorbereiding worden actuele cijfers opgestuurd en wordt teruggekeken naar de inhoud van eerder uitgevoerde LCVB's.

Het LCVB van het basisteam Hoorn (maart 2013) kent paragrafen over vermogenscriminaliteit, (drugs)criminaliteit, overlast en geweld, alsook een cijferoverzicht per gemeente. In het LCVB verschuift de aandacht daarmee enigszins van een analyse 'per gemeente' naar een presentatie en interpretatie van belangrijke trends op het niveau van het basisteam, met aandacht voor lokale ontwikkelingen in de zes gemeenten.

Het onderstaande schema geeft een overzicht van de LCVB's die de politie in 2012 en 2013 heeft uitgevoerd. De uitvoering ligt primair in handen van twee politiekundigen. De gehanteerde methodiek is sterk gebaseerd op de zogenoemde (landelijke) Gebiedsscan Criminaliteit en Overlast (GCO). De GCO bestaat idealiter uit drie elementen, namelijk een analyse van **a.** de criminaliteit, **b.** de overlast en **c.** de dadergroepen.

Het basisteam Hoorn is bij de invoering aanzienlijk verder gevorderd dan (op verreweg de meeste andere plaatsen) elders in het land. Het LCVB legt wel de nadruk op de analyse van criminaliteit en overlast en analyseert in beperkte mate de dadergroepen. Dat laatste blijkt ook elders in het land het element dat het minst aandacht krijgt. Het is ook arbeidsintensief en een activiteit die niet elk kwartaal herhaald kan worden (of hoeft te worden). Desondanks geeft de politie aan dat in oktober 2013 een integrale gebiedsscan wordt uitgevoerd, waarin nadrukkelijk aandacht zal zijn voor de analyse van dadergroepen.

Schema 3.1: Overzicht van door politie in 2012 en 2013 uitgevoerde LCVB's⁴

Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Hoorn update, periode oktober 2011-februari 2012, 8 maart 2012
Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Hoorn update, periode februari 2012-mei 2012, 5 juni 2012
Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Hoorn update 3, periode mei-augustus 2012, 7 september 2012
Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Stede Broec, augustus 2012
Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Opmeer, augustus 2012
Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Enkhuizen, augustus 2012
Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Medemblik, september 2012
Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Drechterland, september 2012
Integraal Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling Hoorn, november 2012 (concept 0.1), 4 december 2012
Lokaal Criminaliteits- & Veiligheidsbeeld Basisteam Hoorn, 21 maart 2013

Het LCVB is primair een sturingsinstrument dat in kaart brengt wat de voortgang is op geprioriteerde dossiers en welke acties zijn ondernomen of kunnen worden ondernomen: door de politie of door anderen. Dat blijkt ook uit het hoogfrequente karakter van de uitvoering van de LCVB's. Het is in mindere mate een analyse van de algehele criminaliteit en overlast in het gebied, dus inclusief verschijningsvormen die minder snel worden geregistreerd, zoals delicten waarvan niet snel aangifte wordt gedaan (bijvoorbeeld drugshandel). Dat neemt niet weg dat de analyses wijzen op verschillende niet-geregistreerde fenomenen, zoals mogelijke mensenhandel in massagesalons, een bedrijf dat een rol speelt bij het witwassen van crimineel vermogen, een kleine reeks brandstichtingen of helingpraktijken.

⁴ Tevens is een LCVB van de gemeente Koggenland uitgevoerd, Politie Noord-Holland Noord – Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Koggenland, augustus 2012. Gemeente Koggenland behoort echter niet tot het Basisteam Hoorn en het LCVB is daarom niet in het schema opgenomen.

In 2013 is door de politie ook een *quick scan* uitgevoerd van het uitgaansgeweld. Het betreft in dit geval meer systeemkennis dan straatkennis. De cijfers zijn gunstig, want het uitgaansgeweld daalt in de horecaconcentratiegebieden in Enkhuizen, Hoogkarspel, Hoorn en Medemblik. We interpreteren die trend in hoofdstuk 4 op basis van straatkennis.

3.3 Jeugdgroepen

De politie heeft een inventarisatie uitgevoerd van problematische jeugdgroepen in basisteam Hoorn. Die inventarisatie stoelt op de landelijk ingevoerde shortlistmethodiek (zie Ferwerda en Kloosterman, 2004). Die methode onderscheidt drie soorten problematische jeugdgroepen: hinderlijk, overlastgevend en crimineel. Het koppelt systeem informatie (politie registraties) aan de straatkennis⁵ van in het bijzonder wijkagenten. In de praktijk leveren ingevoerde gemeenteambtenaren en jongerenwerkers vaak ook informatie aan bij de inventarisatie.

De inventarisatie levert bekende inzichten op, maar ook verrassende. We gaan hier in hoofdstuk 5 nader op in, maar geven een kort overzicht en attenderen daarbij reeds op enkele aandachtspunten.

De gemeenten Drechterland en Opmeer tellen geen problematische jeugdgroep. Bij de inventarisatie in 2012 deelden Opmeer en de belendende kern Obdam (dat geen deel uitmaakt van het basisteam Hoorn) nog een criminele jeugdgroep.

Het is verrassender dat de gemeente Hoorn in 2013 geen enkele problematische jeugdgroep kent. Bij een eerdere inventarisatie (2012) waren er nog vier hinderlijke jeugdgroepen en een overlastlocatie: winkelcentrum de Huesmolen. Deze uitkomst is verrassend, omdat het voor de hand ligt dat een gemeente als Hoorn meer problematische (waaronder criminele) jeugd heeft dan de andere gemeenten in het basisteam. Sterker, dat wordt door geen enkele respondent weersproken. Er bestaat dus kennelijk een verschil tussen probleemjeugd en probleemgroepen. We gaan in hoofdstuk vijf nader in op de vraag hoe het kan dat in Hoorn bij de inventarisatie door de politie geen problematische jeugdgroepen in beeld komen.⁶

Enkhuizen telde in 2012 één hinderlijke groep. In 2013 zijn de groepsstructuren minder duidelijk en wordt de jeugdoverlast op een hangplek gelokaliseerd. Stede Broec heeft in 2013 één hinderlijke jeugdgroep. Deze groep is het product van de versmelting van twee hinderlijke jeugdgroepen die in 2012 in beeld worden gebracht.

In Medemblik komen de meeste jeugdgroepen in beeld: vier hinderlijke en één overlastgevende. Er zijn daarnaast vier overlastlocaties geïnventariseerd. Deze hoge score heeft gunstige en ongunstige oorzaken. Er zijn jeugdproblemen, maar er is ook veel informatie beschikbaar bij wijkagenten, jongerenwerk en gemeente. Dat is een goede basis om de problemen aan te pakken. Dit laatste is gunstig.

De situatie in Medemblik onderstreept dat de shortlistmethodiek een analyse- en beleidsinstrument is of behoort te zijn: hoe meer informatie, hoe eerder problematische jeugdgroepen in beeld komen, maar hoe beter de aanpak en hoe meer grip op het jeugd vraagstuk. De shortlistmethodiek wordt echter ook (vooral door het ministerie van Veiligheid en Justitie) gezien

---

⁵ Met straatkennis bedoelen we de gebieds- en doelgroepen kennis die zogeheten frontlijnwerkers tijdens hun werk in de loop der tijd opbouwen.

⁶ Die vraag is overigens in meer grote of grotere steden relevant, want in het tweede kwartaal van 2013 telde zelfs Rotterdam bijvoorbeeld geen criminele jeugdgroep, terwijl er zonder enige twijfel (veel) criminele jeugd in de stad leeft (Van der Torre en Bervoets, 2013).

als effectmeting en als graadmeter van het beleid: hoe minder problematische jeugdgroepen, hoe succesvoller het lokale en landelijke veiligheidsbeleid zou zijn. Dit laatste vinden we onverstandig.

De shortlismethodiek heeft geholpen om gestalte te geven aan de aanpak van probleemjeugd. Daarbij waren politie en gemeenten hoofdrolspelers en jongerenwerkers en corporaties belangrijke partners. In Enkhuizen en nog meer in Hoorn krijgen de jeugdproblemen, in het bijzonder jeugdcriminaliteit, echter nieuwe gedaanten. Dit maakt het moeilijker om jeugdgroepen op de gangbare manier in beeld te brengen. We gaan hier in hoofdstuk vijf nader op in.

3.4 West-Friesland: jeugd, alcohol en drugs

Alcohol

Het drankgebruik onder jongeren in West-Friesland ligt hoog. Deze constatering is belangrijk, maar het is ook een open deur, want dat is al generaties het geval. Een aaneenschakeling van (ernstige) incidenten met jongeren heeft dit vraagstuk hoog op de bestuurlijke agenda gezet. Sommige van deze incidenten zijn regionaal of landelijk nieuws. De problematiek wordt belicht in een tv-documentaire: *Het verdriet van West-Friesland*.

Alcoholgebruik is een factor bij allerhande jeugdproblemen: matige schoolprestaties, gezondheidsproblemen, geweld en blokkades bij het vinden van gewaardeerde arbeid. Er wordt omstreeks 2007 door bestuurders geconcludeerd dat een regionale en langdurige aanpak noodzakelijk is. De problemen wortelen namelijk in culturele gewoontes, zoals dat onder meer tot uitdrukking komt in de acceptatie door ouderen en ouders van riskant alcoholgebruik door tieners: (veel te) veel alcohol op jonge leeftijd. Op de koop toe kent de regio lokale tradities bij onder meer jaarwisselingen, kermissen en tuinfeesten, waarbij in bepaalde kringen buitensporig alcoholgebruik de norm lijkt te zijn.

In oktober 2008 stelt een stuurgroep het plan van aanpak *Jeugd en Alcohol in West-Friesland* op. Die stuurgroep bestaat uit de burgemeesters van Hoorn (voorzitter), Enkhuizen, Opmeer en Stede Broec, plus een wethouder uit Drechterland. Het plan wordt als raadsvoorstel ingediend bij de tien gemeenten, waarna de gemeenteraden er allen mee instemmen. Het project wordt ten uitvoer gebracht in tien gemeenten. Het hoofddoel is, uiteraard, het verminderen van (schadelijke effecten van) alcoholgebruik door jongeren. Dit vergt gedragsveranderingen van jongeren én hun opvoeders, alsook van bedrijven die alcohol verkopen. Drie werkgroepen richten zich achtereenvolgens op preventie, hulpverlening en bewustwording; regelgeving en handhaving; en communicatie. Het beleid telt, grofweg, twee hoofdsporen.

In de eerste plaats wordt gewezen op de schadelijke gevolgen, waaronder gezondheidsrisico's, van alcoholgebruik. De belangrijkste maatregelen zijn wat dit betreft deels strikt preventief (gericht op bewustwording) en op opvang en behandeling.

In de tweede plaats wordt werk gemaakt van het terugdringen van bezit en beschikbaarheid van alcohol en wordt de handhaving van de daartoe opgestelde regels geïntensiveerd. De aandacht wordt daarbij gericht op zogenoemde drankketen, op horeca-activiteiten van verenigingen en stichtingen, detailhandel, horeca, openbare ruimte en evenementen.

Schema 3.2: Belangrijke maatregelen en activiteiten uit het plan van aanpak 'Jeugd en alcohol in West-Friesland'.⁷

Spoor 1: Maatregelen en activiteiten met een preventief karakter en gericht op bewustwording
- Basisscholen hebben met gemeenten een convenant gesloten en nemen lesmethode 'alcohol, een ander verhaal' op in het schoolwerkplan. Hierop worden ouderbijeenkomsten georganiseerd.
- Met scholen voor het voortgezet onderwijs worden convenanten voorbereid.
- Training 'Leren signaleren' van psychische problemen, en alcohol- en drugsgebruik bij jongeren start in 2008 voor 300 mentoren en zorgcoördinatoren in het voortgezet onderwijs en wordt tot 2011 uitgebreid tot 1.200 professionals die veel met jongeren werken.
- Scholierenproject 'Dat drinkt niet' start met gastlessen door 4-VWO aan 12 basisscholen in Drechterland. Ouders worden betrokken met 'Nee-contract'.
- Vrijwilligers/barpersoneel in (sport)kantines, club- en buurthuizen ontvangen Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (IVA).
Spoor 1: Maatregelen en activiteiten gericht op zorg
- Capaciteit van het 'Parachute project' wordt uitgebreid
- 1 meldpunt in West-Friesland waar psychische problematiek en/of problematiek op het gebied van alcohol- en drugsgebruik met en/of voor jongeren vanaf 12 jaar gemeld kunnen worden.
- Registratie van alcohol en drugs gerelateerde ongevallen door ambulancedienst.
- Inrichting van een alcoholpoli in het Westfriesgasthuis.
Spoor 2: Terugdringen van de beschikbaarheid en bezit van alcohol en intensivering van handhaving en toezicht
- Hokken en keten zijn in kaart gebracht. Wet- en regelgeving wordt indien noodzakelijk toegepast en een handhavingstraject opgestart. Jongeren/ouders worden uitgenodigd voor voorlichting over negatieve effecten van overmatig alcoholgebruik.
- Opstellen van een Drank- en Horecaverordening en een Toezicht- en handhavingprotocol van gemeenten, politie, OM en VWA.
- Vaststellen van maatregelen voor paracommerciële instellingen m.b.t. taptijden, organiseren van privé feesten en het openlijk aanprijzen ervan. Vergunningen worden opnieuw beoordeeld en in overeenstemming gebracht met DHW en beleid. Regionale sluitingstijd van 00:00 uur en er wordt een toezicht- en handhavingstraject opgesteld. Regelgeving ter voorkoming van onwenselijke mededingen t.o.v. reguliere horeca wordt herzien.
- Handhavingsbeleid t.a.v. vestrekking en verkoop van alcohol wordt in kaart gebracht. Gemeenten onderzoeken mogelijkheden voor intensivering/verbetering van toezicht en handhaving en zorgen voor uitwisseling van gegevens onderling en naar andere handhavende instanties.
- Artikel 2.4.8. APV (Alcoholgebruik op de openbare weg) opnemen in APV en verbod op 'happy hours'.
- Aantal evenementen waarvoor artikel 35DHW ontheffing nodig is, worden in kaart gebracht. Artikel 35 DHW uitwerken in beleidsregel en een toezicht- en handhavingstraject wordt opgesteld.
- Opstellen van nieuwe regionale beleidsregel sluitingstijden o.g.v. APV en toezicht en handhaving door gemeente BOA of politie.

De vele beleidsmaatregelen hebben, in combinatie met incidenten en een reeks journalistieke reportages, kruip-door-sluip-door gunstige effecten. Eén zo'n effect is dat bewoners ook zelf initiatieven ontplooiën. In de kern Lutjebroek (gemeente Stede Broec) stellen ouders het gebruik van alcohol en drugs aan de orde, in een poging er zo zelf paal en perk aan te stellen. In Drechterland wordt een soortgelijk initiatief van ouders enkele jaren gesteund, waarna dit ophoudt als de kinderen van veel van de betrokken burgers twintiger zijn geworden.

De bewustwording groeit ook onder beleidsmakers en -uitvoerders. In onze interviewronde toonden veel respondenten zich, ook ongevraagd, voorstander van een langdurige en brede aanpak van het alcoholgebruik. Dit betekent dat allerhande professionals, die werken met jongeren, alert zijn op de risico's. Ze zijn (beter) bekend met preventiemateriaal en met mogelijkheden om jongeren en/of hun ouders door te verwijzen naar zorgtrajecten. We bezochten jeugdhonken zonder bierverkoop, omdat "de jongeren vanwege de gezelligheid toch wel komen en niet met alcohol om kunnen gaan, want ik wil hier geen jonge tieners met bier"(citaat jongerenwerker). De politie werkte vanaf het begin mee aan het project (bijvoorbeeld registratie van alcoholgebruik bij

⁷ Bijlage 1 geeft een totaaloverzicht.

geweldsincidenten; zo nodig contact leggen in verband met dronkenschap met HALT, verslavingszorg of ouders). Dit is uitgebreid met de werkwijze 'wakkere ouders'. Als de politie jongeren aanhoudt die onder invloed van te veel alcohol en /of drugs staan, dan worden de ouders 'wakker' gebeld om naar het politiebureau te komen. Dat resulteert ten minste in een serieus gesprek en dat kan een nuttige wake up call zijn voor de ouders.

Er wordt monitoronderzoek uitgevoerd sinds de start van de West-Frisse beleidsinspanningen op het terrein van jeugd en alcohol. Sinds 2007 daalt de acceptatie van jeugdig alcoholgebruik. De gemiddelde acceptabele leeftijd voor het thuis proeven van alcohol ligt in 2012 op 16,1 jaar. Dat was in 2007 nog 14,3 jaar (Programmabureau Integrale Veiligheid Noord-Holland Noord, 2012). Het drinken van een glas of fles met alcohol in bijzijn van een volwassene start ook op latere leeftijd. In 2012 wordt dit geaccepteerd op een gemiddelde leeftijd van 16,4 jaar, tegenover 15,7 jaar in 2007.

Dit is een gunstige trend, maar er resteert een stevig probleem, zo blijkt uit het monitoronderzoek. Het valt bijvoorbeeld op dat 45% van de ouders er geen consequenties aan verbindt als hun kind van 16 of 17 jaar aangeschoten thuiskomt. Ook mag 79% van de thuiswonende kinderen van 16 en 17 jaar in het weekend alcohol drinken. Het lijkt er met andere woorden op dat de leeftijdsgrens van alcoholgebruik is opgetild, maar er nog altijd een fors alcoholgebruik is onder 'middelbare tieners'.

Respondenten boeken de winst in, maar concluderen vaak dat de aanpak van alcohol en jeugd een speerpunt moet blijven van het veiligheidsbeleid in West-Friesland. Bij verslapping kan de vooruitgang teniet gedaan worden en er dient zich ook steeds weer een nieuwe generatie tieners aan.

Drugs

Het drugsgebruik door de West-Friese jeugd is, zij het in een wat later stadium, op de agenda gezet. Het plan van aanpak *Jeugd, Alcohol en Drugs in West-Friesland* dateert uit oktober 2009. De stuurgroep bestaat uit de burgemeesters van Hoorn (voorzitter), Enkhuizen, Stede Broec, Opmeer en Medemblik, plus de wethouder van Drechterland. De gekozen aanpak overlapt deels met de alcohol-aanpak. Er wordt bijvoorbeeld werk gemaakt van preventie en van doorverwijzing naar zorgtrajecten. Drugs is echter een illegaal product. Alleen de verkoop van softdrugs door coffeeshops wordt gedoogd. Dit betekent dat de aanpak een veel steviger repressief traject kent. Dit grijpt terug op een deel van de probleemanalyse: de drugs zijn (te) gemakkelijk verkrijgbaar in West-Friesland en drugs wordt, ook richting tieners, gepusht door dealers. De repressieve aanpak wordt gericht op drugspanden, straatdealers, hennepsteelt en horeca. Er wordt een nul-beleid gevoerd ten aanzien van smartshops, headshops en growshops.

In preventieve zin lift de aanpak van drugsgebruik mee op het beleid ten aanzien van alcohol. De repressieve aanpak leunde wat dealpanden betreft sterk op het zogenoemde drugsteam. Dat team is nu echter met bredere werkzaamheden belast, waardoor het - te midden van vele werkzaamheden en met andere politieprioriteiten - in veel opzichten een taak is geworden van de reguliere basispolitie. Dit stagneert. Dat is nog meer het geval bij de aanpak van hennepsteelt. De West-Friese regio - en zeker ook het grondgebied van het basisteam Hoorn - kent (ook volgens respondenten) een gelegenheidsstructuur voor hennepsteelt. In dat perspectief worden er erg weinig hennepplantages aangepakt door de politie. Sterker, deze geringe pakkans maakt deel uit van de

criminele gelegenheidsstructuren voor softdrugproducenten. Zie hoofdstuk 5.

3.5 Huisvesting buitenlandse werknemers: Kompas

In de regio West-Friesland werken en wonen veel zogenoemde EU-migranten. Dat is de nieuwe benaming voor MOE-landers: arbeidsmigranten uit Estland, Letland, Litouwen, Slowakije, Hongarije, Tsjechië, Polen, Bulgarije, Roemenen en Slovenië. Het aantal wordt geschat op 10.000 tot 12.000. Deze arbeiders zijn voornamelijk (maar niet alleen) werkzaam in de agrarische sector en vervullen daarmee een belangrijke regionale functie. Het resulteert echter ook in veiligheids- en handhavingsvraagstukken, onder meer vanwege illegale vormen van huisvesting, uitbuiting, premieontduiking en overlast. Dit wordt aangepakt door het West-Friese project Kompas. De criminaliteit (onder meer vermogensdelicten) die wordt gepleegd door EU-migranten of MOE-landers maakt geen deel uit van dit project. Dat staat op de agenda van de driehoek van het basisteam Hoorn en wordt in het bijzonder aangepakt door politie en justitie. Bij de analyse van de criminaliteit gaan we in op het criminele profiel van dadergroepen onder de EU-migranten.

Het project Kompas komt voort uit de werkgroep Tijdelijke Huisvesting Buitenlandse Werknemers en uit activiteiten van het regionale portefeuillehoudersoverleg Verkeer & Vervoer, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken (VVRE). Het VVRE stelde in 2008 de *Regionale Kadernota Huisvesting Buitenlandse Werknemers West-Friesland* op. De aanpak is (in 2009) in een stroomversnelling gekomen door het project Kompas. Het project kent een stuurgroep bestaande uit bestuurders van de deelnemende gemeenten en managers van landelijke partijen, een operationeel projectleider en twee projectgroepen, te weten: handhaving en huisvesting & voorzieningen.

De benaming van de projectgroepen onderstreept het tweeledige karakter van de aanpak: misstanden (regelovertreding, misdrijven) aanpakken en gepaste legale huisvesting realiseren. Er wordt nauw samengewerkt tussen gemeenten, belastingdienst, politie, UWV, SVB, Inspectie SZW, SIOD en RCF Kenniscentrum Handhaving. Andere partners zijn onder meer het OM, het RIEC, de Sociale recherche en de Rijksoverheid. De Rijksoverheid beschouwt Kompas inmiddels als een voorbeeld van een goede concrete aanpak van deze complexe materie (TK 29407 nr. 150).

De handhaving krijgt voornamelijk gestalte in de vorm van controles. Tussen september 2010 en juni 2012 worden – op basis van een uitgevoerde inventarisatie en meldingen – 234 locaties bezocht. Daarbij worden 954 personen geïnterviewd en er worden ruim 3.900 slaapplekken aangetroffen. In totaal voldoen 122 locaties niet aan de geldende voorschriften. De eigenaren of verhuurders worden aangeschreven door de desbetreffende gemeente. De andere 112 locaties zijn in juni 2012 “afgehandeld”. Hiermee wordt bedoeld dat de huisvesting is beëindigd of dat het aantal slaapplekken is verminderd en zo in overeenstemming is gebracht met regelgeving. Er zijn vergunningen verleend (Evaluatierapport Kompas, 2012).

De controles leveren veel werk op, onder meer voor de gemeenten. De beschikbare juridische capaciteit van het lokaal bestuur wordt overvraagd. De evaluatie legt een keuze voor: gemeenten besteden meer tijd en energie aan de juridische nasleep of het aantal controles wordt verminderd. Vermoedens over misstanden bij de huisvesting, en in de relatie tussen werkgever en arbeiders, worden bevestigd door de uitgevoerde controles. Zie het onderstaande schema voor een overzicht van de “controlebevindingen”.

Schema 3.3: Controlebevindingen

Locatie	
-	Huisvestinglocaties voldoen niet aan alle wet- en regelgeving.
-	Veel (koop)woningen worden door (te veel) arbeidsmigranten bewoond. Zij vormen niet een huishouden, zoals veel bestemmingsplannen eisen.
-	Panden zijn vrijwel altijd eigendom of in huur door de werkgever (vaak uitzendorganisaties).
-	Panden worden niet gebruikt voor wonen, maar voor logiesverstrekking door de werkgever (betreft niet GBA-geregistreeerde personen).
-	Bewoners hebben geen eigen huurcontract, dus geen rechtsbescherming.
-	Arbeidsmigranten mogen zich van de werkgever meestal niet melden bij de GBA van de verblijfsgemeente.
-	Boetes worden opgelegd door werkgevers voor het niet naleven van huisregels.
Loon	
-	Inhouding woonkosten op salaris bedraagt gemiddeld €240,- tot €300,- p.p.p.m.
-	Niet alle arbeidsmigranten ontvangen loonstroken en arbeidscontracten.
-	Er zijn signalen dat er meer uren gewerkt worden dan er worden uitbetaald. Arbeidsmigranten werken bijv. op zaterdag voor hun onderkomen en krijgen deze uren niet uitbetaald.
Gedrag	
-	Weerstand bij bewoners die volgens eigen weergave worden ingefluisterd door de werkgever om geen medewerking te verlenen aan de controle.
-	Uitzendbureaus vragen zelf Burgerservicenummers aan. Arbeidsmigranten moeten tijdelijk hun identiteitsbewijs inleveren.
-	Hygiëneaspecten voldoen vaak niet aan de richtlijnen van de GGD.
-	Uitzendbureaus zorgen voor de zorgverzekering. Arbeidsmigranten zijn alleen verzekerd tijdens werk- en reistijden. Sommige uitzendbureaus hebben zelf huisartsen in dienst of verwijzen door naar een bepaalde huisarts. Bij langdurige ziekte moeten arbeidsmigranten terug naar het land van herkomst.
-	Angst bij arbeidsmigranten om de melding van misstanden om te zetten in een officiële verklaring.
-	Sommige arbeidsmigranten worden door hun uitzendbureau om de drie maanden verhuisd.

Bron: Evaluatierapport Kompas, p.8.

De activiteiten in het kader van huisvesting en voorzieningen kennen een geheel andere signatuur dan de handhaving. De handhaving is gericht op concrete locaties, op tastbare misstanden, met deels gekwantificeerde doelstellingen en met zeggenschap voor de overheid. Bij de besluitvorming over huisvesting spelen uiteenlopende publieke en private belangen een rol. Vroeg of laat speelt de lastige vraag op 'hoeveel' EU-migranten afzonderlijke gemeenten gereguleerd op hun grensgebied wensen toe te staan. Werkgevers (uitzendbureaus) vrezen dat strenge regulering van de huisvesting te duur wordt voor de eenvoudige arbeid die wordt verricht. Er zou een tekort kunnen ontstaan aan plaatsen.

Het project Kompas heeft in de *Notitie Huisvesting EU arbeidsmigranten* op een rij gezet hoe de problematiek aangepakt zou kunnen worden, in de hoop zo uit de impasse te geraken. De Notitie bevat ook een voorstel om de EU-migranten naar rato van het inwonertal over de regio te verdelen. Het ligt voor de hand dat dit leidt tot politiek-bestuurlijke discussie. In de gemeenten Medemblik, Stede Broec, Opmeer en Drechterland zijn minder dan 800 gelegaliseerde slaapplekken gerealiseerd. Voor de gemeenten Hoorn en Enkhuizen zijn geen cijfers bekend, maar in de Notitie Huisvesting wordt geconcludeerd dat er maximaal 1.300 legale plaatsen zijn gerealiseerd voor EU-arbeidsmigranten in zeven West-Friese gemeenten (inclusief de gemeente Koggenland).

Een evaluatie van project Kompas trekt onder meer de volgende hoofdconclusies:

- Werkgevers hebben gemerkt dat de pakkans is toegenomen en zijn gemotiveerder om zich aan de regels te houden. Er ontstaat wel een waterbedeffect, doordat onwillige werkgevers hun activiteiten verplaatsen. Dit is een reden om in andere delen van Noord-Holland vergelijkbare projecten op te zetten.
- De samenwerking tussen de belangrijkste partners is verbeterd en informatievoorziening is verbeterd. Dit komt de handhaving ten goede.

- Door Kompas blijft het aantal meldingen van locaties, die het waard zijn om te controleren, groeien.

Het project Kompas is al met al een succesvol West-Fries project. Er is in betrekkelijk korte tijd veel vooruitgang geboekt bij de samenwerking, informatiehuishouding en handhaving. De opbrengsten van de controles leggen wel een (te) fors beslag op de juridische capaciteit van gemeenten. Er bestaat ook politiek-bestuurlijke discussie over het aantal plaatsen 'per gemeente': wat vanuit het perspectief van een regionaal project verstandig lijkt is niet altijd logisch of acceptabel op lokaal niveau. De vlucht van onwettig opererende werkgevers naar buiten de regio pakt lokaal 'goed' uit en is de opmaat tot een op Kompas gestoelde aanpak elders in de provincie. In het kader van politie- en veiligheidsbeleid (met het driehoeksoverleg als spil) wordt het interessant om – met partners – (beter) in kaart te gaan brengen welke criminele groepen actief zijn op de arbeidsmarkt van EU-migranten. Bij een strenge en (geografisch) brede aanpak neemt de kans toe dat bepaalde criminele groepen proberen 'onder de radar' van het opgezette handhavingssysteem te duiken.

3.6 Riskante momenten (kermis, jaarwisseling)

Er is in de afgelopen jaren in Nederland onderzoek gedaan naar de invloed van zogeheten wederkerende evenementen en hun invloed op de openbare orde. Denk daarbij onder andere aan het grootschalige en meerjarige onderzoek naar het verloop van de jaarwisseling (Adang, Bierman, Van Oorschot, Schaap, Van der Torre, Vermeulen, & Visser, 2009). Maar ook de oranjegekte (o.a. Bervoets, Van Oorschot, Esman, & Adang, 2009), carnaval en kermissen vallen onder de categorie wederkerende evenementen met een potentieel riskant karakter. Pakweg een jaar of tien geleden stonden deze potentieel riskante momenten nog niet of nauwelijks op de politiek-bestuurlijke agenda. Een combinatie van euforie, alcohol, (eventueel verdovende middelen) en een grote menigte verhogen de kans op verstoring van de openbare orde. Lokale opvattingen over drankgebruik en plaatselijke tradities zijn daarbij van groot belang.

Het lokaal bestuur en de politie zijn zich er goed van bewust dat met name kermissen en jaarwisselingen vragen om een integrale aanpak. Onze respondenten geven, zonder uitzondering, aan dat kermissen van belang zijn in de lokale traditie van West-Friesland. De feitelijke waarde die er (nog) aan wordt gehecht, en de geldende codes, verschillen per gemeente.

De kermis in Hoorn heeft bijvoorbeeld veel minder de functie om samen 'los te gaan'. Deze kermis lijkt eerder op die in andere Nederlandse steden (kermis op een centraal plein). Er komen ook veel bezoekers van buiten en er zijn ook veel inwoners voor wie de West-Friese kermistraditie inmiddels al weer wat verder af staat.

In bijvoorbeeld de kleinere kernen als Wognum, Oosterblokker, Opperdoes en Opmeer hebben kermissen nog het karakter van een borrel⁸. De eigenlijke kermisborrel gaat vaak vooraf aan het kermisbezoek en heeft plaats in eigen huiselijke kring of in een buurtcafé. Waar in Nederland kermissen vaak worden gevierd op een plein met kermisattracties, is het in West-Friesland vaak te doen in of bij het centraal gelegen café of het dorpshuis. Er is een beperkte keuze aan attracties en er worden vaak spelletjes georganiseerd, zoals balgooien en een puzzeltocht. Vaak knippen ouders,

---

⁸ Hoewel in alle gemeenten, waaronder zeker ook Opmeer, de afgelopen tijd beleid is gevoerd en maatregelen zijn genomen om de kermis een feest te laten zijn en niet (meer) uit de hand te laten lopen. Er is nagedacht over feestlocaties, logistiek, sluitingstijden en vermaak, alles teneinde openbare ordeproblemen tegen te gaan.

volgens onze respondenten, een oogje toe als hun kinderen tijdens de kermis (veel) alcohol nuttigen. Zij vinden dat drinken onderdeel is van de traditie waarmee zij zelf ook zijn grootgebracht. Vaak staan ouderen en jongeren gebroederlijk met elkaar aan de toog.

Het buitensporige drankgebruik gaat gepaard met overlast, maar die wordt lokaal vaak geaccepteerd. In de interviews wordt soms gewezen op grote(re) ordeverstoringen of incidenten. Er had bijvoorbeeld een dodelijke steekpartij plaatsgevonden in Hoorn op de kermis in het voorjaar van 2012. Daarbij werd in de Kersenboogerd een zeventienjarige jongen gestoken door een (toen) zestienjarige verdachte.⁹ Dit houdt echter geen verband met de West-Friese kermistraditie. Ook in Wervershoof waren twee jaar achtereenvolgende steekincidenten.

Respondenten geven aan dat ook tijdens de genoemde traditionele kermisborrels af en toe (grotere) incidenten plaatshebben. Denk aan wildplassen, vechten, vernielen. In Oosterblokker heeft de politie een jaar geleden 'op linie' moeten staan om groepen uit elkaar te drijven. Vanwege deze praktijken heeft de gemeente Drechterland particulier toezicht ingehuurd tijdens de kermisperiode in Venhuizen, Hoogkarspel en Oostblokker. De politie geeft aan dat het aantal bezoekers van een aantal kermisborrels problematisch groot is, waardoor ordeproblemen op de loer liggen, als voorbeeld noemt zij Hoogkarspel. Maar het grootste zorgpunt volgens de (andere) geïnterviewden blijft het drankgebruik tijdens de kermis en de mogelijk negatieve doorwerking daarvan in het reguliere drankgebruik van jongeren.

3.7 Opbouw van het Veiligheidshuis West-Friesland

Er is een landelijk dekkend netwerk opgebouwd van zogenoemde Veiligheidshuizen. Deze Veiligheidshuizen zijn bedoeld om op casusniveau – dus op het niveau van personen en hun concrete omstandigheden en problemen – tot een aanpak te komen van 'complexe doelgroepen'.

Veiligheidshuizen richten zich op complexe veiligheidsvraagstukken, zoals veelplegers, huiselijk geweld en jeugdcriminaliteit. Het is nodig dat daartoe verschillende partijen samenwerken. Deze opereren vanuit één huis: voor een groot deel zitten de medewerkers onder één dak of ze treffen elkaar ten minste op de fysieke locatie van het Veiligheidshuis. Relevante partijen en ketens (hulpverlening/(na)zorg, strafrecht, onderwijs) worden zo aan elkaar verbonden. Belangrijke partners zijn het OM, politie, Raad voor de Kinderbescherming, Halt, Reclassering Nederland en Bureau Jeugdzorg. Op basis van kenmerken van de doelgroep, kunnen andere partijen betrokken raken, zoals verslavingszorg of geestelijke gezondheidszorg.

Door dit soort thema's niet op beleidsniveau te benaderen, maar door de concrete casus centraal te stellen, neemt de complexiteit van de vraagstukken af. Het gaat dan om de individuele veelpleger, om de dader van huiselijk geweld, om de leider of meeloper van een criminele jeugdgroep, om een ex-gedetineerde of om een stelselmatige overlastpleger. Er wordt gezocht naar een effectieve aanpak, waarbij beschikbare interventies worden afgestemd op de concrete persoon.

Op 1 januari 2012 startte het Veiligheidshuis West-Friesland. De gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec werken samen met andere veiligheidspartners rond de thema's jeugdoverlast en –criminaliteit, huiselijk geweld, nazorg ex-

---

⁹ Eis hoger beroep: langer cel fatale steekpartij kermis Hoorn, *Noord-Hollands Dagblad*, 5 juni 2013.

gedetineerden, veelplegers en multi-probleemgevallen waarbij veiligheid in het geding is. In Hoorn bijvoorbeeld is lokaal sprake van burenoverlast waarbij bekende zorgmijders en criminele subjecten de buurt op scherp zetten. Medewerkers van het Veiligheidshuis zien steeds vaker dwarsverbanden. Bepaalde personen keren terug in verschillende soorten casusoverleg. Denk aan een crimineel subject dat ook wordt besproken bij huiselijk geweld en als “multi-probleemgeval”. De meerwaarde van het Veiligheidshuis is dat vanuit concrete probleemgevallen wordt geredeneerd.

Er zal een schaalvergroting worden doorgevoerd. De drie Veiligheidshuizen uit de regio’s West-Friesland, Noordkop en Regio Alkmaar gaan per 1 januari 2014 op in het Veiligheidshuis Noord-Holland Noord (NHN). Het vergt aandacht van gemeenten dat “hun bewoners met problemen” op een goede manier worden besproken in het casusoverleg, dat wil zeggen op basis van dossier- en straatkennis. Er dient te worden gewaakt voor bureaucrativering en ontlokalisering.

3.8 Opkomst van ‘gemeentelijk’ en ‘privaat’ blauw

Het aantal publieke toezichthouders (onder andere BOA’s) is in het afgelopen decennium toegenomen. Dit houdt verband met de oriëntatie van de politie op kerntaken. Niet alle gemeentelijke uitvoerders die op straat worden ingezet hebben een opsporingsbevoegdheid. Denk daarbij aan stadstoezichthouders, die op straat een oogje in het zeil houden en worden geacht burgers, zo nodig, aan te spreken op hun gedrag. Gemeenten nemen echter niet alleen toezichthouders in dienst, maar maken ook gebruik van private beveiligers vooral vanwege pieken in het werkaanbod: op uitgaansavonden en in de zomermaanden.

De gemeente Hoorn heeft momenteel 21,5 fte Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA’s) in dienst voor de handhaving in de openbare ruimte. De gemeente zet geen particuliere handhavers in, in tegenstelling tot andere gemeenten in de regio. Bij kermissen worden in Drechterland toezichthouders ingehuurd. Drie maal per jaar, drie à vier dagen, twee à drie toezichthouders. Ook in Opmeer werkt een BOA, maar die richt zich grotendeels op parkeren. Voor alle andere toezicht in de openbare ruimte (derhalve meer dan alleen jeugdoverlast) heeft de gemeente gekozen voor particuliere toezichthouders van het beveiligingsbedrijf Regio Control. Deze toezichthouders beschikken niet over (politie)bevoegdheden, en vallen daarom niet onder de categorie particuliere BOA’s. Zie hierover ook de tekst over de uitvoering van beleid in Opmeer (hoofdstuk 2). Er is in de gemeente een meldpunt overlast dat 24 uur per dag en op alle dagen bereikbaar is. Het beveiligingsbedrijf neemt de melding op en zet deze uit bij een van haar toezichthouders. De toezichthouder bezoekt de overlastlocatie en spreekt de veroorzaker(s) aan. Van elke melding worden de ambtenaar Openbare Orde & Veiligheid en de twee wijkagenten per e-mail op de hoogte gebracht. Indien de situatie hierom vraagt, volgt nader overleg.

In Medemblik worden naast onbevoegde (particuliere) toezichthouders ook wel particuliere BOA’s gebruikt, onder andere voor de haven en voor het toezicht op de Drank en Horecawet, die per 1 januari 2013 bij gemeenten rust. In de zomer zijn er uiteindelijk tot oktober - vanwege het toerisme, de evenementen en de jeugdoverlast vier BOA’s en drie beveiligers. Op een dag zijn er dan (dat varieert) tussen de 4 en 6 personen in dienst, een mengeling van BOA’s en beveiligers. In de winter zijn er twee BOA’s. Ingehuurde krachten hebben de status van onbezoldigd ambtenaar. In de zomerperiode verzorgen de koppels vijf dagdiensten en twee avond-nachtdiensten (vrij-za tussen 18-02:30 uur). Verder zijn er ook late diensten van 15:30 tot 24:00 uur. BOA’s worden ook ingezet bij evenementen met veel publiek of met een risico.

De gemeente Enkhuisen heeft naast politie-inzet van het horeca-interventieteam (een vast koppel in Enkhuisen) ook twee BOA's in de openbare ruimte (Domein 1), die voornamelijk dagdiensten verzorgen. Daarnaast worden er structureel particuliere toezichthouders ingehuurd die elke zaterdagavond aanwezig zijn in een koppel, van 20.00-04.00u. De gemeente is volgens eigen zeggen de eerste gemeente in Nederland die particuliere toezichthouder inhuurde. Zij begon daarmee al ruim vijftien jaar geleden. In de zomer verzorgen de particuliere toezichthouders diensten van woensdag tot en met zaterdag, bedoeld als aanvulling op het reguliere politietoezicht. In de periode oktober tot en met maart is er geen gemeentelijk toezicht in de openbare ruimte. Het college van burgemeester en wethouders heeft bewust gekozen voor deze seizoensinzet, omwille van 'resultaatgericht uitbesteden'. In de lente en zomer van 2012 werd er daartoe deelgenomen aan een landelijke pilot onder leiding van de VNG en het COT. Daaruit volgde dat de gemeentelijke regie sterker wordt met resultaatgericht uitbesteden, mede doordat aanbieders van particuliere beveiliging meerdere prikkels ervaren dan alleen een financiële prikkel om bij te dragen aan de aanpak van veiligheidsproblemen.

De samenwerking tussen gemeente, politie en toezichthouders of BOA's kan worden verbeterd. Die wordt nu gehinderd door gebrekkige informatie-uitwisseling en communicatie. Gemeentelijke BOA's moeten bijvoorbeeld met een GSM de politie bellen als er wat speelt en weten tijdens hun dienst niet wat hun positie is ten opzichte van surveillerende politie-eenheden.

Hoofdstuk 4

Geregistreerde criminaliteit en overlast

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk brengt systeem- en straatkennis bij elkaar over vermogensdelicten en geweld. Dat zijn zogenoemde 'brenghdelicten': fenomenen die door aangiften of meldingen ter kennis van de politie worden gebracht of waar de basispolitie tijdens haar reguliere surveillance op stuit. We gaan eerst in op de vermogensdelicten (paragraaf 4.2) en daarna op het geweld (paragraaf 4.3). We beschrijven en analyseren de situatie op het niveau van het basisteam en op dat van de gemeenten.

4.2 Vermogensdelicten

4.2.1 Het basisteam

De geregistreerde vermogensdelicten in basisteam Hoorn laten overwegend een stabiele of gunstige ontwikkeling zien. We hanteren 2009 als 'basisjaar', maar dat jaar telt op enkele punten nu net een afwijkende score.

In de eerste plaats lag de woninginbraak in dat jaar beduidend lager dan in de jaren daarvoor of daarna. In de gemeente Hoorn leidde een verdubbeling van het aantal woninginbraken van 2007 (230) naar 2008 (477) tot veel lokale activiteiten van politie, gemeente, woningcorporaties en ook burgers. Er werden daders aangehouden of scherp(er) in de gaten gehouden: lokale daders met een agressieve werkwijze (ruit ingooien en de buit weggraaien, vaak een breedbeeld televisie) en daders van buitenaf, hoogstwaarschijnlijk EU-migranten (die toen nog MOE-landers heetten). Aanhoudingen, 'meervoudige alertheid' (politie, burgers, corporaties, media) op woninginbraak, geografische verplaatsing van woninginbraken door daders van buitenaf en functionele verplaatsing (andere delicten) door lokale daders verklaren gezamenlijk de relatief gunstige score van 558 geregistreerde inbraken in 2009. Vanaf 2010 schommelt de geregistreerde woninginbraak in basisteam Hoorn (dus in de zes gemeenten) tussen 723 en 781. In de eerste zes maanden van 2013 komt de teller uit op 344.

In de tweede plaats lag de voertuigcriminaliteit in 2009 op een hoog niveau, met 1.912 registraties. Die score kwam voornamelijk door een piek in de gemeente Hoorn: 1.299 registraties in 2009. Die piek viel toe te schrijven aan enkele veelplegers (autodieven), waaronder in het bijzonder één zeer notoire veelpleger. Door de infrastructuur van (delen van) de Hoornse wijken uit de jaren zeventig en tachtig (Kersenboogerd, Risdam) zijn er veel mogelijkheden om ongezien in te breken en te ontkomen. De gretigheid van veelplegers om inbraken in auto's te blijven plegen, wijst ook op een helingcircuit waarin 'buit' snel kan worden omgezet in contant geld. Na 2009 daalt de geregistreerde voertuigcriminaliteit in basisteam Hoorn naar 1.417 in 2012. In 2013 steekt een nieuwe trend de kop op: professionele autodieven richten zich in het hele gebied op één type auto, namelijk de Toyota Prius¹⁰. De voertuigcriminaliteit komt mede onder invloed van deze nieuwe trend uit op 844.

---

¹⁰ De belangstelling voor de Prius zou onder meer te maken hebben met de verstrekking van subsidies aan eigenaren van hybride auto's door Russische steden waaronder de hoofdstad Moskou. Zie 'Autodieven

Hiermee lijkt voorsnog een einde gekomen aan de eerder geconstateerde daling van de geregistreerde voertuigcriminaliteit.

In de derde plaats piekt de geregistreerde fietsendiefstal in de jaren 2008 en, in mindere mate, in 2009 in de gemeente Hoorn. In die jaren ontstaat er onder een categorie Hoornse jongeren een rage om op gestolen (dure) damesfietsen te rijden. Op de koop toe komt er een loper beschikbaar om gemakkelijk AXA-sloten open te maken. Dit resulteert in activiteiten van de politie, waaronder ruim vijftig aanhoudingen (met name jonge gelegenheidsdieven), fietscontroles en bezoeken aan onderwijsinstellingen. De gemeente plaatst bewaakte fietsenstallingen op geijkte diefstallocaties, zoals bij het treinstation. Dit draagt, ook na 2009, bij aan een blijvende afname van dit delict in de gemeente Hoorn. In de rest van het gebied van het basisteam stijgt de geregistreerde diefstal van (brom- en snor-)fietsen in de periode 2009 – 2010. De eerste helft van 2013 laat een ‘gunstig’ beeld zien met 641 registraties van (brom- en snor)fietsendiefstal.

In de vierde plaats ligt zowel de geregistreerde diefstal en inbraak in bedrijven als de geregistreerde winkeldiefstal op een hoog niveau, met respectievelijk 544 en 352 registraties in 2009. De piek van winkeldiefstal wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een groot aantal registraties in de gemeente Hoorn, 262 in 2009. Het (grote) aandeel van gemeente Hoorn is niet verwonderlijk gezien het relatief grote winkelbestand in deze gemeente. Beide delicten nemen in de periode 2010-2012 af. Het aantal registraties van winkeldiefstal lijkt in 2013 te stabiliseren op het niveau van 2012. Daarentegen duiden de registraties in het eerste half jaar van 2013 op een stijging van de geregistreerde diefstal en inbraak in bedrijven in basisteam Hoorn.

Tabel 4.1: Basisteam Hoorn

	2009	2010	2011	2012	+/-	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	558	771	781	723	+ 165	344
Diefstal (brom/snor)fietsen	1.668	1.846	1.423	1.545	- 123	641
Voertuigcriminaliteit	1.912	1.609	1.406	1.417	- 495	844
Diefstal/inbraak bedrijven	544	509	491	354	-190	198
Winkeldiefstal	352	244	310	276	-76	142
Overige vermogensdelicten	1.402	1.426	1.600	1.420	+18	718
Totaal	6.436	6.405	6.011	5.735	-701	2.887

Het valt op dat (in 2012) ongeveer de helft van de geregistreerde vermogensdelicten in het basisteam wordt gepleegd in de gemeente Hoorn. Zie tabel 4.2.

De daling van de voertuigcriminaliteit wordt zelfs meer dan volledig gerealiseerd in de gemeente Hoorn (-636). In de rest van het gebied stijgen de registraties van dit delict met 141. Hetzelfde patroon zien we bij diefstal van (brom- en snor-)fietsen: een daling van 218 registraties in de gemeente Hoorn en een stijging met 95 in de rest van het gebied. En ook bij winkeldiefstal: in de gemeente Hoorn daalt het aantal registraties met 84 en in de overige gemeenten stijgen deze met 8.

De toename van de woninginbraak in het basisteam wordt voor een beperkter deel

---

‘Autodieven Oostblok azen in Nederland op hybride modellen’. De Volkskrant, 13 augustus, 2013.

gerealiseerd in de gemeente Hoorn (40%) en (dus) voor 60% in de andere vijf gemeenten in het basisteam.

De politie beschikt over een districtelijk woninginbraakteam (16 fte.) om opsporingsonderzoek te verrichten naar dit delict. Er worden door de gemeenten en de politie campagnes gevoerd om bewoners bewust te maken van het belang van goede beveiliging. Hiertoe worden voorlichtingsavonden georganiseerd, die goed worden bezocht. Soms is de opkomst verrassend hoog, bijvoorbeeld in Opmeer en Stede Broec, waar bewoners persoonlijk per brief werden uitgenodigd. Ter voorbereiding op deze voorlichting gaat een ex-inbreker de wijken in. Hij observeert waar een inbreker gemakkelijk zijn slag zou kunnen slaan. Hij fotografeert dit, om tijdens de voorlichtingsbijeenkomst te laten zien hoe eenvoudig zijn voormalige beroep soms is. Die boodschap komt goed over.

De politie blijft, onder meer in LCVB's, aandringen op betere inbraakpreventie door woningcorporaties. De corporaties vinden dat de grens is bereikt na verbeteringen in het afgelopen decennium. Sommige respondenten wijzen er op dat er steeds duurdere preventiemiddelen op de markt komen en dat het niet realistisch (of nodig) is om die te plaatsen in huurwoningen.

De woninginbraak en diefstal uit auto's heeft deels een grensoverschrijdend karakter: daders en dadergroepen die tijdelijk door het hele basisteam heen opereren. Het gaat daarbij om professionele inbrekers (vermoedelijk gaat het om bovenlokaal opererende EU-migranten die niet in het gebied wonen en werken) en dito autodieven. Er zijn in 2013 gespecialiseerde autodieven actief: ze stelen onderdelen van de Toyota Prius. Er zijn ook lokale daders en dadergroepen actief, soms met hun eigen modus operandi.

De LCVB's van de politie brengen in 2012 en 2013 de cijfers, locaties en opvallende modus operandi van met name woninginbraken goed in beeld. Nader onderzoek naar mogelijke dadergroepen – waaronder helers – wordt (in aanvulling op cijfers en straatkennis van basispolitie mensen) geagendeerd, maar is in de zomer van 2013 nog niet gerealiseerd. Het is belangrijk dat dit wel gebeurt als opmaat naar groeps- en persoonsgerichte maatregelen, waaronder opsporingsonderzoeken.

4.2.2 De gemeente Hoorn

In de gemeente Hoorn schommelt de geregistreerde woninginbraak in de periode van 2010 tot en met 2012 tussen de 376 en 379. De geijkte inbraaklocaties zijn delen van de Kersenboogerd (o.a. rondom de zogenoemde grachtengordel), Grote Waal en Risdam-Noord. Er doen zich in deze delen van de stad wel verschuivingen voor. Begin 2012 daalt bijvoorbeeld het aantal inbraken in de Grote Waal, maar valt er juist een stijging te noteren in Risdam-Noord en in Kersenboogerd-Noord. In het voorjaar van 2012 is er juist weer een concentratie in het Molengebied in Grote Waal.

In de eerste maanden van 2013 komt de voertuigcriminaliteit uit op 399. Dit is ongunstig in vergelijking met de jaren 2011 en 2012. Bij de voertuigcriminaliteit valt in 2013 op dat er met name onderdelen worden gestolen van modellen van Toyota Prius. Dit is waarschijnlijk een tijdelijk verschijnsel en de werkwijze van een gespecialiseerde bovenlokale bende. De politie heeft, via lokale Toyota-dealers, eigenaren gewaarschuwd om alert te zijn op hun auto's. De politie is dat op haar beurt ook. Gedurende surveillance in de avond en nachturen is ze alert en worden automobilisten

die zoeken en onbekend lijken in de gaten gehouden en mogelijk aangesproken. Zo worden mogelijk dieven van buitenaf afgeschrikt of zelfs opgepakt. Het gaat daarbij niet alleen om de gespecialiseerde autodieven, maar ook om woninginbrekers die bovenlokaal opereren. Het idee bestaat namelijk dat een beperkt deel van de woninginbraken worden gepleegd door EU-migranten die niet in Hoorn wonen én werken.

De diefstal van (brom- en snor-)fietsen zakt niet terug naar het hoge niveau van 2006 en 2008 (boven de duizend registraties), want het komt in 2011 uit op 664, in 2012 op 759 en in de eerste helft van 2013 op 323. Het valt op dat de diefstal minder is geconcentreerd bij het station. Daar is de beveiliging verbeterd. Er zijn campagnes gevoerd om bewoners en reizigers te wijzen op het risico van fietsendiefstal. Het gebied waarin fietsen worden gestolen is groter geworden, met nog altijd wel een concentratie in de binnenstad en in het centrum. Maar de kans op een fietsendiefstal bij het station is dus wel beduidend afgenomen.

Diefstal en inbraak in bedrijven en winkeldiefstal laten een dalende trend zien in de periode 2009-2012. Gelijk aan het beeld voor het basisteam lijkt het aantal registraties van winkeldiefstal in 2013 te stabiliseren op het niveau van 2012, maar duidt het aantal registraties in de eerste maanden van 2013 op een stijging van de geregistreerde diefstal en inbraak in bedrijven.

Tabel 4.2: Gemeente Hoorn

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	310	379	393	376	+66	52,0%	150
Diefstal (brom/snor)fietsen	977	818	664	759	-218	49,1%	323
Voertuigcriminaliteit	1.299	836	667	663	-636	46,8%	399
Diefstal/inbraak bedrijven	260	219	217	163	-97	46,0%	102
Winkeldiefstal	262	170	218	178	-84	64,5%	79
Overige vermogensdelicten	727	677	879	740	+13	52,1%	354
Totaal	3.835	3.099	3.038	2.879	-956	50,2%	1.407

De woninginbraken in de gemeente Hoorn leveren de volgende aandachtspunten (die als patroon relevant zijn voor het hele basisteam) op:

a- Er is een belangrijk aandeel van lokale daders en dadergroepen, inclusief criminele jeugd en/of criminele jeugdgroepen. Het gaat daarbij eerder om netwerken dan om klassieke groepen (vaste contacten en structuren, inclusief een vindplaats in het publieke domein).

b- In de Grote Waal worden inbraken gepleegd die wijzen op lokale informatie of voorkennis. Er wordt onder meer ingebroken bij zelfstandige ondernemers (ook in busjes of garages waar bijvoorbeeld gereedschap wordt bewaard) en bij personen van wie bekend is (of gedacht wordt) dat ze in huis beschikken over de nodige bezittingen (sieraden, contant geld, gewilde apparatuur). Een frontliner wijst er op dat het daarbij kan gaan om eerlijk of oneigenlijk verdiend vermogen. Bij diefstal van zwart geld zal het slachtoffer dat waarschijnlijk niet op laten nemen in de aangifte. Dit soort delicten in eigen kring zou onder meer plaats hebben in de Turkse gemeenschap. Volgens de

politie bleek uit hun eerdere inventarisatie van dit probleem dat personen met een Turkse nationaliteit niet vaker slachtoffer zijn dan autochtonen. Dat beeld klopt wellicht als alleen naar aangiften wordt gekeken, maar de lage aangiftebereidheid bij dit soort delicten is nu juist het probleem. Bovendien wordt hier ook niet aangegeven dat Turken *vaker* slachtoffer zijn, wel *waarvan* zij onder andere slachtoffer zijn.

c- Het vermoeden dat reeds bestond bij de stadsscan in 2010 over ‘doorgecriminaliseerde’ jeugdgroepen is sterker geworden. Destijds wees veel er op dat een overlastgevende jeugdgroep (de Rotonde Middenweggroep) van gedrag was veranderd: minder of zelfs geen overlast en vernielingen, maar meer ernstiger vormen van criminaliteit, waaronder inbraak in de ‘eigen buurt’. Bij instrumentele delicten worden de zichtbare groepsbanden minder zichtbaar: het gaat eerder om een maatschap van zzp’ers dat in wisselende samenstelling verschillende soorten delicten pleegt. Het etiket ‘groep’ wordt daardoor lastiger, maar het stempel ‘jeugd’ ook: de tieners worden nu eenmaal ouder en ze trekken op met twintigers. Het calculerende karakter van delicten maakt hen minder zichtbaar. Dit betekent dat minder jeugdoverlast of weinig (of geen) criminele jeugdgroepen op z’n best neutraal nieuws is dat vraagt om uitleg. In de Grote Waal is de uitleg niet gunstig, want tal van leden (uit de omgeving van) de jeugdgroep(en) van weleer zijn zo goed als zeker doorgecriminaliseerd en maken deel uit van criminele structuren in de Grote Waal. Dit is geagendeerd door frontliners. Dat kostte moeite, omdat sommigen vanwege de afgenomen jeugdoverlast en vanwege de concentratie in een klein gebied van Grote Waal een rooskleuriger beeld hadden dan realistisch blijkt. Het is goed dat er – aangejaagd door uitvoerders, zeker ook van de gemeente (*trouble shooter*) – nu lijsten worden gemaakt van personen die worden verdacht van stelselmatige misdrijven. Het daarbij onder meer om inbraken, maar dat is zeker niet alles (zie verderop). De aanbeveling uit 2010 om de kennis over de ‘voormalige’ jeugdgroep grondig te actualiseren wordt daarmee alsnog ter hand genomen in 2013. Het is vooruitgang dat dit nu gebeurt door frontliners.

d- In Risdam(-Noord) keren patronen van enkele jaren geleden terug. Er worden namelijk inbraken gepleegd met een brutale werkwijze: er wordt een ruit ingegooid, waarna snel een voor de hand liggende buit wordt meegenomen. Op dezelfde locatie deed zich in 2010 hetzelfde fenomeen voor. Dit werd destijds in verband gebracht met (het netwerk van) de zogenoemde Korenbloemgroep. Ook deze groep zou op basis van de Stadsscan 2010 worden onderworpen aan een analyse en aanpak, zo enigszins mogelijk inclusief een opsporingsonderzoek. Na een serie agressieve inbraken in de zomer van 2012 is strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd naar deze groep, los van personele verschuivingen sinds 2010. Er zijn zeven aanhoudingen verricht. Het leidt tot een afname van de woninginbraken in de laatste maanden van 2012 en de eerste maanden van 2013. Samen met vergaard bewijs is dit een harde indicatie dat (sociale kringen rond) de arrestanten betrokken waren bij de inbraken. Het onderstreept hoe belangrijk het in Hoorn is – vanwege de grote impact van kleine groepen op onveiligheid en misdaadstatistiek – dat groepen en netwerken die seriematige delicten plegen gericht worden aangepakt: ook strafrechtelijk.

e- De gemeente Hoorn telt geen criminele jeugdgroepen, maar er is hoe dan ook een betekenisvolle categorie jeugdcriminelen in Hoorn woonachtig en actief. Die criminele jeugd springt op dit moment vooral in het oog als mogelijke verklaring van een toename van een (door de politie) geprioriteerd delict dat aangiften oplevert. Het gaat daarbij dus om zogenoemde ‘brenghdelicten’:

strafbare feiten waarover burgers de politie informeren. De politie ziet, in haar LCVB's in 2012, onder ogen dat er "fluïde" criminele jeugdgroepen zouden kunnen zijn in Hoorn. Dat wordt het onderwerp van onderzoek en zou in de zomer van 2012 tot resultaten moeten leiden. In de analyse van de jeugdgroepen en in het LCVB in 2013 komen deze resultaten niet in beeld. Het risico bestaat dat groepen, netwerkjes of jongeren/jongvolwassenen die crimineel doorbreken worden gemist, omdat ze zich inmiddels (grotendeels) bezighouden met aangifteloze delicten. Of omdat ze criminele regelaars op de achtergrond zijn geworden. Dat zijn verder gecriminaliseerde personen en daarom zijn ze een (nog) grotere bedreiging voor de maatschappelijke orde dan jongelui die agressieve vermogensdelicten plegen. De kans is levensgroot dat helers of stille figuren op de achtergrond min of meer fungeren als opdrachtgever (of in elk geval als aanjager door afname van de buit) van de hit-and-run woninginbraken. Onderzoek naar het helingcircuit is ook geagendeerd in de LCVB's van de politie. Dat is wederom goed, maar het is wel belangrijk dat er over helers en doorgecriminaliseerde jeugd(groepen) analyses worden afgerond en onder meer opsporingsactiviteiten worden opgestart. Het is nuttig dat onder meer de *trouble shooters* hebben benadrukt dat criminele groepen en structuren die actief zijn in met name delen van Grote Waal, Kersenboogerd en Risdam-Noord niet uit beeld mogen verdwijnen voordat – na nuttige signalen in onder meer de LCVB's – daadwerkelijk is doorgepakt. Te meer omdat op buurtniveau vaak bekend is wie crimineel actief zijn en buiten schot lijken te blijven.

f- Er zijn in Hoorn enkele soft spots in bepaalde wijken, waaronder huurwoningen. De politie blijft vragen om verbetering van het hang- en sluitwerk, maar bij de corporaties (ook buiten Hoorn) lijkt het verzadigingspunt bereikt: er is in bestaande woningen geïnvesteerd en de beveiliging ligt wat hen betreft boven de ondergrens. Het is nuttig als politie, gemeenten en corporaties hier over doorpraten: niet in algemene termen, maar over concrete straten en wooncomplexen op basis van onder andere politieinformatie en -expertise.

4.2.3 De Koggen

In de vijf gemeenten uit De Koggen (Medemblik, Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland en Opmeer) zijn de cijfermatige trends minder gunstig dan in de gemeente Hoorn. De woninginbraak stijgt met een hoger aantal (bijna honderd) in de onderzoeksperiode. In de gemeente Hoorn dalen de diefstal van (brom- en snor-)fietsen, van de voertuigcriminaliteit en van winkeldiefstal, maar in de vijf andere gemeenten in het basisteam vallen toenames te registreren: zie de onderstaande tabel.

Voor de bovenlokaal opererende daders en dadergroepen is het eenvoudig om over de N-wegen door te rijden naar deze vijf gemeenten, op zoek naar een geschikt doelwit. De beveiliging van woningen en buit ligt in sommige opzichten eerder op 'dorps' niveau dan op het stedelijke niveau, waar deze criminelen (ook) gewend zijn te opereren. Dit verklaart slechts een deel van de geregistreerde vermogensdelicten, maar vanwege de tamelijke kleine aantallen weegt het wel door. De meeste gemeenten kennen overigens ook lokale daders en dadergroepen.

Tabel 4.3: De Koggen (Medemblik, Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland, Opmeer)

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	248	392	388	347	+99	48,0%	194
Diefstal (brom/snor)fietsen	691	1.028	759	786	+95	50,9%	318
Voertuigcriminaliteit	613	773	739	754	+141	53,2%	445
Diefstal/inbraak bedrijven	284	290	274	191	-93	54,0%	96
Winkeldiefstal	90	74	92	98	+8	35,5%	63
Overige vermogensdelicten	675	749	721	680	+5	47,9%	364
Totaal	2.601	3.306	2.973	2.856	+255	49,8%	1.480

Medemblik

De cijfers van Medemblik zijn niet gunstig. Dit is percentueel vooral het geval bij woninginbraak met een stijging van 86 (2009) naar 144 (2012), maar ook de diefstal van (brom- en snor-)fietsen stijgt, net als de voertuigcriminaliteit, winkeldiefstal en overige vermogensdelicten. Het aantal registraties in de eerste zes maanden van 2013 laten ook geen positief beeld zien: zonder uitzondering lijken de registraties op een stijging af te stevenen ten opzichte van 2012.

Wat de auto-inbraken betreft worden EU-migranten verdacht. Dit wordt mede gebaseerd op de aanhouding van Litouwers in Purmerend, waarbij onder meer buit (gereedschap) van een diefstal in Nibbixwoud wordt aangetroffen. De diefstal van onderdelen van Toyota Prius modellen manifesteert zich ook in Medemblik.

Enkele criminele kopstukken uit (gewezen) problematische jeugdgroepen worden in verband gebracht met verschillende misdrijven: vernieling, geweld, maar ook vermogensdelicten, waaronder woninginbraken. Het gaat in het bijzonder om enkele jongeren en jongvolwassenen die niet meer vatbaar zijn voor inspanningen van het sterke lokale uitvoeringsnetwerk (wijkagenten, jongerenwerk en BOA's). Stevige interventies (opsporing, mogelijk gevolgd door detentie en behandeling) zijn gewenst volgens uitvoerders, ook geheel los van het dossier woninginbraak.

Tabel 4.4: Gemeente Medemblik

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	86	117	177	144	+58	19,9%	90
Diefstal (brom/snor)fietsen	131	197	169	148	+17	9,6%	90
Voertuigcriminaliteit	203	264	247	276	+73	19,5%	143
Diefstal/inbraak bedrijven	96	92	103	77	-19	21,8%	39
Winkeldiefstal	16	9	22	25	+9	9,1%	19
Overige vermogensdelicten	222	300	261	266	+44	18,7%	141
Totaal	754	779	979	936	+182	16,3%	522

Stede Broec

De cijfermatige trend is in Stede Broec wat vlakker en dus wat gunstiger dan in Medemblik. De diefstal uit auto's is in de periode 2009-2012 niet toegenomen vanwege gespecialiseerde daders van buitenaf. De eerste maanden van 2013 ligt de geregistreerde voertuigcriminaliteit echter op 101. Hiermee wordt bijna het niveau van geheel 2012 gehaald. De politie wijst op een serie van auto-inbraken in april 2013. Gedurende een aantal nachten hadden meerdere inbraken plaats.

De woninginbraak schommelt sterk: een bijna verdrievoudiging van 2009 (43) op 2010 (118), gevolgd door een daling naar 68 geregistreerde woninginbraken in 2012. In de eerste helft van 2013 staat de teller op 51. Er is straatinformatie¹¹ beschikbaar dat de inbraken deels worden gepleegd door jongeren die zich hier langzaam aan in hebben bekwaamd. Het valt op dat de locaties met de meeste geregistreerde jeugdoverlast ook de locaties zijn met de meeste woningbraken. Het gaat daarbij om 'Rozenboom' (Bovenkarspel) en om 'Oostersluis, Kloosterhof en Monnikenveld' (Grootebroek). Het gesuggereerde verband moet wel nader worden uitgezocht. Hoewel opsporingsonderzoek en aanhoudingen hierover al uitsluitel zouden kunnen geven. Het woninginbraakteam verhoort in de zomer van 2012 drie verdachten van woninginbraak. Volgens een signaal van de straat (dat de politie niet heeft kunnen bevestigen) zou een groep jongeren tamelijk professioneel inbreken en daarbij niet terugdeinzen voor de nodige risico's. De mogelijkheid bestaat dat (jonge) woninginbrekers hun werkwijzen veranderen of geografisch verplaatsen. Het signaal is voldoende reden om bij de aanpak van lokale criminele jeugd(groepen) preventie en repressie (opsporing) te combineren.

In 2010 piekt de fietsendiefstal in Stede Broec, met 321 registraties. De diefstal was geconcentreerd rond de twee stations in de gemeente en bij het winkelcentrum. Er zijn maatregelen gevoerd om bewoners en reizigers te wijzen op het risico en om gebruik te maken van voorzieningen (fietsboxen en beugels waaraan fietsloten kunnen worden bevestigd) om een fiets zo veilig mogelijk te stallen. Er zijn extra beugels geplaatst in de gemeente. Die worden echter mondjesmaat gebruikt. Bewoners van Stede Broec lijken het idee te hebben dat de kans op slachtofferschap in hun veilige gemeente klein is. Dit veiligheidsgevoel en gedrag maakt het eenvoudiger voor fietsdieven. In 2011 daalt de fietsendiefstal naar 185 registraties en stijgt weer naar 228 in 2012. Het niveau van 2010 wordt niet meer gehaald. Volgens straatinformatie heeft een deel van de fietsdieven het werkterrein verlegd naar Drechterland, maar dat valt niet op te maken uit de registraties in die gemeente. De dalende trend lijkt zich in Stede Broec voort te zetten: de geregistreerde (brom-, snor-)fietsendiefstal staat in de eerste zes maanden van 2013 op 77.

Diefstal en inbraak in bedrijven, winkeldiefstal en overige vermogensdelicten worden gekenmerkt door een dalend aantal registraties in de periode 2009-2012. Met name in 2012 laten diefstal en inbraak in bedrijven en winkeldiefstal percentueel een flinke daling zien. De eerste helft van 2013 is minder positief: in slechts zes maanden evenaren deze twee delicten bijna het niveau van geheel 2012.

---

¹¹ Met straatinformatie bedoelen we (hoofdzakelijk niet-geregistreerde) gebiedsinformatie van zogeheten frontlijnwerkers, bewoners, ondernemers en anderen die veel in een bepaald gebied verblijven. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het zicht op sociale relaties in buurt en wijk, alsook de lokale geschiedenis van bepalende families, verenigingen en ondernemingen. Wanneer wij spreken van straatinformatie gaat het bijvoorbeeld om de lokale (niet-geregistreerde) kennis over misdaadstructuren.

Tabel 4.5: Gemeente Stede Broec

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	43	118	74	68	+25	9,4%	51
Diefstal (brom/snor)fietsen	219	321	185	228	+9	14,8%	77
Voertuigcriminaliteit	102	161	115	105	+3	7,4%	101
Diefstal/inbraak bedrijven	74	43	46	26	-48	7,3%	25
Winkeldiefstal	31	37	38	21	-10	7,6%	17
Overige vermogensdelicten	150	160	139	131	-19	9,2%	64
Totaal	619	840	597	579	-40	10,1%	335

Enkhuizen

In Enkhuizen schommelt de geregistreerde woninginbraak rond de 55, met uitzondering van de score in 2010 (78 registraties). In het gebied van het basisteam is de stabiele trend relatief gunstig: alleen Drechterland scoort wat dat betreft beter. Dertien registraties van woninginbraak in de eerste helft van 2013 is tevens gunstig te noemen. De verklaringen zijn echter goed en slecht nieuws. Het goede nieuws is dat de sociale controle in delen van Enkhuizen groot is. In de delen waar dit niet zo is, blijft een stijging van de woninginbraak echter onder meer achterwege doordat potentiële daders wel wat anders aan hun hoofd hebben. Het gaat daarbij om drugshandel, die in handen is van twee (tot voor kort) rivaliserende (familie-)structuren. Jeugdige criminelen betreden eerder de lokale drugsmarkt dan dat ze een woningkraak zetten. De onderkant van die markt is (los van de strijd tussen de twee criminele structuren) eenvoudig te betreden, namelijk de drugsverkoop op straat aan onder meer toeristen die met de zogenoemde Bruine Vloot naar Enkhuizen komen.

De geregistreerde (brom-, snor-)fietsendiefstal laat vanaf 2009 een licht stijgende trend zien, met een piek in 2010. De registraties in de eerste zes maanden van 2013 (70) lijken hiermee te breken.

Ook de geregistreerde voertuigcriminaliteit is licht stijgend over de jaren in Enkhuizen. In 2012 daalt het aantal registraties naar 204, maar komt niet op het niveau terug van 2009. In de eerste maanden van 2013 is de score 115. Dat is niet gunstig. De politie heeft extra aandacht voor het delict. Zo wordt gestimuleerd om aangiftes in persoon te doen in plaats van via internet. Via de digitale weg zou vaak onvoldoende informatie verkregen worden. Verder worden buurtonderzoeken uitgevoerd om de informatiepositie te vergroten.

Vanaf 2012 daalt diefstal en inbraak in bedrijven vrij fors naar 45 registraties. De positieve ontwikkeling lijkt door te zetten met 15 registraties in de maanden januari tot en met juni 2013. Winkeldiefstal is daarentegen vanaf 2012 stijgende na lage scores in 2010 en 2011. In de eerste helft van 2013 wordt deze lijn voortgezet.

Tabel 4.6: Gemeente Enkhuizen

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	52	78	55	58	+6	8,0%	13
Diefstal (brom/snor)fietsen	185	312	226	248	+63	16,1%	70
Voertuigcriminaliteit	148	193	225	204	+56	14,4%	115
Diefstal/inbraak bedrijven	60	78	72	45	-15	12,7%	15
Winkeldiefstal	30	14	18	39	+9	14,1%	22
Overige vermogensdelicten	172	146	192	149	-23	10,5%	100
Totaal	647	821	788	743	+96	13,0%	335

Drechterland en Opmeer

In de gemeenten Drechterland en Opmeer ligt de geregistreerde woninginbraak op het laagste niveau in het basisteam. In de LCVB's worden weinig woorden vuil gemaakt aan de woninginbraak in de twee gemeenten. Het onderstreept dat de algemene indruk is dat het huidige niveau acceptabel of onvermijdelijk is. Er wordt geprobeerd om bewoners hun spullen goed te laten beveiligen, omdat het idee in een veilige plattelandsgemeente te wonen leidt tot veronachtzaming van eenvoudige effectieve veiligheidsmaatregelen. Maar dan wel zonder de indruk te wekken dat er een echt probleem zou zijn. Dat laatste zou namelijk in strijd zijn met het gekoesterde beeld van rust en veiligheid. Dat beeld werd enkele jaren geleden verstoord door enkele insluipacties aan het Raadhuisplein in Drechterland. Het zorgde voor verwarring ('kan dat ook hier gebeuren') en voor onveiligheidsgevoelens. In de periode januari tot en met juni 2013 worden er in Drechterland 16 woninginbraken geregistreerd door de politie. Dit is een voorzichtig positieve score. In Opmeer wordt het delict in dezelfde periode 24 keer geregistreerd, een minder gunstig beeld.

De zogenoemde criminele jeugdgroep Camaru kwam in 2011 en 2012 in beeld in Opmeer en Obdam (gemeente Koggenland). Deze groep was verweven geraakt met de Deengroep uit Obdam. Deze criminele jeugd(groep) is aangepakt. Er zijn onder meer aanhoudingen verricht en er is een persoonsgerichte aanpak door het Veiligheidshuis van de grond getild. Dit heeft wellicht voorkomen dat criminele jongeren of jongvolwassenen in 2012 (meer) woninginbraken hebben gepleegd in Opmeer, omdat dit toch vaak één van de delicten is die door dit soort criminele personen wordt gepleegd. Dat heeft echter nooit ongunstig doorgewerkt in de cijfers en er is ook, anders dan in enkele andere gemeenten in het basisteam Hoorn, geen straatinformatie die wijst op seriematige woninginbraken door jongeren of jongvolwassenen.

Andere vermogensdelicten liggen in beide gemeenten in de periode 2009-2012 op een vrij stabiel (laag) niveau. Toch lijkt de geregistreerde voertuigcriminaliteit in Drechterland op basis van de eerste zes maanden van 2013 enigszins toe te nemen. In de gemeente Opmeer is de geregistreerde diefstal en inbraak in bedrijven zich gunstig aan het ontwikkelen: vanaf 2011 daalt de score naar 19 in 2012. In de eerste helft van 2013 komt de teller uit op 6 registraties.

Tabel 4.7: Gemeente Drechterland

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	44	58	44	43	-1	5,9%	16
Diefstal (brom/snor)fietsen	118	160	149	134	+16	8,7%	66
Voertuigcriminaliteit	122	92	88	93	-29	6,6%	59
Diefstal/inbraak bedrijven	33	41	29	24	-9	6,8%	11
Winkeldiefstal	10	11	6	8	-2	2,9%	4
Overige vermogensdelicten	87	82	85	81	-6	5,7%	39
Totaal	414	444	401	383	-31	6,7%	195

Tabel 4.8: Gemeente Opmeer

	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam In 2012	2013 (jan t/m jun)
Diefstal/inbraak woning	23	21	38	34	+11	4,7%	24
Diefstal (brom/snor)fietsen	38	38	30	28	-10	1,8%	15
Voertuigcriminaliteit	38	63	64	76	+38	5,4%	27
Diefstal/inbraak bedrijven	21	36	24	19	-2	5,4%	6
Winkeldiefstal	3	3	8	5	+2	1,8%	1
Overige vermogensdelicten	44	61	44	53	+9	3,7%	20
Totaal	167	222	208	215	+48	3,7%	93

4.3 Geweld

De geregistreerde geweldsmisdrijven laten over de hele linie een (lichte) daling zien. In totaal gaat het om een afname van 13%, naar ruim duizend registraties in 2012. In absolute zin komt de daling uit op 153. Die daling komt vrijwel geheel op het conto van een afname van het uitgaansgeweld, zo blijkt uit de politierapportage *Uitgaansgeweld: de ontwikkeling van uitgaansgeweld in het basisteam Hoorn* (mei, 2013).¹² Het betreft dus met name een reductie van openlijk geweld en mishandeling op vrijdag- en zaterdagavond (tussen 21.00 en 06.00 uur) en zondagavond (tussen 21.00 uur en 00.00 uur). Het uitgaan is geografisch geconcentreerd in de binnensteden van Enkhuizen, Hoorn en Medemblik, alsook – zij het in mindere mate - in Hoogkarspel.

¹² Uitgaansgeweld omvat misdrijven openlijke geweldpleging tegen personen; misdrijven bedreiging; misdrijven eenvoudige mishandeling en misdrijven zware mishandeling gepleegd op vrijdag- en zaterdagavond/-nacht tussen 21:00 uur en 06:00 uur en zondag tussen 21:00 uur en 24:00 uur (Politie Noord-Holland, 2013, p.4).

Tabel 4.9: Basisteam Hoorn

		Overvallen	Straatroven ¹³	Openlijk geweld	Bedreiging	Mishandeling	Totaal
Basisteam Hoorn	2009	18	57	156	333	638	1.202
	2010	17	82	104	352	659	1.214
	2011	10	74	70	309	605	1.068
	2012	16	50	88	318	577	1.049
	2013 (jan t/m jun)	9	11	38	146	281	485
	+/- '12 t.o.v. '09	-2	-7	-68	-15	-61	-153 (-13%)

De overvallen blijven op hetzelfde bescheiden niveau: 16 in 2012 (tegenover 18 in 2009). In de eerste zes maanden van 2013 worden 9 overvallen in het basisteam geregistreerd. De straatroof schommelt en komt - na een toename in 2010 en 2011 - uit op 50. In de periode januari tot en met juni 2013 komt de geregistreeerde straatroof uit op 11. De toe- en afname houdt verband met de aanpak van enkele (jonge) daders.

4.3.1 Uitgaansgeweld

Het is de vraag hoe de gunstige 'groene' cijfers kunnen worden verklaard. We zoomen daarbij eerst in op het uitgaansgeweld. De neiging is groot om daarbij naar het gevoerde horecabeleid te kijken, waaronder de maatregel dat de horeca niet meer toegankelijk is na 01.00 uur. En ook het cameratoezicht wordt door ambtenaren van de gemeente genoemd als een effectieve werkwijze om het uitgaansgeweld te verminderen. Straatinformatie wijst echter op enkele geheel andere factoren. Dat levert enkele belangrijke aandachtspunten op die buiten beeld zouden blijven als cijfers maatgevend zouden zijn bij het beoordelen van beleid en misdaadontwikkelingen.

De straatinformatie wijst op één gunstige factor, die zich moeilijk laat grijpen of meten, maar die wel duidelijk aanwezig is. In West-Friesland lijkt het besef te zijn doorgedrongen dat het in het recente verleden echt te ver is gegaan met "drinken door jongeren" en met "veel drinken" of "comazuipen". In dit stuk Nederland bestaat net als elders een tamelijk hard verband tussen alcoholmisbruik en uitgaansgeweld. Volgens de politie is het merendeel van de geweldsincidenten in uitgaansgebieden terug te voeren op overmatig alcoholgebruik. Het besef dat het niet langer meer zo kon komt door campagnes, maar ook door mediaberichtgeving en door concrete en lokaal bekende ernstige incidenten. Dit besef sijpelt door in monitoronderzoek onder jongeren en hun ouders, al lijkt er nog veel ruimte om stevig te drinken in het weekend. Maar respondenten wijzen er op dat ook in de weekenden de kans toeneemt dat het niet (minder vaak) uit de hand loopt. Horecaondernemers trekken een (ruime) grens, portiers geven soms de tip om naar huis te gaan en jongeren lijken met een vriend of vriendin soms eerder (preventief) naar huis te gaan. Het lijkt er met andere woorden op dat de zelfredzaamheid is toegenomen. Dit betekent zeker niet dat er niet te veel wordt gedronken, maar dat er vaker voor of op de grens wordt gestopt en niet er (ver) over: van comazuipen tot tijdelijke wilsonbekwaamheid waardoor jongens en meisjes met discutabel (of zelfs quasi-chantabel) gedrag worden gefilmd.

Een andere gunstige factor bestaat uit de toegenomen kwaliteit van portiers en, in meer algemene zin, de operationele samenwerking tussen particuliere beveiligers en politie in het uitgaanscircuit.

¹³ Betreft: B70 (Straatroof); 242 (Beroving w.o. tasjesroof); B40 (Zakken-/tassenrollerij gevolgd door geweld).

Straatinformatie wijst echter ook op ongunstige verklaringen voor de gunstige trend van het (uitgaans-)geweld in het basisteam. We zetten de aandachtspunten wat dat betreft op een rij:

a. Er is vandaag de dag minder uitgaanspubliek in de horecaconcentratiegebieden binnen de grenzen van het basisteam Hoorn dan in het recente verleden. Dit komt door de economische crisis, maar deels ook doordat de horeca soms weinig ondernemerszin tonen bij het vergoten van de sfeer en het aantrekken van uitgaanspubliek. Zaken die dat wel doen 'draaien' beter dan gemiddeld. Doordat het rustiger is op straat in de geijkte uitgaansuren, is er ook – in absolute zin – minder dronkenschap en minder geweld.

b. Enkele horecazaken schermen volgens de geïnterviewden conflicten of geweld deels af voor de politie, onder meer om te voorkomen dat ze in conflict komen met het lokaal bestuur. Een ander motief om de gang van zaken af te schermen bestaat uit het verbergen van strafbare feiten, zoals drugshandel. Het komt voor dat een horecazaak in feite in handen is van een persoon met een criminele reputatie, ook al kan de zaak formeel op de naam van iemand anders staan. De particuliere voorkeur voor dit soort vrije ruimte (een soort mini-vrijplaats) kan bijdragen aan de openbare orde en draagt bij aan de reductie van het aantal geweldsincidenten.

c. Uit landelijk onderzoek blijkt dat het politieoptreden op risicovolle momenten te maken heeft met operationele onbalans (Van der Torre, Gieling, Dozy, Van Leeuwen & Hamoen, 2011). Hiermee wordt bedoeld dat de kwaliteiten of kwantiteit van de politie geregeld tekortschiet om op te treden als de omstandigheden daar om vragen. De mentale en fysieke vorming van het reguliere noodhulppersoneel schiet tekort: vooral het optreden in teamverband is niet op orde. De nadruk op relationele of sociale kwaliteiten van het politiepersoneel is ten koste gegaan van het vermogen om gepast geweld te gebruiken. Kwalitatieve tekorten gaan, op het platteland, geregeld samen met kwantitatieve problemen: te weinig agenten en te lange aanrijtijden (back up te ver weg) om gepast op te treden. Politie mensen zien vooral op uitgaansuren geregeld af van een aanhouding, omdat de administratieve nasleep hen van de straat haalt, terwijl ze een uur later harder nodig kunnen zijn: omwille van de veiligheid van burgers en van collega-agenten.

We hebben geen reden om aan te nemen dat de situatie in basisteam Hoorn relevant afwijkt (in positieve zin) van het landelijk uitgevoerde onderzoek.¹⁴ Straatinformatie wijst er op dat de politie lang niet altijd wordt gebeld bij problemen in de horeca en dat kwaadwillende personen er gebruik van maken als de politie niet in hun dorp of kern is. Dit speelt niet in de gemeente Hoorn, want daar is de politie permanent aanwezig in het horecagebied.

Op de uitgaansmomenten worden in het basisteam twee diensten gedraaid: door het zogenoemde Horeca Interventie Team (HIT) en de reguliere dienst die noodhulp verleent. Er werken in de weekendnachten 10 politiemensen in het HIT en in totaal circa 18 agenten. Het HIT is extra getraind. De politieleiding overweegt om het onderscheid tussen HIT en reguliere dienst op te heffen. Het HIT wordt daartoe geëvalueerd. Bij die overwegingen spelen de volgende zaken een rol:

- Het is verstandig om niet alleen het HIT te evalueren, maar ook het optreden (inclusief geweldshantering) van de reguliere basispolitiedienst;

---

¹⁴ Het is mede gebaseerd op een survey onder 4.425 basispolitie mensen. Noord-Holland was één van de korpsen die geen e-mail naar haar personeel wenste te sturen. Een algemene oproep leverde slechts 36 respondenten van regiopolitie Noord-Holland op.

- Om regulier personeel op te laten treden bij (pieken van) uitgaansgeweld, dienen ze (allemaal) te beschikken over voldoende kwaliteiten om gepast geweld te gebruiken, zo nodig in teamverband. Vier dagen IBT-training per jaar schiet daarbij tekort. Dat was en is een reden om gespecialiseerde horecateams in te richten, zoals de Openbare Orde Teams in Arnhem en Groningen.
- Als personeel wordt ingezet dat kwantitatief e.o. kwalitatief tekortschiet, dan geeft dat problemen: minder veiligheid op straat, interne spanningen (op uitvoerend niveau en tussen bazen en basis), ziekteverzuim en vormen van stress.
- Het gaat bij geweld niet alleen om de cijfers, maar evengoed (en nog meer) om het veiligheidsgevoel en het zelfvertrouwen van politiemensen bij het optreden onder risicovolle omstandigheden.
- Om te beoordelen of het reguliere basispolitiepersoneel is opgewassen tegen de eisen die worden gesteld door (uitgaans-)geweld, kan de vragenlijst van het landelijke onderzoek – desgewenst in enigszins aangepaste vorm – worden uitgezet onder het basispolitiepersoneel van het basisteam Hoorn. Dat helpt bij de besluitvorming, maar ook – en dat is belangrijker – bij het verbeteren van de geweldshantering door de basispolitie. Dat is één van de ambities van het realisatieplan van de Nationale Politie.

4.3.2 Huiselijk geweld

De afname van de geregistreerde geweldsmisdrijven komt vrijwel geheel op conto van het uitgaansgeweld. Dit betekent dat het huiselijk geweld min of meer gelijk blijft. Het stabiele niveau van het huiselijk geweld anno 2013 – na een toename in de afgelopen vijftien jaren - is deels een beleidseffect. Immers, geweldpleging op (semi-)privaat terrein – zoals een woning, sportkantine of entree van een flat – werd tot in de jaren negentig vaak (louter) afgedaan met een bemiddelend gesprek door de politie. Er bestaat vandaag de dag een integraal beleid om huiselijk geweld te herkennen en dat begint met toegenomen alertheid aan de basis. Dit betekent dat agenten sneller aanhouden vanwege mishandeling in een relatie en ook sneller anderen inschakelen bij een privaat conflict (met kans op escalatie). Maar ook onderwijsinstellingen en medische professionals maken eerder melding van een mogelijke misstand (eventueel inclusief misdrijf) dan in het verleden. Zo bezien is het hoge of stabiele niveau van geregistreerd geweld deels goed nieuws: er wordt eerder en beter opgetreden.

Volgens straatinformatie zou het huiselijk geweld toenemen of zijn er in elk geval ontwikkelingen die aandacht behoeven. Volgens verschillende respondenten nemen de conflicten tussen bewoners van één adres, complex of straat toe, al leidt dit lang niet altijd tot een registratie in het politiesysteem. Als de problemen enigszins binnen de perken blijven, dan past het ook niet bij de West-Friese cultuur om de politie erbij te halen. Bovendien hebben burgers volgens deze zelfde straatinformatie van politiemensen en andere geïnterviewde frontlijnprofessionals inmiddels ontdekt dat de politie eerder ingrijpt (ook aanhoudingen), waardoor ook dit een reden kan zijn om geen melding te doen van geweld in huiselijke of private kringen.

Straatinformatie attendeert op de volgende aandachtspunten ten aanzien van huiselijk geweld:

- a. Vanwege de economische crisis zijn in bepaalde wijken, buurten en straten meer mensen thuis. Het gaat daarbij om 'kwetsbare locaties', omdat laag opgeleiden met eenvoudige

arbeid het meeste kans lopen zonder werk te komen of met minder werk dan gewenst (bijvoorbeeld zzp'ers in de bouwsector). Er is daardoor meer drukte in (kleine) woningen, in wooncomplexen en op straat. Dit vergroot de kans op conflicten en op geweld. Dit is nog meer het geval in de (soms zeer) dichtbebouwde delen van Hoorn

- b.** Door de crisis zijn mensen niet alleen vaker ongewild thuis, maar zijn er ook eerder financiële problemen. Dit vergroot de kans op irritatie en conflict in kringen met een toch al lage 'gewelddrempel'. Uiteraard grijpen de meeste mensen met dit soort problemen nooit naar geweld, maar juist op geijkte locaties en in geijkte kringen gebeurt dit wel.
- c.** Respondenten wijzen opvallend vaak op een toename van conflicten en geweldsincidenten van personen die een GGZ-behandeling krijgen of hebben gehad. Dit manifesteert zich op locaties waar veel van dit soort mensen wonen, zoals de vakantieparken in het gebied. In de interviews tekenden wij geregeld verhalen op die betrekking hadden op Het Grootslag in Andijk. Het zou echter ook te maken hebben met het verminderde aanbod van GGZ-hulpverlening. We kunnen hierover geen uitsluiting geven, maar het is een signaal dat we op verschillende locaties aantreffen momenteel: in de interviewronde van dit onderzoek, maar ook daarbuiten.¹⁵
- d.** Er is waarschijnlijk beduidend meer huiselijk of onderling geweld in Poolse kringen (en onder andere EU-migranten) dan nu raakt geregistreerd. De Polen houden liever de politie op afstand en omgekeerd kampt de politie onder meer met taalproblemen. Het geweld wordt in de hand gewerkt door slechte woon- en leefomstandigheden. In het bijzonder de beperkte leefruimte is een oorzaak van conflicten en geweld.

De hierboven onder a. en b. genoemde factoren leiden niet alleen tot meer huiselijk geweld, maar ook tot (meer) geweld op publiek domein: buiten het uitgaansgebied of centrum, maar op kwetsbare locaties in een gemeente. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in de Grote Waal (Hoorn), maar ook in delen van Enkhuizen met veel huurwoningen (het gebied tussen de Veste en de Moskee; de Bloemenbuurt). Er zijn ook signalen van geweld en intimidatie van EU-migranten (m.n. Polen) door criminele landgenoten c.q. door landgenoten met een criminele reputatie. Het precieze (criminele) doel van deze geweldsdreiging is niet duidelijk.

4.3.3 Overvallen en straatroof: delicten met hoge impact, maar bescheiden aantallen

Het valt op dat de twee belangrijkste zogenoemde *High Impact Crimes* in de meeste gemeenten in het basisteam Hoorn geen groot of wezenlijk probleem zijn: overvallen en straatroof. De regionale eenheid van de politie pakt overvallen aan, onder meer door maatregelen (gesprekken met ondernemers) op basis van een inventarisatie van risicovolle ondernemingen, methodische surveillance (gericht op tijden en locaties met een hoge kans op een overval) en door bezoeken van wijkagenten aan (ex-)overvallers.

Uiteraard heeft een overval of straatroof impact op een slachtoffer, maar de maatschappelijke schade blijft in het basisteam Hoorn binnen de perken vanwege de bescheiden absolute omvang. In

---

¹⁵ Wat ook blijkt uit mediaberichtgeving. Zie o.a. <http://www.nieuws.nl/algemeen/20130806/Meer-burenruzies-door-psychische-problemen>.

2012 hebben in Hoorn nog 12 overvallen plaats, maar in de vijf andere gemeenten bij elkaar vier. Drie gemeenten (Opmeer, Drechterland en Stede Broec) tellen in dat jaar geen enkele overval. Dat betekent dat de hoge prioriteit die de (nationale) politie geeft aan dit delict valt te begrijpen, maar geen reële betekenis heeft voor deze gemeenten. Sterker, ook in de gemeente Hoorn zijn er (verborgen) delicten die voor meer problemen zorgen dan overvallen: zie hoofdstuk 5.

Straatroof is een reëel probleem in de gemeente Hoorn, want in de onderzoeksperiode schommelt de jaarscore tussen de 36 en 71 registraties per jaar. Al komt de teller in de eerste helft van 2013 uit op 8. In de andere vijf gemeenten loopt in 2012 het aantal geregistreerde straatroven uiteen van nul tot zeven. Dat is ook uitermate bescheiden.

In het basisteam is de negatieve impact van drugshandel zonder twijfel groter dan de negatieve impact van twee *High Impact Crimes* (overvallen, straatroof). Op microniveau is dit onder ouders ook zichtbaar. Binnen jeugdgroepen of onder criminele twintigers plegen losers een overval op een winkel (hoge pakkans, kleine buit) en storten de criminele winners zich op hennepcult of drugshandel, want dat is veel lucratiever. Zie hoofdstuk 5.

De concentratie van geregistreerd geweld blijft niet beperkt tot overvallen of straatroof. Over de hele linie heeft jaarlijks (iets) meer dan de helft van het door de politie geregistreerde geweld plaats in de gemeente Hoorn. Het precieze percentage schommelt tussen 54% en 57%, zo blijkt uit de onderstaande tabel.

Tabel 4.10: Gemeente Hoorn

		Overvallen	Straatroven ¹⁶	Openlijk geweld	Bedreiging	Mishandeling	Totaal	% van het basisteam
Hoorn	2009	13	39	99	194	324	669	56%
	2010	12	71	57	191	363	694	57%
	2011	7	57	36	174	328	602	56%
	2012	12	36	37	174	308	567	54%
	2013 (jan t/m jun)	4	8	13	84	161	270	56%
	+/- '12 t.o.v. '09	-1	-3	-62	-20	-16	-88 (13%)	

4.3.4 De gemeente Hoorn

Overvallen en straatroof

In de gemeente Hoorn is opsporing een belangrijk onderdeel van de aanpak van overvallen en straatroof. Gericht optreden door het zogenoemde straatroventeam heeft, onder meer vanwege aanhoudingen, bijgedragen aan de reductie van dit delict na het piekjaar 2010. Het team wordt opgeheven, maar wordt (tijdelijk) weer in het leven geroepen vanwege vijf straatroven in december 2012: in het park Risdammerhout en in het centrum. De politie maakt een arrestant voor de straatroven in het centrum. Bij die straatroven werden slachtoffers geselecteerd die dronken waren en daarmee een gemakkelijk doelwit. Ook in 2013 lijkt de daling van het delict verder door te zetten: in de eerste helft van 2013 worden 8 straatroven geregistreerd.

¹⁶ Betreft: B70 (Straatroof); 242 (Beroving w.o. tasjesroof); B40 (Zakken-/tassenrollerij gevolgd door geweld).

De politie voert altijd opsporingsonderzoek uit naar overvallen. Er zijn adviezen uitgedeeld aan ondernemers om hun bedrijven (beter) te beveiligen tegen overvallen, onder meer op een goed bezochte bijeenkomst "laat je niet overvallen". De politie vindt dat een categorie ondernemers meer preventieve maatregelen zou moeten treffen. Ondernemers zien in de cijfers en verhalen over overvallen niet altijd een persoonlijke bedreiging. Ook voelen bepaalde ondernemers zich voor een deel aangewezen op contante betalingen.

Door middel van methodische surveillance probeert de politie de kansenstructuur voor overvallers en straatrovers te verminderen. We bedoelen hiermee dat ze gericht surveilleert op tijden en locaties met een verhoogde kans op deze delicten, zogenoemde hot spots en hot times. Dit gebeurt op de zogenoemde staproutes gedurende uitgaansavonden en –nachten, maar ook in de herfst en winter: als het vroeg schemert en donker wordt, worden er namelijk meer overvallen gepleegd. Te meer als de jeugd vakantie heeft in december. Dit laatste staat (landelijk) bekend als het 'donkere dagen offensief'.

Uitgaansgeweld

De daling van de geweldscijfers in Hoorn komt op conto van het uitgaansgeweld. Dit is door een optelsom van factoren afgenomen. Het komt deels door beleidsexterne factoren, in het bijzonder de afgenomen drukte in het uitgaansleven. Er zijn onderzoeken die wijzen op verstandiger alcoholgebruik door de jeugd van West-Friesland, maar dat neemt niet weg dat er nog altijd veel wordt gedronken in het uitgaansleven. Er is vanwege de horecaprijzen en kredietcrisis wel een verschuiving geweest en gaande: minder alcoholconsumptie in de horeca en meer (thuis) indrinken.

Er zijn echter ook tal van specifieke maatregelen doorgevoerd, gericht op het uitgaansgeweld. Het betreft het toegangstijdstip van 01:00 uur. Na dat tijdstip mag de horeca geen personen meer toelaten. Het is één van de maatregelen die leidde tot spanning tussen horecaondernemers en gemeente. De geweldsproblematiek én deze spanning liggen ten grondslag aan het integrale project 'Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan'. Dit project wordt gedragen door een projectgroep met vertegenwoordigers van gemeente, horeca, politie, Koninklijke Horeca Nederland en bewoners van de binnenstad. Het project werd begeleid door een materiedeskundige van het CCV. De communicatie tussen horeca en politie werd verbeterd. Dat was hard nodig omdat de horeca te weinig lette op de openbare orde en bij de horeca het beeld bestond dat de politie problemen veroorzaakte: geweldsproblemen op straat en politierapporten als opmaat tot bestuurlijke maatregelen (tegen de horeca). De horeca schakelde eerder de politie in, bijvoorbeeld als overlastplegers een zaak verlieten. De gemeente regelde cameratoezicht en twee grote lichtmasten. De horeca zette een collectief ontzeggingenbeleid op. Er raakte ook een jongerenwerker betrokken bij het project. Die startte een voorlichtingsproject. Het project resulteerde in een convenant en in een project in de zomer van 2012.

In juli en augustus 2012 wordt namelijk het zogenoemde sfeerbeheer ingevoerd. Drie beveiligers (rijdende portiers) surveilleren – op vrijdag en zaterdag van 00:00 tot 05:00 uur - voornamelijk op de fiets in het horecagebied en omgeving: Dubbele Buurt, het Kerkplein, de Roode Steen en het havengebied. De beveiligers zijn operationele partners van het HIT. Dit wordt betaald door de lokale horeca (25 ondernemers), Koninklijke Horeca Nederland en de gemeente Hoorn. Dit wordt voortgezet in 2013.

Al deze ontwikkelingen en beleidsmaatregelen dragen bij aan de afname van het uitgaansgeweld. Dat neemt niet weg dat er nog ten minste twee aandachtspunten zijn. In de eerste

plaats werd bij de Stadsscan 2010 geconstateerd dat de problemen in het uitgaansleven werden veroorzaakt door een harde kern, waaronder kampers. Dit is nog altijd zo, maar het gaat niet zozeer om geweld, alswel om drugshandel. Dit soort personen schermt zich zoveel mogelijk af van politie of beveiligers, onder meer in één of enkele geijkte horecazaken.

In de tweede plaats wordt gediscussieerd over de gewenste politiestijl op de Roode Steen en omgeving. Er bestaan twee beelden. Het ene beeld is dat de politie op moet treden bij misstanden en dat dit nog wat vaker zou kunnen of moeten, mits de kwantiteit en kwaliteit toereikend is. Dit gaat gepaard met de wens om strafrechtelijk of bestuursrechtelijk harder op te treden tegen verdachten die een sleutelfunctie vervullen in het uitgaansleven. Het andere beeld is dat de politietactiek dient te worden gericht op het bewaren van de rust en dat de politie op afstand dient te blijven zolang dat kan. Zo wordt voorkomen dat de politie bijdraagt aan ordeproblemen, zoals geweld. Dit onderstreept dat het waardevol is om de meningen van uitvoerders (HIT en reguliere basispolitie) over geweld en geweldshantering (inclusief de preventie van geweld) te peilen in een survey.

Huiselijk en publiek geweld

De algemene trends ten aanzien van huiselijk geweld en publiek geweld op kwetsbare locaties buiten het horecagebied (zie paragraaf 4.3.2.) zijn duidelijk zichtbaar in de gemeente Hoorn. Er is mede vanwege toegenomen persoonlijke problemen door de economische crisis meer geweld. De politie pleit voor meer buurtbemiddeling, vooral in koopwoningen, want in huurwoningen neemt corporatie Intermaris dit voor haar rekening. Dat zal echter niet toereikend zijn. Er is namelijk een diepere laag of oorzaak. Die reikt ook verder dan louter het crisis-effect. In delen van de Grote Waal, Risdam Noord en Kersenboogerd (omgeving station) heerst in bepaalde asociale en criminele kringen namelijk een sfeer van geweld en intimidatie¹⁷. Kopstukken voelen zich onaantastbaar en hebben lokaal een geweldsreputatie opgebouwd. Als ze dreigen met geweld wordt er geen aangifte gedaan, maar kan dit wel effectief zijn. Dit soort personen en groepen benut zo'n geweldsreputatie bij criminele praktijken, zoals drugscriminaliteit, diefstal en fraude. Hier wordt op gewezen door uitvoerders in de frontlijn, waaronder de *trouble shooters*. Dit agendeert gebieds- en persoonsgerichte maatregelen van onder meer lokaal bestuur, Belastingdienst en politie. Opsporing is daarbij een onmisbare schakel. Het aanpakken van criminele kopstukken en criminele structuren met strafrechtelijke en (zeker ook) bestuursrechtelijke vervolging zal met een kleine omweg bijdragen aan een reductie van geweld en intimidatie. In elk geval het geweld en de intimidatie richting burgers die verder geen deel uitmaken van de criminele netwerken.

4.3.5 De Koggen

Medemblik

In de gemeente Medemblik blijven de geregistreerde geweldsmisdrijven in de onderzoeksperiode ongeveer op hetzelfde niveau. De registraties in de eerste helft van 2013 laten geen bijzonderheden zien. Ongeveer een derde van de geweldsincidenten betreft uitgaansgeweld (Politie Noord-Holland, 22 mei 2013) en dat is geconcentreerd in de binnenstad.

---

¹⁷ Waar wij in dit rapport spreken over intimidatie heeft dat grote overlap met het incident 'bedreiging' in BVH en de delictomschrijving in art. 284 van het Wetboek van Strafrecht.

Er zijn in 2012 weinig overvallen (2)¹⁸ en straatroven (4). Er worden daarnaast wel enkele zogenaemde ramkraken uitgevoerd, onder meer in Opperdoes, Abbekerk, Midwoud en Nibbixwoud. Er zijn in de gemeente meerdere locaties met gunstige vluchtroutes, hetgeen kansen creëert voor dit soort delicten. Zo'n gelegenheid ligt ook mede ten grondslag aan een overval op een supermarkt in Abbekerk, vlakbij de A7. De politie heeft overlegd met de exploitant en die heeft maatregelen getroffen. De Rabobank heeft een pinautomaat in de supermarkt geplaatst, onder meer om zogenaemde plofkraken tegen te gaan.

Er is in de afgelopen jaren tot twee keer toe een overval gepleegd op de beheerder van camping Hauwert. Eén keer waren de daders van Poolse komaf. Op deze camping zijn ook drie Polen ernstig mishandeld. Dit is in lijn met signalen van de straat over geweld onder Polen: klassiek huiselijk geweld, maar in mindere mate ook instrumenteel (crimineel getint) geweld.

De problematische (criminele) jeugd uit Medemblik pleegt zo nu en dan een overval buiten (de kern) Medemblik. Jongeren uit de zogenaemde Berlingogroep worden verdacht van een poging om een juwelier te beroven. De juwelier bleek gesloten, waarop een verdachte zijn bivakmuts afzette en werd gefilmd. Een criminele groep rond twee broers heeft zich tijdelijk verplaatst naar Enkhuizen. Ze pleegden daar verschillende delicten, waaronder geweld. Ze zijn nu weer vaker in Medemblik, omdat ze in Enkhuizen niet bepaald welkom bleken, ook niet onder het lastige of criminele 'publiek'.

Het huiselijk geweld of geweld in private kring heeft in Medemblik deels bijzondere gedaanten. Dit is het geval op vakantiepark Het Grootslag. Hier wonen personen met psychische klachten, EU-migranten (voornamelijk Polen) en er worden jongvolwassenen - door hun ouders - gehuisvest die thuis onhandelbaar zijn. Het overleg tussen politie en vakantiepark hapert vanwege een bestuurswisseling in het park. Het beheer van het park overlegt geregeld met de gemeente, waarbij de politie het gevoel krijgt op afstand te worden gehouden. De bevolking van het vakantiepark geeft spanningen en het leidt tot geweld. Medemblik is ook één van de gemeenten waar het signaal wordt afgegeven dat werkende Polen zouden worden onderdrukt door criminele Polen.

Stede Broec

De gemeente Stede Broec telt bijna geen overvallen en straatroof. Dit komt mede door de fysieke infrastructuur, want er zijn weinig vluchtwegen. Door de bebouwing is het een onveilige gemeente voor overvallers. In 2012 was er een kleine piek wat betreft straatroven. Dit komt worden gekoppeld aan een groep jonge criminelen. Sterker, de wijkagent had het aan zien komen, waardoor er snel enkele aanhoudingen konden worden verricht. Dit bracht de straatroof terug naar het oude lage niveau, al bestaat de kans dat er nieuwe jonge daders ontstaan uit de problematische jeugdgroep. Daar wordt echter op gelet en die groep wordt aangepakt, dus wordt dat hopelijk voorkomen.

In 2012 bestaat 34% van het geweld in deze gemeente uit uitgaansgeweld (Politie Noord-Holland, 22 mei 2013). Dit is niet geconcentreerd in de binnenstad. Er zijn enkele kroegen voor jongeren. Op elke locatie is de huidige trend gunstig. Happy Days (met kartbaan, tegenover het politiebureau) richt zich met feesten minder op de jeugd, onder meer vanwege enkele vechtpartijen in het verleden. Het is elk weekend druk in de Paus, in Lutjebroek. Er is daar in hoge mate sprake van zelfregulering: zo zien bewoners van deze kern het ook graag.

Het huiselijk geweld is geconcentreerd in enkele kwetsbare straten in huurwoningen in

---

¹⁸ Het LCVB meldt in september 2012: vier overvallen, 2 op woning en 2 op horeca.

Grootebroek. Hier wonen relatief veel mensen die zich in beperkte mate of eigenlijk niet weten te redden of aan te passen aan basale normen. Dit levert veel werk op voor de politie (wijkagent) en woningcorporatie. Sinds 2012 is er (ingehuurde) buurtbemiddeling beschikbaar voor ernstige probleemgevallen. De eerste casus bestond uit een fors uit de hand gelopen “straatruzie” aan de Bourgondiëweg. Eén gezin was in conflict gekomen met vijf andere gezinnen in de straat, waarna een spiraal van actie-reactie was ontstaan.

In de voorfase worden conflicterende partijen zo nu en dan uitgenodigd voor een ‘goed gesprek’ met de burgemeester. Dit onderstreept de ernst van de situatie en blijkt soms verrassend goed uit te pakken.

Tabel 4.11: De Koggen

		Over- vallen	Straat- roven	Openlijk geweld	Bedreiging	Mishande- ling	Totaal	% van het basisteam
Medemblik	2009	1	4	19	58	115	197	16%
	2010	2	3	16	68	103	192	16%
	2011	3	9	8	49	97	166	16%
	2012	2	4	17	53	103	179	17%
	2013 (jan t/m jun)	1	0	8	24	48	81	17%
	+/- '12 t.o.v. '09	+1	-	-2	-5	-12	-18	
Stede Broec	2009	1	4	9	35	78	127	11%
	2010	0	4	10	18	48	80	7%
	2011	0	1	5	32	51	89	8%
	2012	0	7	15	37	61	120	11%
	2013(jan t/m jun)	0	1	5	12	23	41	8%
	+/- '12 t.o.v. '09	-1	+3	+6	+2	-17	-7	
Enkhuizen	2009	1	8	31	22	79	141	12%
	2010	3	2	13	49	82	149	12%
	2011	0	5	12	29	72	118	11%
	2012	2	2	6	24	57	91	9%
	2013 (jan t/m jun)	4	1	7	14	20	46	9%
	+/- '12 t.o.v. '09	+1	-6	-25	+2	-22	-50	
Drechterland	2009	0	1	11	16	30	58	5%
	2010	0	1	3	13	48	65	5%
	2011	0	2	2	15	37	56	5%
	2012	0	1	9	18	30	58	6%
	2013 (jan t/m jun)	0	0	5	4	16	25	5%
	+/- '12 t.o.v. '09	-	-	-2	+2	-	-	
Opmeer	2009	2	1	7	8	12	30	2%
	2010	0	1	5	13	15	34	3%
	2011	0	0	7	10	20	37	3%
	2012	0	0	4	12	18	34	3%
	2013 (jan t/m jun)	0	1	0	8	13	22	5%
	+/- '12 t.o.v. '09	-2	-1	-3	+4	+6	+4	

Enkhuizen

De gemeente Enkhuizen is een stad in pocketformaat. Veel veiligheidsvraagstukken doen zich voor, maar op bescheiden schaal. Zo bezien is het opvallend dat het aantal overvallen en straatroven in 2012 eerder op plattelandsniveau ligt dan op dat van een klein stadje: twee overvallen en twee straatroven. In de eerste zes maanden van 2013 vinden er echter al vier overvallen plaats in de gemeente. Enkhuizen kent weliswaar criminele jeugd en criminele groepen, maar die richten zich niet op dit soort instrumentele geweldsdelicten. Ze verdienen hun geld liever met drugshandel.

Het uitgaansgeweld is afgenomen. Dat is van invloed op de gunstige ontwikkelingen van het openlijk geweld en van de mishandelingen. De sterke afname van het uitgaansgeweld blijkt ook uit het aandeel van het uitgaansgeweld van de totaal geregistreerde geweldsmisdrijven. Dat aandeel kwam in 2010 nog uit op 56% en in 2011 op 60%, maar daalt in 2012 naar 35%. Dit komt door de relatief sterk afgenomen klandizie van de lokale horeca. De horeca op en rond de Kaasmarkt en Torenstraat trekt veel minder publiek dan in het verleden. De enige drukke zaak is momenteel de Lange Jan. Er worden op de uitgaansavonden particuliere beveiligers ingehuurd en het HIT doet onder meer in Enkhuizen dienst. Dat is van de grond getild, omdat er in het verleden geregeld geweldsincidenten waren tussen de lokale jeugd (destijds in grote aantallen) en - vooral Duitse - jongeren die met de Bruine Vloot naar Enkhuizen kwamen. Dit type geweld is nagenoeg verdwenen. Jongeren die met de Bruine Vloot Enkhuizen bezochten werden in het verleden vaker overvallen dan vandaag de dag. Dit komt mede door verscherpt (gemeentelijk) toezicht en door voorlichting aan deze jongeren, maar ook omdat een deel van de criminele jongeren in Enkhuizen hen liever benadert als potentiële drugsklant. Al kunnen deze buitenlandse jongeren overigens gedoogd softdrugs kopen in de coffeeshop in Enkhuizen.

Een problematisch deel van de horeca en van het uitgaanspubliek schermt zich vandaag de dag wel af van politie en beveiligers. Eén horecazaak (met relatief veel allochtone klanten) regelt haar zaken bij voorkeur zelf. Probleemjeugd houdt goed in de gaten hoeveel politie er in Enkhuizen is. Als de politie per auto de gemeente verlaat, dan profiteren ze van de ruimte die dit geeft. Dit werkt intimidatie en geweld in de hand, waaronder geweld dat niet raakt geregistreerd. Er wordt niet snel aangifte gedaan tegen een geweldpleger uit hetzelfde kringetje. Er is meer onder-registratie volgens respondenten dan enkele jaren geleden, maar het geweld is netto gezien afgenomen door de afgenomen klandizie van de horeca. Dit laatste dreigt ook een economisch probleem te worden, onder meer omdat het de aantrekkelijkheid van Enkhuizen als 'toeristenstadje' aantast.

Het huiselijk geweld valt in Enkhuizen niet op als probleem en zeker niet als bijzonder probleem (bijvoorbeeld met EU-migranten) of als relatief groot probleem. Dat laat onverlet dat er zo nu en dan een escalatie is, zoals een man die zijn auto in de brand stak en hulpverleners belaagde. Het speelt zich vooral af in buurten met huurwoningen (met name de Bloemenbuurt) en in enkele geijkte straten, zoals de Oranjestraat. In die laatste straat worden probleemhuurders geplaatst. Er zijn ook spanningen tussen twee families op het kleine woonwagenkamp op de Kweekwal.

Er heerst door toedoen van twee families die worden verdacht van criminele (drugs)praktijken een sfeer van intimidatie in delen van Enkhuizen. Er wordt gesproken over een "drugsstrijd" tussen deze families: "twee families strijden in de onderwereld in Enkhuizen om de afzetmarkt". Recentelijk lijken de families elkaar te hebben gevonden en de handen ineen te hebben geslagen. Leden uit deze families zouden zich intimiderend opstellen in hun woonbuurt en in centrale delen van de stad, onder meer in de horeca. Ze worden gezien als schier onaantastbaren waarvoor vrees bestaat, onder meer omdat rekening wordt gehouden met wapenbezit.

Drechterland en Opmeer

De geregistreerde geweldsdelicten liggen in Drechterland en Opmeer op een laag niveau. Wat overvallen en straatroof betreft valt er in 2012 in deze twee gemeenten één straatroof te noteren. In Opmeer heeft in de eerste helft van 2013 tevens één straatroof plaats.

De twee gemeenten tellen geen horecaconcentratiegebieden. Wel is in Hoogkarspel een discotheek gevestigd die publiek uit de gehele regio trekt. Tot circa twee jaar terug kwamen in een café in Oosterblokker veel jonge bezoekers uit de wijk Kersenboogerd in Hoorn. In die tijd was in beide uitgaansgelegenheden regelmatig sprake van uitgaansgeweld. De uitbater van het café in Oosterblokker heeft hiertoe zijn beleid gewijzigd en organiseert geen jongerenfeesten meer. Dit heeft een gunstig effect op de openbare orde, want geweld is schaars.

Drechterland telt een aantal hardnekkige burenruzies. In enkele gevallen houdt dit verband met psychische problemen van betrokkenen. Bij één casus wordt aangestuurd op een rechterlijke machtiging. In Venhuizen is in een straat een ruzie geëscaleerd. Eén gezin heeft de huur niet betaald, omdat ze vond dat de corporatie zou moeten zorgen voor een betere woonsituatie. Het huurcontract van deze mensen is inmiddels door de rechter ontbonden. De politie vreest spanningen in de wijk, omdat buurtbewoners dit gezin zien als slachtoffer en niet als aanstichter. Er wordt bij dit slepende conflict bemiddeld door de stichting Conferentie Eigen Kracht, die door de gemeente wordt ingehuurd (ook bij andere casus). In de gemeenten zijn er geregeld conflicten over erfafscheidingen. Die kunnen escaleren, zoals kijkers van het programma de Rijdende Rechter weten.

De gemeente Opmeer telt ook verschillende lastige en slepende burencollicten, waarvan er een recent werd opgelost door een verhuizing. Het gaat over een conflict tussen twee jongens dat is overgeslagen naar de gezinnen. De auto van één van de gezinnen is in brand gestoken en de slachtoffers verdenken de andere partij. Een jongen met psychische problemen veroorzaakt veel geluidsoverlast en heeft zijn eigen vader van de trap geduwd. Deze casus wordt gevolgd door de wijkagent en door het OGGZ-overleg. Er is volgens de politie ook nog een lokale dierenactivist actief: een man die zich in extreme zin opwerpt als een soort lokale superman zodra een beest iets overkomt. Hij maakte bijvoorbeeld stampij toen een automobilist een eend dood reed.

Hoofdstuk 5

Jeugdynamiek en criminele structuren

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op vormen van criminaliteit en overlast die lastiger vallen te registreren of te meten dan vermogensdelicten of geweld. Het betreft in de eerste plaats de jeugdoverlast en – criminaliteit. Er worden problematische jeugdgroepen in beeld gebracht, maar vanwege de toegenomen dynamiek in het jeugdgedrag is dit vandaag de dag een minder betrouwbare afspiegeling van jeugdcriminaliteit en –overlast dan in het vorige decennium. Dat laat onverlet dat er vooruitgang is geboekt met de jeugdgroepenaanpak, maar de effecten daarvan nemen af. Zie paragraaf 5.2.

In de tweede plaats gaat het om criminele structuren die zich – mede – richten op delicten waarvan veel minder vaak aangifte of melding wordt gedaan dan van vermogensdelicten of geweld. Het gaat daarbij onder meer om drugshandel, mensenhandel en fraude. Zie paragraaf 5.3.

5.2 Jeugd: toegenomen dynamiek bij criminaliteit en overlast

5.2.1 De shortlistmethodiek: vijf problematische jeugdgroepen

Het basisteam Hoorn hanteert de zogenoemde shortlistmethodiek. Deze werkwijze brengt problematische jeugdgroepen in kaart en maakt daarbij onderscheid tussen hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen. De meest recente inventarisatie (2013) kende de volgende resultaten:

1. *Gemeente Hoorn:*

- Nul problematische jeugdgroepen
- Nul overlastlocaties
- ‘Verdwenen’¹⁹ problematische jeugdgroepen: groep Risdam; Nieuwe Steen Groep; Kersenboogerd Cole Porterhof; groep Korenbloem
- ‘Verdwenen’ overlastlocatie: De Huesmolen

2. *Gemeente Medemblik:*

- Drie hinderlijke jeugdgroepen: groep gemeentehuis Andijk; Scheepmakersgroep; groep Molenstraat
- Eén overlast gevende groep: de Berlingo groep
- Vier overlastlocaties: de Plaats (Abbekerk); Westereiland; Vooroever; Schuitemoederslaan

---

¹⁹ We plaatsen verdwenen tussen aanhalingstekens, omdat niet duidelijk is waar de individuele leden van de jeugdgroep gebleven zijn en of zij gestopt zijn met probleemgedrag of (wellicht in een andere samenstelling) nog steeds actief zijn.

3. *Gemeente Stede Broec*
  - Eén hinderlijke jeugdgroep: de Streekhofgroep Bovenkarspel
  - 'Verdwenen' problematische jeugdgroep: de Lidlgroep Bovenkarspel (deze is deels verweven geraakt met Streekhofgroep)
  - Nul overlastlocaties

4. *Gemeente Enkhuizen:*
  - Nul problematische jeugdgroepen
  - 'Verdwenen' problematische jeugdgroep: de Alanyagroep
  - Overlastlocatie: Alanya c.q. Kaasmarkt

5. *Gemeente Drechterland*
  - Nul problematische jeugdgroepen
  - Nul overlastlocaties

6. *Gemeente Opmeer*
  - Nul problematische jeugdgroepen
  - Nul overlastlocaties
  - 'Verdwenen' problematische jeugdgroep: de Camarugroep

Er zijn in totaal dus vijf problematische jeugdgroepen en vijf overlastlocaties in beeld in het basisteam Hoorn. De gemeente Medemblik is hofleverancier met vier groepen en vier locaties. Dit is opmerkelijk, te meer omdat de teller in de gemeente Hoorn blijft steken op nul. In paragraaf 3.3 gaven wij dit reeds aan. Cijfermatig is de trend in het basisteam gunstig: zes problematische jeugdgroepen zijn immers 'verdwenen'.

5.2.2 Geregistreeerde jeugdoverlast

We geven in de onderstaande tabellen overzichten van de trend ten aanzien van de aantasting van de openbare orde (waaronder vernieling) en van de jeugdoverlast. Deze twee categorieën vallen niet goed te onderscheiden bij het registreren. Een melding van overlast door jongeren kan worden 'weggeschreven' als aantasting van de openbare orde, maar evengoed als jeugdoverlast. Overlast van volwassen studenten of van uitgaanspubliek kan in het systeem terecht komen als jeugdoverlast. We kijken daarom naar beide scores. In het gehele basisteam daalt de aantasting van de openbare orde met 653 registraties, hetgeen vooral op conto geschreven kan worden van de afname van het aantal vernielingen. In de eerste helft van 2013 komt de aantasting van de openbare orde uit op 766 registraties, waaronder 753 registraties van vernielingen. De geregistreeerde jeugdoverlast stijgt in de periode 2009-2012 (plus 113), maar die stijging wordt geheel (en meer dan dat) gerealiseerd in de gemeente Hoorn, met een toename van bijna tweehonderd registraties. In januari tot en met juni 2013 ligt het aantal registraties van jeugdoverlast in het basisteam op 588: 339 registraties betreffen de gemeente Hoorn. De geregistreeerde jeugdoverlast lijkt in 2013 op basis van het eerste half jaar op een aanzienlijk lager niveau dan voorgaande jaren uit te komen. De opvallend koude en barre weersomstandigheden in deze periode dienen hier wel in het achterhoofd te worden gehouden.

Tabel 5.1: Basisteam Hoorn

	2009	2010	2011	2012	+/-	2013 (jan t/m jun)
Aantasting OO	2.424	2.093	2.070	1.771	-653	766
...waaronder vernieling	2.308	1.989	1.949	1.718	-590	753
Jeugdoverlast	1.522	2.060	1.589	1.635	+113	588

Het valt op dat er weliswaar geen problematische jeugdgroepen of overlastlocaties zijn in de gemeente Hoorn, maar dat niet minder dan 61% van de geregistreerde jeugdoverlast in het basisteam in 2012 valt te lokaliseren in deze stad. Bij aantasting van de openbare orde komt dit percentage uit op 40%. Daarmee komt het gemiddeld weer uit op ongeveer de helft van de registraties in het basisteam. Dat is het gebruikelijke patroon bij de geregistreerde criminaliteit en overlast. Bij alle gemeenten in tabel 5.2 nemen we in 2010 een piek waar. Deze piek heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met een registratie-effect als gevolg van de invoering van het nieuwe politieregistratiesysteem BVH. Het is dus onwaarschijnlijk dat de feitelijke jeugdoverlast in dat jaar in alle gemeenten wezenlijk hoger was dan in de andere genoemde jaren.

Tabel 5.2: Gemeenten in basisteam Hoorn

Hoorn	2009	2010	2011	2012	+/-	% van het basisteam in 2012	2013 (jan t/m jun)
Aantasting OO	1.080	907	943	714	-366	40%	329
...waaronder vernieling	1.006	833	859	671	-335	39%	321
Jeugdoverlast	805	1.116	821	1.003	+198	61%	339
Enkhuizen							
Aantasting OO	351	275	305	272	-79	15%	107
...waaronder vernieling	338	266	294	271	-67	16%	106
Jeugdoverlast	191	230	199	124	-67	8%	66
Medemblik							
Aantasting OO	499	443	376	338	-161	19%	120
...waaronder vernieling	487	434	369	335	-152	19%	118
Jeugdoverlast	323	374	320	289	-34	18%	107
Stede Broec							
Aantasting OO	276	225	256	229	-47	13%	84
...waaronder vernieling	265	222	248	226	-39	13%	83
Jeugdoverlast	112	186	150	149	+37	9%	47
Drechterland							
Aantasting OO	140	160	118	105	-35	6%	70
...waaronder vernieling	134	153	109	103	-31	6%	70
Jeugdoverlast	69	88	54	37	-32	2%	21
Opmeer							
Aantasting OO	78	83	72	113	+35	6%	56
...waaronder vernieling	78	81	70	112	+34	7%	55
Jeugdoverlast	22	66	45	33	+11	2%	8

5.2.3 Problematisch jeugdgedrag: de afgenomen betekenis van de shortlistmethodiek

De shortlistmethodiek heeft geholpen om gestalte te geven aan de aanpak van probleemjeugd. In eerste instantie ook in Hoorn, maar met name nog steeds in Medemblik en Stede Broec en, zij het in mindere mate, in Enkhuizen. Het hielp bij de analyse van het probleem en bij de vorming van netwerken bij de aanpak. In Enkhuizen en nog meer in Hoorn krijgen de jeugdproblemen, in het bijzonder jeugdcriminaliteit, nieuwe gedaanten. Dit is mogelijk nu al, en anders zeker in de komende jaren, relevant voor andere gemeenten. Door de gedaanteverandering van problematisch jeugdgedrag – waaronder criminaliteit en overlast – wordt het moeilijker om jeugdgroepen op de gangbare manier in beeld te brengen. De shortlistmethodiek verliest dan aan betekenis en kan gemeente, justitie en politie zelfs op het verkeerde spoor zetten. Het gaat om de volgende veranderingen en trends:

- a. Dynamisch en tactisch jeugdgedrag
- b. Van groepen naar losse verbanden
- c. Uit de systemen: criminele twintigers en intimidatie

Ad a.) Dynamisch en tactisch jeugdgedrag

Algemeen

Jongeren en jongvolwassenen hebben ontdekt dat de overheid optreedt als zij met systematische locatie- of groepsgebonden overlast of criminaliteit in beeld komen. Dergelijk gedrag resulteert namelijk (door hun ogen) in allerlei ongewenste interventies. Mede om die te ontlopen ‘duiken’ ze onder de radar.

Hinderlijk, overlastgevend en met name crimineel gedrag is vandaag de dag naar tijd en plaats veel dynamischer en tactischer dan in het (recente) verleden: nu eens hier, dan weer daar; een grote piek in bepaalde maanden of weken; gedragingen die de grens overschrijden van gemeenten, basisteam en politie-eenheden. Dit is mede een reactie op gevoerd locatie-, groeps- en persoonsgericht beleid. De dynamisering van het jeugdgedrag is echter deels ook een product van *social media*, want jongeren communiceren zonder elkaar op een hangplek te ontmoeten en ze kunnen via sociale media afspreken op wisselende locaties, waaronder afgeschermd (semi-)private locaties: van winkelcentrum, via school- of sportkantine tot aan horeca. Het spreekt voor zich dat vooral criminele jeugd zoekt naar manieren om strafbare feiten af te schermen voor politie en andere uitvoerders die hen ‘in de problemen kunnen brengen’.

Empirisch

De integrale groeps- en locatiegerichte aanpak in de gemeente Hoorn heeft de overlast gereduceerd. Het meest recent is dit gelukt in winkelcentrum De Huesmolen. Deze aanpak verklaart waarom er op basis van registraties geen overlastlocaties in beeld komen. Er zijn in de gemeente Hoorn zonder twijfel meer criminele jongeren (o.a. vermogensdelicten, drugshandel, geweld of intimidatie) actief dan in Medemblik. Maar in Medemblik is het jeugdgedrag van de vier groepen minder beweeglijk (ze hebben nog min of meer vaste hangplekken) en mede daardoor goed in kaart bij een sterk lokaal professioneel netwerk.

Ook in de Stede Broec vallen probleemgroepjes en probleemlocaties (nog?) goed samen. Er zijn onder de jongeren echter al enkele doeltreffende aanhoudingen verricht (het aantal straatroven daalde) en de groep wordt op de nieuwe hangplek (het winkelcentrum pal tegenover het stadhuis) ook weer goed in de gaten gehouden. Dat is goed, maar het kan ertoe leiden dat enkele criminele

jongeren onder de radar proberen te duiken: voor de politie, maar ook voor andere jongeren.

In Enkhuizen valt er voor een deel van de jeugd veel af te schermen. Het gaat om jongeren die deel uitmaken van twee drugsfamilies of die in de entourage daarvan opereren. Drugshandel geeft echter weinig overlast, maakt geen slachtoffers en laat zich goed verbergen.

Ad b.) Van groepen naar losse verbanden

Algemeen

Problematisch jeugdgedrag wordt lastiger te lokaliseren (overlastlocatie a of b) of te koppelen aan een groep. In de eerste plaats is jeugdoverlast, en nog meer jeugdcriminaliteit, eerder het product van jongeren in een soort maatschap of van samenwerkende zzp'ers, dan van groepsgedrag. Wie zoekt naar 'groepen' ziet daarmee dus belangrijke ontwikkelingen over het hoofd. Vaak zijn er te losse verbanden om van een groep te spreken, ook als de problemen aanhouden, verergeren of zich verplaatsen: geografisch (ook op andere plaatsen) of functioneel (niet alleen hinder en overlast, maar ook strafbare feiten).

In de tweede plaats is het jeugdgedrag steeds vaker 'geografisch gespleten': hinder of overlast in de directe woonomgeving, maar criminaliteit (o.a. geweld, vermogensdelicten of drugsdelicten) elders in gemeente, stad of regio. Wat 'hinder of overlast' lijkt te zijn, is soms inmiddels al 'crimineel'. (zie ook Ferwerda, Beke en Bervoets, 2013)²⁰

Empirisch

In enkele zogenoemde LCVB's spreekt de politie het vermoeden uit dat er "fluïde" problematische jeugdgroepen bestaan in de gemeente Hoorn. Er wordt een analyse en plan van aanpak voor de zomer van 2012 in het vooruitzicht gesteld. De enige groep die zo in beeld komt in een (criminele) jeugdgroep in Risdam. Ze opereren grillig en communiceren afgeschermd met *social media*, maar de (strafrechtelijke) aanpak van enkele personen uit deze groep resulteert in een afname van de geregistreerde criminaliteit. Informatie van de straat wijst op meer kleine groepjes of klikjes van jonge criminelen die – als onderdeel van een maatschap of breder netwerk – delicten plegen. Ze doen dit niet alleen met tieners, maar ook in samenspel met twintigers (zie onder d.). Dit soort signalen worden afgegeven voor Risdam Noord en voor de stationsomgeving in de Kersenboogerd, maar nog meer voor de Grote Waal. Er zijn lijsten beschikbaar van verdachten, onder wie criminele jongeren en jongvolwassenen. Sommigen daarvan maakten in het recente verleden deel uit van problematische jeugdgroepen die inmiddels zijn 'verdwenen' uit analyses volgens de shortlistmethode.

In Medemblik maken professionals zich meer zorgen om enkele jongeren die geen deel uitmaken van een in beeld gebrachte problematische jeugdgroep. Het zijn gecriminaliseerde jongeren die voor veel problemen zorgen en ook niet goed liggen bij de 'gewone problematische jeugd'. Het gaat in het bijzonder om twee broers.

In Enkhuizen komt de zogenoemde Alanya groep niet meer als problematische jeugdgroep in beeld bij de shortlistanalyse. Jongeren die rondhangen bij de gelijknamige shoarmazaak krijgen te snel het predicaat "problematisch" te zijn. Daar staat tegenover dat enkele (voormalige) leden van de jeugdgroep criminaliseren, maar zij hebben geen vaste hangplek meer en opereren in minder zichtbare sociale structuren.

In Stede Broec kent de problematische jeugdgroep een geijkte fysieke locatie: achter het

---

²⁰ Ferwerda, H, B. Beke en E. Bervoets (2013). Jeugdgroepen van Toen. Politiekunde, Apeldoorn: Politie en Wetenschap.

winkelcentrum bij het stadskantoor, op een soort vlonder. Het gaat in feite om versmelting van twee jeugdgroepen. Er tekenen zich wel al verschillen af onder de jongeren van deze gewezen groepen of nieuwe groep, want enkelen van hen zijn aangehouden voor straatroof, terwijl anderen louter (wat) 'lastig' lijken te zijn. Op dit soort verschillen kan worden ingespeeld met een persoonsgerichte benadering.

Ad c.) Uit de systemen: criminele twintigers en intimidatie

Algemeen

Er zijn twee manieren waarop criminele jeugdgroepen op basis van systeeminformatie geen criminele jeugdgroep meer zijn, terwijl de groep of groepsleden juist verder criminaliseren.

In de eerste plaats verdwijnen criminele jeugdgroepen als *jeugd*groep uit systemen en analyses zodra ze banden onderhouden met criminele twintigers en eventueel met nog oudere beroepscriminelen. Criminele jeugdgroepen kunnen ook uit het systeem verdwijnen omdat ze ouder worden en niet omdat ze minder crimineel worden. De gemiddelde leeftijd wordt dan zo hoog dat ze boekhoudkundig niet langer een criminele jeugdgroep zijn. Ze zijn dan echter nog wel crimineel actief en op die leeftijd kan dit ernstiger of instrumenteler worden. Sommige tieners of jonge twintigers worden zelfs het criminele jeugdfiliaal van (middel)zware criminelen.

In de tweede plaats is het belangrijk om op te treden tegen intimiderend gedrag door jongeren of door jeugdgroepen richting onschuldige burgers, waaronder andere jongeren (zie ook Eysink Smeets en Bervoets, 2011 en 2013). Dit doet bij uitstek afbreuk aan de legitimiteit van de overheid, maar bij (voor de jongeren) succesvolle intimidatie worden geen of te weinig meldingen gedaan. Dit is typisch informatie die meer 'van straat' gehaald moet worden dan 'uit de systemen'.

Empirisch

Het is belangrijk om vooral in de gemeente Hoorn scherp op te letten of problematische jeugdgroepen, die in de afgelopen vijf jaren in beeld waren (maar zijn 'verdwenen'), zich niet langs één van deze patronen ontwikkelen. Er zijn signalen van de straat dat jongeren verder criminaliseren, of als jongvolwassene crimineel actief blijven, in Risdam Noord en Grote Waal. In het stationsgebied in de Kersenboogerd bestaat het beeld dat tieners en twintigers (onder andere Antillianen) betrokken zijn bij (drugs)criminaliteit. In 2009 kreeg een groep niet het etiket criminele jeugdgroep, en de daarbij horende aanpak, omdat het ging om twintigers. Er is sindsdien een gebieds- en persoonsgerichte aanpak van de grond gekomen, maar geen opsporingsonderzoek naar dit soort criminele structuren.

In Enkhuizen zijn er signalen van intimidatie door jongeren en jongvolwassenen uit criminele families. De jongeren en jongvolwassenen die doorcriminaliseren in Medemblik lijken nog vooral alleen te opereren of in netwerkjes met enkele gelijkgezinden of met kwetsbare personen die ze voor hun karretje spannen. Dat is kwalijk, maar niet wat we hier bedoelen.

5.2.4 Wat is 'goed': vier of nul jeugdgroepen in beeld?

De shortlistmethodiek is voor het ministerie van Veiligheid en Justitie een meetinstrument geworden om beleidseffecten in kaart te brengen. Dit komt er, kort door de bocht, op neer dat het aantal in beeld gebrachte problematische jeugdgroepen dient te dalen. Dit geldt in het bijzonder voor het aantal criminele jeugdgroepen. Dat zou zelfs naar of richting de nul moeten gaan.

Volgens de meetlogica van de wijkcoördinator, gemeente, politie en jongerenwerk in Hoorn gaat het in die stad een stuk beter dan in Medemblik. Immers, het aantal geshortliste problematische jeugdgroepen daalt in Hoorn van vier naar nul. In Medemblik komen er nog altijd vier problematische jeugdgroepen in beeld.

Dit soort meetlogica slaat echter de plank mis. Er is zonder enige twijfel meer criminele jeugd in Hoorn dan in Medemblik. Die criminele jeugd valt echter niet (gemakkelijk) als groep in kaart te brengen. Bovendien groeit een categorie jeugdcriminelen als meerderjarige door richting criminele structuren, waarin wordt samengewerkt met twintigers. Het is lastig om dit aan te pakken: moeilijker dan de meer overzichtelijke jeugdproblemen in Medemblik.

In Medemblik bestaat een uitvoeringsnetwerk dat een goed zicht heeft op het jeugdgedrag en dat daardoor successen boekt. Tegelijkertijd levert dit straatkennis op die resulteert in in kaart gebrachte problematische jeugdgroepen. Dat is evengoed een indicatie van goed beleid en goede informatie als van jeugdproblematiek.

Kortom, het beleid bij de aanpak van problematisch jeugdgedrag valt niet te beoordelen op basis van de uitkomsten van de shortlist. Het in kaart brengen van jeugdgroepen volgens de shortlistmethodiek is een beleidsinstrument. Het is niet geschikt als meetinstrument om de effecten van het beleid te beoordelen.

5.3 Niet geregistreeerde misdaad: criminele structuren en 'haaldelicten'

In dit hoofdstuk staan tot dusver vormen van criminaliteit en overlast centraal die zich laten registreren. Er worden aangiften of meldingen gedaan. De politie neemt er, tijdens de reguliere of gespecialiseerde (HIT) surveillance, kennis van. Het zijn zogenoemde 'brenghdelicten': misdrijven die bekend raken bij de politie, omdat ze als het ware naar haar toe worden gebracht. Daar staan 'haaldelicten' tegenover. Dat zijn delicten waarvan minder snel aangifte wordt gedaan. Meestal gebeurt dit niet omdat er geen (directe) slachtoffers worden gemaakt, bijvoorbeeld bij drugshandel (de klant stemt er mee in) of bij bijstandsfraude (de 'staat' is een abstract slachtoffer, hetgeen heel wat anders is dan een slachtoffer van woninginbraak of geweld).

De basispolitie komt in beperkte mate toe aan dit soort haaldelicten. Het gaat vaak al snel om (middel)zware of georganiseerde misdrijven, hetgeen een taak is (of in elk geval tot voor kort was) voor de bovenlokale recherche. De basispolitie beschikt over beduidend minder informatie over dit soort niet geregistreeerde misdaad, dan over de delicten die tot nog toe aan bod kwamen in dit hoofdstuk. Dit speelt ook de LCVB's van de politie parten. Te meer omdat bij de bijeenkomsten vooral 'blauwe' basispolitie mensen aanschuiven en geen rechercheurs of medewerkers van de Criminele Inlichtingen Eenheid.

5.3.1 Drugscriminaliteit

Hennep

Het basisteam Hoorn is een gebied met riant gelegenheidsstructuren voor hennep teelt. Die kansen zijn de optelsom van de volgende factoren:

a- Er zijn drie coffeeshops in het gebied (twee in Hoorn en één in Enkhuizen), die aan de achterdeur moeten worden bevoorrad. Volgens verschillende bronnen zouden deze coffeeshops geen lokale leveranciers hebben, maar dat is niet zeker, want er is nu eenmaal geen boekhouding beschikbaar van de inkooppraktijken. Dat laat onverlet dat er enorm veel coffeeshops zijn (meer dan tweehonderd) 'om de hoek', in Amsterdam. Er is vlakbij dus een gigantische vraag naar softdrugs.

b- De infrastructuur van het gebied leent zich voor de aanleg van (ook grote) hennepplantages. Er zijn grote landbouwbedrijven, met grote schuren en slechte zichtlijnen vanaf de openbare weg. Het af- en aanrijden van vrachtwagens is allerminst verdacht. Het gebied telt ook campings en recreatieparken, waaronder enkele met een louche reputatie. In andere gebieden van het land (bijvoorbeeld Brabant) worden geregeld hennepplantages aangetroffen op dit soort locaties. Naast de kansen in het buitengebied, zijn er ook geschikte woningen in kwetsbare wijken in onder meer Hoorn en Enkhuizen. Door het hele gebied heen staan huizen te koop die kunnen worden gehuurd ten behoeve van een hennepplantage of die daartoe kunnen worden gekocht. Na enkele oogsten is de aankoopprijs terugverdiend.

c- Er zijn groepen aanwezig in het gebied die zich bezig hebben gehouden met hennepcultuur of die daarvan worden verdacht:

- Het gaat om groepen onder de Viëtnamezen. Medewerkers van de gemeente Hoorn benadrukken dat ze niet beschikken over informatie omtrent hennepcultuur door deze groepen, nadat hier in de Stadscan op was gewezen in 2010. Sommige (politie)respondenten bevestigen dit, maar anderen bevestigen dat dit soort groepen hennep culteert. Er wordt melding gemaakt van een lijst met tientallen verdachte personen. We kunnen hierover geen uitsluiting geven voor dit onderzoeksgebied. Er is sinds 2010 wel literatuur beschikbaar gekomen die beschrijft hoe groepen Viëtnamezen (overigens niet alleen in Nederland, maar ook in andere Europese landen) gestalte geven aan georganiseerde hennepcultuur²¹. Dat was niet bij ons bekend toen we er bij de Stadscan 2010 op stuitten.

- Ook een deel van de kampers organiseert hennepcultuur. Dit geldt, zo wordt benadrukt, niet voor elk kamp of elke familie. Maar het komt voor. Sommige kampers zouden deel uitmaken van bredere netwerken: met lokale criminele contacten, maar ook met criminele kopstukken uit Amsterdam. Ook hier geldt dat de informatiepositie zwak is en dat dus niet duidelijk is in welke mate de verdenkingen juist zijn of hoe omvangrijk het is.

- Er zijn allochtone groepen of personen (Marokkaans, Turks) die worden verdacht van hennepcultuur. Er bestaan met name verdenkingen omtrent enkele Turkse familiestructuren.

d- De opsomming en omschrijving onder c. laat zien dat er heel wat verdenkingen bestaan, maar dat er tegelijkertijd weinig informatie beschikbaar is bij de politie of gemeente. Dit attendeert op een andere factor: hennepcultuur heeft kennelijk weinig prioriteit en dat verklaart de geringe informatie in het basisteam. Er is een regionaal hennepteam, maar dat beschikt over beperkte capaciteit. Er worden voornamelijk plantages geruimd. Dat kan resulteren in aanhoudingen en veroordelingen, maar het geeft weinig of geen inzicht in de criminele structuren die de hennepcultuur orkestreren.

Verschillende respondenten denken dat de aanpak van hennep naar het regionale niveau is

---

²¹ Zie Yvette Schoenmakers, Bo Bremmers & Anton van Wijk (2012). Oosterse teelt. Viëtnamezen in de hennepcultuur. Arnhem: Bureau Beke.

getild, zodat het waarschijnlijk omvangrijke werkaanbod niet drukt op de capaciteit van het basisteam.²² Het is zo gezien de vraag wie er binnen het politieapparaat graag meer zou willen weten over hennepsteelt, omdat geen team of afdeling in staat lijkt betekenisvolle opsporingsactiviteiten van de grond te tillen. Partners van de politie zijn verbaasd over de cijfers van ontruimde plantages in hun gemeente. Medewerkers van corporaties hebben soms bijvoorbeeld meer (duidelijke sporen van) hennepplantages in een jaar gezien, dan er door de politie zijn geregistreerd. De onderstaande tabel geeft de registraties voor ‘vervaardigen softdrugs’ weer. Die zijn in het hele gebied opvallend laag, zeker in de plattelandsgemeenten.

Het belangrijkste signaal of aandachtspunt is dat hennepsteelt goed gedijt. Een klein aantal gemakkelijk traceerbare plantages wordt ontruimd, maar de organisatoren en professioneel aangelegde plantages blijven buiten schot. Dit is zorgelijk vanwege de grote sommen geld die zijn gemoeid met de export van softdrugs en bij het aanleveren van softdrugs aan druk bezochte coffeeshops, zoals die in het nabijgelegen Amsterdam.

Tabel 5.3: Vervaardigen softdrugs

	2009	2010	2011	2012
Hoorn	36	26	39	41
Medemblik	12	13	5	9
Stede Broec	3	7	5	2
Drechterland	1	0	1	2
Opmeer	3	1	0	4
Enkhuizen	2	2	4	7

Illegale drugshandel

Respondenten wijzen er op dat ‘drugs’ makkelijk is te verkrijgen in West-Friesland. Het is een regio met een wijd verbreid gebruik van (veel) alcohol en van drugs. Onder jongeren, maar ook onder ouderen en ouders. Dit wordt aangepakt door het project West Frisland. Er wordt op het terrein van alcohol vooruitgang geboekt. Op het drugsdossier is dit minder bekend. Uit het veldwerk blijkt dat er verschillende verschijningsvormen van illegale drugshandel zijn:

a- Straathandel door jonge dealers van verschillende komaf, maar met een belangrijke positie van Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse jongeren en jongvolwassenen. Die straathandel is geconcentreerd op locaties met veel jongeren, zoals onderwijsinstellingen (en omgeving), horeca en de havengebieden in Hoorn, Enkhuizen en Medemblik waar boten met jongeren aanmeren, waaronder de zogenoemde Bruine Vloot (met onder meer Duitse jongeren). Personen uit jeugdgroepen die ‘uit beeld’ zijn verdwenen, worden in verband gebracht met drugshandel. Het Antilliaanse netwerk in de Kersenboogerd (met bovenlokale contacten) wordt door respondenten het meest stellig in verband gebracht met drugshandel, met name cocaïne. Deze respondenten betreuren het dat er geen (systematisch) opsporingsonderzoek is gericht op dit netwerk.

b- De aanwezigheid van drie coffeeshops (twee in Hoorn en één in Enkhuizen) is een rem op de illegale straathandel in softdrugs. Een belangrijke vorm van illegale handel bestaat uit ‘zachte

²² De politie ontkent formeel deze veronderstelling in een reactie op een eerdere versie van deze rapportage. Desalniettemin bestaat dat beeld wel bij onze respondenten, ook bij een aantal politiemensen.

doorverkoop': verkoop van softdrugs die gedooft is gekocht in een vriendenkring en die zonder of met geringe winst wordt doorverkocht. Er zijn in het onderzoeksgebied ook wiettaxi's, maar de illegale softdrugshandel is geen groot of zichtbaar probleem. Het wordt niet geagendeerd door respondenten.

c- Er wordt melding gemaakt van dealpanden. Het betreft vooral de kwetsbare delen van Hoorn en de gemeente Stede Broec. Tot enkele jaren geleden kon de basispolitie (wijkagenten) informatie over een (vermoedelijk) dealpand in handen geven van een drugsteam. Dat team heeft inmiddels (tijdelijk) een breder takenpakket, waardoor een wijkagent of wijkpolitie vaak zelf het bewijs rond moeten zien te krijgen. Daar is doorgaans geen tijd voor, waardoor dealpanden uit beeld verdwijnen of buiten schot blijven.

5.3.2 Overige criminele structuren

Er zijn naast drugscriminaliteit verschillende signalen over criminele structuren met andere activiteiten. Het betreft:

a- Netwerken die zich bezighouden met mensenhandel en –uitbuiting. De grootste kansenstructuur bestond en bestaat wat dit betreft bij het organiseren van arbeidsplaatsen voor EU-migranten. Dit wordt voortvarend in beeld gebracht door het project Kompas. Het is de vraag welke rol opsporing hierbij kan spelen.

b- Netwerken van jeugdige criminelen en criminele volwassenen (waaronder twintigers die voortkomen uit criminele jeugdgroepen) richten zich op verschillende soorten delicten: vermogensdelicten, geweldsdelicten (soms inclusief intimidatie) en drugscriminaliteit. Hoe ouder deze criminele personen worden, hoe instrumenteler ze te werk gaan.

c- Er zijn door het hele gebied heen verschillende criminele familie(achtige) structuren actief: kampers, autochtonen en allochtonen. Soms is het professionele criminaliteit (inclusief contacten met de Amsterdamse onderwereld, zo wordt gedacht) en in andere gevallen gaat het om een combinatie van asociaal gedrag en eenvoudigere vormen van criminaliteit.

d- De vermogensdelicten blijven door de jaren heen op een hoog niveau, ook met inachtneming van de gunstige trend. Dat geldt bijvoorbeeld voor woninginbraak, fietsendiefstal en diefstal uit auto's. Dit is een indicatie voor een georganiseerd helingcircuit. Het in kaart brengen daarvan is ook geagendeerd door een LCVB over de gemeente Hoorn.

e- Er zijn gebieden met een geografische cumulatie van illegale praktijken en (georganiseerde) misdaad. Dit is, aangejaagd door onder meer de *trouble shooters*, in kaart gebracht voor delen van de Kersenboogerd, Grote Waal en Risdam Noord. Het gaat in straten van bijvoorbeeld Grote Waal niet alleen om criminele structuren of groepen met een bescheiden omvang of bereik. Die groepen zijn weliswaar klein, maar ze hebben een negatieve invloed op de sfeer in straten. De zichtbare criminaliteit is ook een lonkend perspectief voor sommige (probleem)jongeren. De illegaliteit is echter wijder verbreid, want er zijn harde verdenkingen van allerlei vormen van fraude, waaronder bijstandsfraude. Op deze manier is het probleem pas recent geagendeerd. Het is

belangrijk en goed mogelijk om in zulke kleine gebieden precies in kaart te brengen wat er speelt en om een aanpak te organiseren en door te voeren. De aanjaagfunctie van typische frontliners, zoals de *trouble shooters*, is daarbij belangrijk.

5.4 Kickboksgala en motorclubs

In mei 2011 loopt een kickboksgala in Hoorn uit de hand: een massale vechtpartij, inclusief schietpartij. Zo'n gebeurtenis roept vragen op over de organisatie en vergunningverlening. Het is echter ook een interessante vraag of dit een incident is of een indicatie van betrokkenheid van Hoornse criminelen bij bovenlokale criminele netwerken. Er wordt door respondenten gewezen op een connectie tussen de Hoornse onderwereld en die in Amsterdam. Het onderzoek naar het geweld bij het kickboksgala schept daarover geen duidelijk, maar het agendeert wel de vraag of die connectie bestaat en hoe schadelijk ("ondermijnend") die is voor het maatschappelijk functioneren van de gemeente. Het beantwoorden van die vraag vergt niet alleen samenspel tussen recherche en basispolitie, maar ook tussen de regionale eenheid Amsterdam en Noord Holland.

In juni 2011 hield de politie een man aan die in mei van dat jaar betrokken was bij de schietpartij bij het kickboksgala in Hoorn.²³ Zijn huis werd doorzocht op vuurwapens. Het gala was bedoeld als feestelijk afscheid van bokser Clyde Petres. Er vond echter een massale vechtpartij plaats, wat direct vragen oproep bij de gemeente Hoorn rondom de naleving van de vergunningen door de organisatie. Volgens een woordvoerder van de gemeente was de naleving in orde. Wel werd daar direct aan toegevoegd dat bekeken zou worden of het lokale beleid voor kickboksgala's in de toekomst toch niet moest worden aangepast. Daarbij moesten ook de resultaten van het strafrechtelijk onderzoek door de politie worden meegewogen. Het gala werd bezocht door ongeveer duizend mensen. Toen tijdens een wedstrijd twee boksers – Marvin Damasco en Marc Dinjens – onsportief werden tegen elkaar, ging ongeveer honderd man zich bemoeien met de wedstrijd, waardoor een grote vechtpartij uitbrak en er ook meerdere malen - voor het gebouw - werd geschoten. Een 29-jarige man uit Leeuwarden raakte zwaar gewond bij de vechtpartij en de zaal zat her en der onder de bloedsporen. Behalve de zwaargewonde meldden zich nog zeven anderen met lichte verwondingen en paniekaanvallen in een ziekenhuis. Eén van hen is met een hersenschudding opgenomen.

Bij het schieten raakte, voor zover bekend, niemand gewond. Aanvankelijk werd voor het schieten een twintigjarige man aangehouden uit Hoorn, maar die bleek niets met de schietpartij te maken te hebben. Toen het publiek probeerde van schrik uit de zaal weg te komen, werden in de paniek en in het gedrang ook enkele kinderen onder de voet gelopen.

De gebeurtenissen in Hoorn staan niet op zich. In Nederland worden kickboksgala's geregeld geplaagd door incidenten, zoals tamelijk recent nog in Veghel (zowel in 2012 als in 2013), waarbij dodelijke schietpartijen plaatshadden. Maar het zijn niet alleen de boksers zelf die betrokken zijn bij de incidenten. Vaak genoeg ontstaan conflicten tussen bezoekers, die volgens politiemensen en onderzoeksjournalisten heel soms ook hebben te maken met 'openstaande rekeningen' in het criminele circuit. Ook is aannemelijk dat tijdens de gala's geld wordt witgewassen, bijvoorbeeld bij de huur van zogeheten VIP-tafels. Volgens de politie en het RIEC is er aantoonbare verwevenheid met

---

²³ Aanhouding voor schieten in Hoorn, *Metro*, 30 juni 2011.

de onderwereld. Reden te meer voor gemeenten om zich naast politie en justitie zorgen te maken over deze scene en maatregelen te nemen.

Op 23 april 2013 wordt in Hoorn (net als in de andere Noord-Hollandse gemeenten) een beleidsregel vastgesteld door de burgemeester over boksgala's, die was voorbereid door de afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving (Team Veiligheid). Er wordt niet gestreefd naar een algemeen verbod, maar naar het aanpakken en voorkomen van de uitwassen. De gemeente eist transparante geldstromen, een stringent alcoholbeleid en de gala's moeten worden georganiseerd door een bond die is erkend door NOC*NSF. Ook wordt een deel van het gemeentelijke Bibob-beleid gericht op het aanpakken van uitwassen bij vechtsportgala's. Het gaat met name om eisen die worden gesteld aan de evenementenvergunning. Verder is in de Algemene Plaatselijke Verordening 2010 een bepaling opgenomen (Artikel 2:25, lid 6, omtrent een Evenement) waarin wordt geëist dat een organisator niet beschikt over een slecht levensgedrag. In dat geval zal de burgemeester de vergunning weigeren.

Enkele motorclubs roepen vragen op. De twee 'opperclubs' in Nederland – Hells Angels en Satudarah - hebben clubs die aan hen gelieerd zijn. The Rogues uit Opmeer zouden, volgens respondenten, gelieerd zijn aan de Hells Angels Holland. The Rogues zouden op hun beurt de Gringos uit Medemblik als hun *supporting club* hebben. In Obdam (gemeente Koggenland, net buiten ons onderzoeksgebied) zijn de Trailer Trash Travellers gevestigd.

Er bestaan in Nederland (in 2008) haast geen motorclubs die niet op een of andere wijze gelieerd zijn aan of de Angels of Satudarah. Niet-gelieerde motorclubs kunnen worden geïntimideerd, zodat zij zich schikken naar de wetten van één van de twee grote broers.²⁴

Politiemensen denken dat de twee 'opperclubs' in Nederland, en de aan hen gelieerde *chapters, associates* en *supporting clubs*, momenteel geen belang hebben bij een bendeoorlog in Nederland. Het lijkt erop dat het verhoudingsgewijs gunstige justitiële klimaat in Nederland – met een mislukt onderzoek naar de Hells Angels en geen verbod van One Percenter motorclubs – de clubs ervan weerhoudt om openlijk confrontaties met elkaar aan te gaan. Dat zou te veel de aandacht op de clubs vestigen.

De clubs in of vlakbij het onderzoeksgebied houden zich rustig in de openbare ruimte. Er worden vandaag de dag nauwelijks lokale jongens (*hangarounds*) aangetrokken (in het verleden meer). Op kermissen maakten de MC's wel eens stevig ruzie met bezoekers, maar dat is volgens onze bronnen nu – behoudens een enkele uitzondering – verleden tijd. De Trailer Trash Travellers uit Obdam (buiten het onderzoeksgebied) hebben ogenschijnlijk nog de meeste aantrekkingskracht op jongvolwassenen. In sommige gevallen herkennen wijkagenten jongeren die voorheen nog lid waren van bekende jeugdgroepen in en om Obdam.

We kunnen op basis van onze bronnen niet beoordelen of de rechtsorde wordt bedreigd door de lokale motorclubs. Er zijn in elk geval motorclubs 'om de hoek van Amsterdam' en in een gebied met een riantele gelegenheidsstructuur voor hennepeteelt.

---

²⁴ Henk Schutte, Paul Vugts en Bart Middelburg (2008). *Hells Angels: motorclub of misdaadbende?* Utrecht: Monitor Publishing.

Hoofdstuk 6

Samengevat: conclusies en aanbevelingen

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren we conclusies en aanbevelingen. Dit hoofdstuk kan worden gelezen als een samenvatting. Daarbij moet wel worden bedacht dat het lastig is om één samenvatting te schrijven over zes gemeenten. We trekken conclusies op hoofdlijnen, maar voor wie op een overzichtelijke manier kennis wil nemen van meer concrete bevindingen per gemeente hebben we door de hele tekst (hoofdstuk 2 tot en met 5) kopjes opgenomen met de namen van de zes gemeenten.

We zijn op hoofdlijnen goed te spreken over de vooruitgang die is geboekt in de gemeente Hoorn en over het opgebouwde veiligheidsbeleid in de vijf (kleinere) Koggen-gemeenten: Medemblik, Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland en Opmeer. Evengoed hebben de misdaadanalyses van de politie (LCVB's) daaraan bijgedragen en leggen deze een basis om in de robuuste basisteams van de Nederlandse politie de lokale opsporing te versterken²⁵ evenals het versterken van het signaleren en adviseren. Dat laat onverlet dat we – met het oog op de toekomst – in de conclusies bijzondere aandacht schenken aan aandachtspunten. Het spreekt voor zich dat die een opmaat zijn tot aanbevelingen.

We zetten eerst de conclusies over het veiligheidsbeleid op een rij (paragraaf 6.2) en daarna die over de criminaliteit en overlast (paragraaf 6.3). Paragraaf 6.4 sluit af met aanbevelingen.

6.2 Veiligheidsbeleid

1. Het bestuurlijke en gemeenschappelijke veiligheidsbeleid is in het basisteam Hoorn versterkt en gegroeid. Dit is het geval op gemeentelijk niveau, maar er zijn daarnaast ook aansprekende regionale beleidsprojecten van de grond getild. Er zijn harde bewijzen dat vooruitgang wordt geboekt bij onder meer de regionale aanpak van overmatig alcohol- en drugsgebruik door jongeren (West-Friesland) en de aanpak van veiligheidsvraagstukken rondom EU-migranten die in het gebied wonen en werken (Kompas). De paradox is dat succesvolle projecten, zoals Kompas, leiden tot meer informatie over onveiligheid en zo een (soms te) grote belasting kunnen zijn voor juristen of veiligheidsambtenaren in de (kleine) gemeenten. We interpreteren de toegenomen informatie en werklast desondanks als beleidsmatige voortuitgang. Sterker, we zijn onder de indruk van de vooruitgang die is geboekt met onder andere het West-Frisse project en met Kompas dat vandaag de dag door het hele land heen geldt als voorbeeldproject.

2. Sinds 2010 is veiligheid een topprioriteit in de gemeente Hoorn. Dit heeft geresulteerd in organisatorische versterking (opbouw stadstoezicht, uitbreiding van ambtenaren die zijn belast met veiligheid) in combinatie met focus op groepen, personen en locaties met een onevenredig groot

---

²⁵ Deze versterking heeft betrekking op het vergroten van de informatie- en kennispositie en het daarin kunnen ontdekken van opsporingsindicaties.

aandeel in de onveiligheid. Die tweeslag (versterking en focus) pakt goed uit. Dit blijkt zeker niet alleen uit een gunstige of stabiele trend van de geregistreerde criminaliteit en overlast, maar ook uit een toegenomen ambtelijk vermogen om veiligheidsvraagstukken te onderkennen. In 2010 agendeerde de zogenoemde stadscan criminele groepen (en hun locaties), maar anno 2013 gebeurt dit binnendoor, onder meer door de zogenoemde *trouble shooters*.

3. In de vijf Koggen-gemeenten (Medemblik, Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland en Opmeer) hebben de breed opzette veiligheidsplannen – langs de vijf velden en vele thema's van de methode Kernbeleid Veiligheid – plaatsgemaakt voor beleidsplannen met duidelijke(r) prioriteiten. Die worden ter hand genomen door een beperkte veiligheidsstaf, maar full time veiligheidsambtenaren beschikken intern (binnen de gemeente) en extern over een niet onaanzienlijk netwerk. In het externe netwerk spelen wijkagenten, corporaties en jongerenwerkers een belangrijke rol.

4. De informatie over criminaliteit en overlast is verbeterd. Er is een bestuurlijke informatiehuishouding opgebouwd, waarbij vooral de (straat)informatie die wordt verzameld in opgebouwde uitvoeringsnetwerken belangrijk is. Daarbij spelen typische frontlijnwerkers een waardevolle rol, zoals *trouble shooters* (Hoorn) en jongerenwerkers die een sterke lokale positie weten te verbinden met informatieverstrekking ten behoeve van beleid(smaatregelen).

5. De politie heeft een werkwijze opgebouwd en ingevoerd (de LCVB's) om belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van met name geregistreerde criminaliteit en overlast in beeld te brengen. Dit is een landelijke ontwikkeling, maar het basisteam is hiermee verder gevorderd dan op de meeste andere plaatsen in het land.

6. Er wordt door het gebied heen vaker en op betekenisvolle schaal gebruik gemaakt van gemeentelijke of particuliere toezichthouders of BOA's. De gemeenteraad van Stede Broec heeft zich recentelijk wel uitgesproken tegen het aanstellen van 'gemeentelijk blauw'. De toename van toezichthouders en BOA's is een reactie op lokale problematiek (met name overlast) en op de hedendaagse taakstelling (minder gericht op toezicht) en capaciteit van de politie. Vooral met de inhuur van particuliere beveiligers wordt ingespeeld op piekmomenten in het werkaanbod: op uitgaansavonden, in zomermaanden en bij evenementen, zoals een kermis of de jaarwisseling.

7. Op hoofdlijnen zijn de beleidsmatige ontwikkelingen in de gemeente Hoorn en de Koggen-gemeenten goed. Dat laat onverlet dat er een aantal aandachtspunten zijn:

a- De lokale uitvoeringsnetwerken - met gemeenteambtenaren, wijkagenten, jongerenwerkers, de corporatie en steeds vaker BOA's als sleutelfiguren - zijn voor een belangrijk deel gericht op jeugd, overlast en preventie. Er werden en worden prestaties geboekt die op microniveau aanspreken, maar drie problemen kondigen zich aan:

- de beleidskracht bij de corporaties zal in de toekomst op het veiligheidsdossiers afnemen door het landelijke beleid (ze zijn nu een sterke en gewaardeerde partner, bijvoorbeeld vanwege bemiddelingen);
- het bereik en de kwaliteit van de GGZ-zorg lijkt – ook al door landelijk beleid – af te nemen, waardoor de overlast en het huiselijk geweld nu al lijken toe te nemen;
- de mogelijkheden van wijkagenten om gebruik te maken van het regionale hennepsteam zijn

volgens de wijkagenten uitermate gering en het drugsteam heeft een bredere taak en kan dus vaak niet worden ingeschakeld bij een (vermoedelijk) dealpand.

b- De inventarisatie en aanpak van problematische jeugdgroepen zijn een belangrijk element van het regionale en lokale politie- en veiligheidsbeleid. De zogenoemde shortlistmethodiek brengt de hedendaagse dynamische jeugdcriminaliteit niet goed in beeld. Dit is vooral een meer stedelijk verschijnsel. Het spreekt bijvoorbeeld bijna voor zich dat Hoorn meer jeugdcriminelen kent dan Medemblik, maar toch telt Hoorn nul problematische jeugdgroepen en Medemblik vier.

c- De vooruitgang heeft voornamelijk betrekking op zichtbare en meetbare vormen van criminaliteit en overlast. Het betreft delicten die vaak naar de gemeente en (vooral) politie worden gebracht door aangiften of meldingen, zoals vermogensdelicten, geweld en (jeugd)overlast. De focus van het beleid wordt (meer dan in 2009, maar) in beperkte mate gericht op criminele personen en structuren die zich onder meer bezighouden met drugscriminaliteit, fraude, heling, witwassen of seriematige vermogensdelicten. Er zijn belangrijke uitzonderingen op deze constatering (b.v. Kompas of de gebiedsgerichte aanpak van Kersenboogerd en de krachtige signalering van geconcentreerde misdaad in delen van Grote Waal en Risdam Noord).

De stap van signaal over georganiseerde of minder georganiseerde misdaad naar strafrechtelijke opsporing viel moeilijk te zetten voor de twee politieafdelingen: Hoorn en De Koggen. In het zogenoemde Robuuste Basisteam van de Nationale Politie zou (sinds 1 januari 2013) het in theorie mogelijk moeten zijn om dit te doen, in samenspel tussen basispolitie, recherche en informatieorganisatie.

d- De samenwerking tussen gemeente, politie en toezichthouders of BOA's kan worden verbeterd. Die wordt nu gehinderd door gebrekkige informatie-uitwisseling en communicatie. Gemeentelijke BOA's moeten bijvoorbeeld met een GSM de politie bellen als er wat speelt en weten tijdens hun dienst niet wat hun positie is ten opzichte van surveillerende politie-eenheden²⁶.

e- In de LCVB's van de politie ontbreken overzichten van (gepaste) gegevens over aangehouden verdachten. Het is relevant om te weten hoeveel verdachten voor welke delicten worden aangehouden en wat het profiel van die verdachten is. Dat geeft zicht op de pakkans, het is een indicatie voor de maatschappelijke effecten van de opsporingsactiviteiten en het is een goede basis voor een nadere analyse van (geselecteerde) daders en dadergroepen. Het gaat hier om patronen en profielen, niet om namen en rugnummers van verdachten. Dat laatste wordt vanzelfsprekend niet in een LCVB geplaatst. De gegevens over dadergroepen en pakkans bieden aanknopingspunten voor (concrete) integrale interventies binnen het integrale veiligheidsbeleid. Denk bijvoorbeeld aan een persoonsgebonden aanpak (PGA) of aan beleid waarmee wordt ingezet op verhogen van de pakkans en verlagen van de gelegenheid.

---

²⁶ In een reactie op een eerder concept geeft de politie aan dat dit beeld geen recht doet aan de praktijk in Hoorn waar (volgens de politie) goed wordt samengewerkt tussen gemeentelijke handhavers en de politie.

6.3 Criminaliteit en overlast

1. De cijfers van de geregistreerde criminaliteit en overlast zijn op hoofdlijnen gunstig of stabiel. Het geweld, de aantastingen van de openbare orde en de meeste vermogensdelicten dalen in de periode van 2009 tot en met 2012. De woninginbraak stijgt en schommelt de laatste jaren op het niveau van twee inbraken per dag op het grondgebied van het basisteam. De geregistreerde jeugdoverlast is ook gestegen, maar ligt duidelijk onder het niveau van piekjaar 2010.
2. Ongeveer de helft van de geregistreerde criminaliteit en overlast van het basisteam heeft plaats in de gemeente Hoorn. Dit komt door de centrumfunctie die het stedelijke Hoorn – met tal voor publieke voorzieningen – vervult, maar ook door het hoge inwonertal (71.255 op 1 januari 2012; 40,2% van het basisteam) en door de grote woningvoorraad (31.490 op 31 december 2011; 38,6% van het basisteam).
3. Het gelijkblijvende of matig stijgende niveau van de woninginbraak resulteert in gericht beleid, zoals: een woninginbraakteam bij de politie; publiekscampagnes en bijeenkomsten (deels ludiek met een ex-inbreker en geregeld opvallend goed bezocht) om bewoners te bewegen tot betere preventie; een blijvende roep van politie richting corporaties om beter te beveiligen, maar steeds vaker het corporatiestandpunt dat de grens wat dat betreft is bereikt. Het dominante beeld is dat er lokale daders actief zijn (op het niveau van een of enkele gemeenten), met daarnaast bovenlokale of landelijke groepen. Een gespecialiseerde landelijke dadergroep is actief op het terrein van voertuigcriminaliteit: onderdelen van de Toyota Prius worden seriematig gestolen²⁷. De lokale daders of verdachten zijn onder meer leden van voormalige problematische jeugdgroepen en personen uit criminele milieus of (soms alom bekende) criminele families. Het is belangrijk om goede analyses van dit soort daders en dadergroepen uit te voeren.
4. Er zijn harde indicaties voor een goed werkend helingcircuit in het basisteam, en meer in het bijzonder in Hoorn. Daders kunnen klaarblijkelijk gemakkelijk hun buit inwisselen voor contant geld. Dit lijkt onder meer een motivatie voor een categorie inbrekers (jongeren; jongvolwassenen). Heling is een vorm van georganiseerde misdaad die fungeert als aanjager van vermogensdelicten (niet alleen woninginbraak).
5. Daders van vermogensdelicten bewegen door het basisteam. In de onderzoeksperiode daalt de voertuigcriminaliteit in Hoorn met 636, maar in de andere vijf gemeenten valt een stijging te noteren (141). Evenzo bij diefstal van (brom- en snor-)fietsen: een afname met 218 in Hoorn en een stijging met 95 in de andere gemeenten. De woninginbraak stijgt – ook met inachtneming van de woningvoorraad – minder snel in Hoorn (66) dan in de rest van het basisteam (99). Dit komt mede door de lagere pakkans in dunbevolkt gebied (ook wat politie betreft) en door aanwezigheid van gemakkelijke ‘doelwitten’: in kleinere plaatsen en kernen voelen mensen zich zo veilig dat bewoners minder preventiemaatregelen treffen.

---

²⁷ De belangstelling voor de Prius zou onder meer te maken hebben met de verstrekking van subsidies aan eigenaren van hybride auto's door Russische steden waaronder de hoofdstad Moskou. Zie 'Autodieven Oostblok azen in Nederland op hybride modellen'. De Volkskrant, 13 augustus, 2013.

6. Het geregistreerde geweld laat in de onderzoeksperiode een daling zien van 13%, naar ruim duizend registraties in 2012. Die daling komt op het conto van de reductie van het uitgaansgeweld. Deze verbeterde cijfers kennen gunstige verklaringen (minder vaak extreem drankgebruik door jongeren, het ingevoerde cameratoezicht en het veelal verbeterde samenspel tussen politie en particuliere beveiligers, waaronder portiers), maar er gaan ook aandachtspunten verscholen achter de goede geweldscijfers.

- De klandizie van de horeca neemt af. Dit tast soms (bijvoorbeeld in Enkhuizen) de economische vitaliteit van een centrum aan.
- Enkele horecazaken schermen conflicten of geweld af van de politie, onder meer om niet in de problemen te komen met het lokaal bestuur of om andere delicten (drugs) buiten beeld te houden.
- Kwaadwillende personen maken er gebruik van als de politie niet in hun dorp of centrum is of met te weinig personeel om op te treden. In combinatie met de afscherming van geweld is er reden om aan te nemen dat een aanzienlijk deel van het uitgaansgeweld niet wordt geregistreerd.
- Het vergt veel van de fysieke, mentale en sociale vaardigheden van politiemensen om op riskante 'horecamomenten' op te treden. Het is de vraag of het mogelijk is om dit optreden te despecialiseren, in die zin dat het HIT-team wordt opgeheven en de horecadiensten in handen worden gegeven van de reguliere basispolitie, zoals op dit moment door de leiding wordt overwogen. Landelijk onderzoek (Van der Torre e.a., 2011) suggereert dat dit pas mogelijk is na een stevige intensivering van het trainen van beroepsvaardigheden. De politie in de basiseenheid geeft in een reactie aan het probleem te zien en er reeds ook al veel op te hebben geïnvesteerd.

7. Het geregistreerde huiselijk geweld blijft in de onderzoeksperiode ongeveer gelijk. Straatinformatie attendeert op enkele aandachtspunten ten aanzien van deze vorm van geweld. Door de economische crisis zijn er, zeker in kwetsbare straten of buurten, meer mensen ongewild thuis, ook nog eens vaker met financiële problemen. Dit vergroot de kans op conflicten en geweld. Respondenten denken dat het verminderde GGZ-hulpaanbod resulteert in meer problemen met personen met psychische problemen, te meer omdat er in het onderzoeksgebied enkele locaties zijn waar bovengemiddeld veel van deze mensen wonen. Er is ook relatief vaak huiselijk geweld in Poolse kringen, mede door de povere woonomstandigheden (onder meer beperkte leefruimte). Dit wordt lang niet altijd geregistreerd vanwege de afstand tussen Polen en politie.

8. Overvallen en straatroof zijn de belangrijkste vormen van zogenoemde *High Impact Crimes*. Het zijn topprioriteiten van de landelijke en regionale politie, maar de maatschappelijke schade ervan blijft in het grootste deel van basisteam Hoorn – met respect voor het leed van slachtoffers – binnen de perken vanwege de bescheiden absolute omvang. In 2012 hebben in Hoorn wel nog 12 overvallen plaats, maar in de andere gemeenten bij elkaar vier. In de onderzoeksperiode schommelt het aantal straatroven in Hoorn op een betekenisvol niveau tussen 36 en 71 registraties per jaar (8 in de eerste helft van 2013), maar in de andere gemeenten loopt het aantal in 2012 uiteen tussen nul en zeven. In het basisteam is de negatieve impact van drugshandel groter dan die van straatroven en overvallen. Onder criminele jeugd of criminele twintigers plegen losers een overval op een winkel (met alle

schrik van dien voor beheerder of personeel), maar storten criminele winners zich op hennepsteelt of drugshandel, want dat is nu eenmaal veel lucratiever.

9. Er zijn – op basis van de zogenoemde shortlistmethodiek – vijf problematische jeugdgroepen en vijf overlastlocaties in beeld in het basisteam Hoorn. Cijfermatig is de trend in het basisteam gunstig, want zes problematische jeugdgroepen zijn in de afgelopen jaren ‘verdwenen’. De gemeente Medemblik is hofleverancier met vier groepen en vier locaties. Dit is opmerkelijk, te meer omdat de teller in de gemeente Hoorn blijft steken op nul. Het staat echter buiten kijf dat Hoorn (stedelijk, meer inwoners, meer geregistreerde criminaliteit) meer criminele of problematische jeugdigen telt dan Medemblik.

De uitkomsten van de shortlistmethodiek zijn geen harde graadmeter voor de ‘stand van de problematische jeugd’, maar gegevens die nuchter dienen te worden geïnterpreteerd. In Medemblik levert dit bijvoorbeeld een paradoxaal beeld op. Daar bestaat een uitvoeringsnetwerk dat – vergeleken met de andere gemeenten in het gebied - een opvallend goed zicht heeft op het jeugdgedrag en successen boekt. Tegelijkertijd levert dit straatkennis op die leidt tot in kaart gebrachte problematische jeugdgroepen. Dat is evengoed een indicatie van goed beleid en goede informatie als van lokale jeugdproblematiek.

10. De shortlistmethodiek heeft prima geholpen om gestalte te geven aan de aanpak van probleemjeugd. In eerste instantie ook in Hoorn, maar met name nog steeds in Medemblik en Stede Broec en, zij het in mindere mate, in Enkhuizen. Het hielp bij de analyse van het probleem en bij de vorming van uitvoeringsnetwerken. In Enkhuizen en nog meer in Hoorn krijgen de jeugdproblemen, in het bijzonder jeugdcriminaliteit, nieuwe gedaanten. Het (criminele) jeugdgedrag heeft steeds meer plaats in los-vaste structuren en er zijn minder vaak geijkte hangplekken op publieke locaties: vanwege sociale media en om confrontaties met bewoners, politie of toezichthouders te mijden. Criminele jeugd verdwijnt nog het meest uit beeld door afscherming, maar ook doordat ze deel uitmaken van netwerken met volwassenen, waaronder twintigers die ooit deel uitmaakten van criminele jeugdgroepen. In dat laatste geval wordt de gemiddelde leeftijd van een groep of structuur te hoog om te worden gekenmerkt als *jeugd*groep. De ernst van de (criminele) problematiek neemt echter toe.

11. Netwerken van jeugdige criminelen en criminele volwassenen (waaronder twintigers die voortkomen uit criminele jeugdgroepen) richten zich op verschillende soorten delicten: vermogensdelicten, geweldsdelicten (soms inclusief intimidatie) en drugscriminaliteit. Hoe ouder deze criminele personen worden, hoe instrumenteler ze te werk gaan.

12. De aanwezigheid van drie coffeeshops (twee in Hoorn en één in Enkhuizen) is een rem op de illegale handel in softdrugs. Illegale handel is vaak ‘zachte’ doorverkoop: zonder serieus winstoogmerk softdrugs – die in een coffeeshop is gekocht – in vriendenkringen van de hand doen. Harddrugs is volgens respondenten makkelijk te verkrijgen in het onderzoeksgebied. Er is straathandel door jonge dealers (tieners, twintigers) van verschillende komaf, maar met een belangrijke rol voor Turkse, Marokkaanse of Antilliaanse dealers.

13. De registraties van geruimde hennepplantages blijven (ver) achter bij de zeer waarschijnlijk betekenisvolle omvang er van (zie 5.3.1). De criminele gelegenheidsstructuren voor hennepsteelt zijn

riant in het basisteam: honderden coffeeshops ‘om de hoek’ (onder meer in Amsterdam); grote bedrijven en schuren met beperkte zichtlijnen die haast ideaal zijn voor hennepplantages; geschikte woonhuizen in verschillende wijken; regulier transport over de weg en over het water dat kan dienen als dekmantel voor het vervoer van hennep; de nabijheid van Amsterdam met vele criminele structuren die groot zijn (geworden) door hennepsteelt; zachte informatie over connecties tussen deze Mokumse criminelen en lokale criminelen; de aanwezigheid van criminele structuren in het basisteam die worden verdacht van onder meer hennepsteelt. Hier komt bij dat het delict geen prioriteit krijgt in het basisteam en de regionale activiteiten van de politie meer zijn gericht op het ruimen van plantages dan op het onderzoeken van achterliggende structuren. De lage pakkans voor criminele organisatoren van hennepsteelt in West-Friesland moet haast wel bekend zijn geraakt bij criminele structuren. Het is logisch als ze daar gebruik van maken. Een bijkomend probleem is dat criminele structuren die veel geld verdienen met softdrugs vaak ook andere criminele activiteiten ondernemen, zoals witwassen of harddrugscriminaliteit.

14. Het onderzoeksgebied kent criminele netwerken die zich bezighouden met fraude of uitbuiting. Een grote kansenstructuur is wat dit betreft het illegaal organiseren van arbeidsplaatsen en huisvesting voor EU-migranten. Dit wordt overigens voortvarend in beeld gebracht door het project Kompas.

15. Er zijn door het gebied heen verschillende criminele familie(achtige) structuren actief: kampers, autochtonen en allochtonen. Soms betreft het professionele criminaliteit (inclusief contacten met de Amsterdamse onderwereld, zo wordt gedacht) en in andere gevallen gaat het om een combinatie van sociaal gedrag en eenvoudiger vormen van criminaliteit.

16. Er zijn enkele kleine gebieden met een geografische cumulatie van illegale praktijken en (georganiseerde) misdaad. Dit is in de gemeente Hoorn, aangejaagd door onder meer de *trouble shooters*, (in eerste aanleg) in kaart gebracht. Het gaat in straten van bijvoorbeeld Grote Waal niet alleen om de strafbare feiten van (niet al te omvangrijke) criminele structuren, maar vooral om de negatieve invloed op de sfeer in straten. Zichtbare criminaliteit is een lonkend perspectief voor sommige (probleem)jongeren. De illegaliteit is wijder verbreid dan klassieke misdrijven (vermogensmisdrijven, drugscriminaliteit, geweld), want er zijn harde verdenkingen van allerlei vormen van fraude, zoals bijstandsfraude. Op deze manier is het probleem recent geagendeerd en daardoor dienen zich kansen aan om een gerichte aanpak te organiseren.

6.4 Aanbevelingen

We formuleren tot slot aanbevelingen. Het betreft een selectie van zaken die op basis van deze studie het meest wezenlijk lijken te zijn. Het sluit andere verbeteringen dus zeker niet uit. Het is tegelijkertijd niet zo dat al deze aanbevelingen op korte termijn – in één of enkele jaren – doorgevoerd kunnen of moeten worden. Dat zou een te grote inspanning vergen. Bovendien is dát nu ook weer niet nodig vanwege het huidige veiligheidsniveau in het onderzoeksgebied. We laten daarom de acht aanbevelingen voorafgaan door een shortlist met maatregelen die wij het meest wezenlijk vinden: voor het debat en om daarna (wellicht aangepast) door te voeren. Hierbij moet worden bedacht dat we overwegend tevreden zijn over de preventieve effecten van verschillende projecten (aanpak alcohol- en drugsgebruik jongeren; Kompas) en van de lokale netwerken van

onder meer gemeente, wijkagenten en jongerenwerkers. Het gaat om de volgende zaken:

- Er dient systematisch te worden gewerkt aan het verbeteren van de informatie over daders en dadergroepen. Met bijzondere aandacht voor dadergroepen die ook delicten plegen waarvan niet (snel) aangifte wordt gedaan, zoals drugscriminaliteit, maar die lokaal wel voor problemen zorgen.
- Creëer bij politie, justitie en bestuur ruimte om dadergroepen aan te pakken en geef daarbij prioriteit aan groepen of netwerken met daarin jongeren (ook en vooral als ze nu niet door de shortlistmethodiek in kaart worden gebracht) en aan enkele familiestructuren. We hechten in dit verband waarde aan een slimme combinatie van de onderstaande aanbevelingen 2 en 4. Dit soort groepen of netwerken pleegt bijna per definitie allerhande delicten, waarbij personen die verder zijn in hun criminele loopbaan vaak meer profijtelijke delicten plegen (drugscriminaliteit; professionele inbraak of diefstal; heling; fraude), terwijl anderen meer agressieve delicten plegen met een hogere pakkans (eenvoudige inbraak of diefstal; geweldsdelicten; straatroof of overvallen).
- In Hoorn is het belangrijk om werk te maken van een integrale gebieds- en persoonsgerichte aanpak (preventief/zorg en repressief, niet alleen geregistreerde delicten, maar ook fraude) in delen van de Grote Waal. Dit kan in de toekomst ook elders in de stad toegepast worden.
- In de andere gemeenten dienen de verbeteringen te worden gerealiseerd vanuit de lokale netwerken van onder meer gemeente, wijkagenten en jongerenwerkers. Die netwerken dienen krachtig zaken te agenderen (onder meer in het driehoeksoverleg van het basisteam) waar ze veel last van hebben en die de lokale slagkracht kunnen overvragen. Het zal daarbij (kunnen) gaan om daders of dadergroepen die lokaal schade veroorzaken, maar er is ook alertheid geboden op een mogelijke toename van zorg- of overlastmeldingen (zie over dit laatste onder meer aanbeveling 5). Dit laatste geldt evengoed voor Hoorn.

De acht aanbevelingen:

1. Ga door met belangrijke bovengemeentelijke projecten: Kompas en de aanpak van alcohol- en drugsgebruik. Anticipeer in het kader van Kompas op de komst van Roemenen. Zorg bij dit project niet alleen voor bestuurlijke opvolging, maar selecteer ook personen, groepen of netwerken die het 'waard' zijn om het mikpunt te worden van strafrechtelijk onderzoek. Bouw goede relaties op met goed willende werkgevers, uitzendbureaus en arbeidskrachten. Dat is goed voor het primaire doel (netjes huisvesten van arbeidsmigranten), maar levert zo goed als zeker ook informatie op over overlast en criminaliteit.

2. De aanpak van geregistreerde delicten, van overlast en van personen die in dat verband 'in beeld' komen, verloopt beduidend beter dan de aanpak van vormen van overlast en criminaliteit die hardnekkig en schadelijk zijn, maar die minder in beeld komen omdat er geen aangifte wordt gedaan en/of het niet direct zichtbaar is in het publieke leven. Denk hierbij aan drugscriminaliteit, prostitutie, fraude, heling, overlast van personen waartegen menig burger geen aangifte wenst te doen. Het is – overigens op veel plaatsen in Nederland - belangrijk om dit te verbeteren. Hiertoe doen we de volgende aanbevelingen:

2a Stel een vertrouwelijke lijst op met belangrijke criminele groepen of netwerken die in het basisteam wonen en/of actief zijn. Geef daarbij aan wat zeker is of lijkt, wat wordt vermoed en op

welke punten vragen of twijfels bestaan. Belangrijke fenomenen zijn onder meer drugscriminaliteit (handel en productie), woninginbraak, heling, geweldsmisdrijven, gewelddadige vermogensdelicten en fraude. In de praktijk plegen veel groepen of netwerken verschillende misdrijven en valt er geen scherp onderscheid te maken 'per fenomeen'. Netwerkjes die zijn ontstaan uit een voormalige criminele jeugdgroep worden bijvoorbeeld verdacht van geweld, woninginbraak, drugshandel en straatroof.

Het opstellen van zo'n lijst past naadloos in een wettelijke opdracht van de driehoek op basisteamniveau. De lijst hoeft zeker niet perfect te zijn, want dat is onmogelijk vanwege het bestaande informatietekort. Vanwege dit tekort dient de gebruikelijke volgorde (strategie volgt informatie) deels te worden omgekeerd: een strategie bepalen, waarna meer informatie volgt. Zie de punten *b* tot en met *e* voor bouwstenen van deze strategie.

Het is vandaag de dag een goede optie om de kennis over criminele groepen of structuren te vergroten in samenwerking met het RIEC.

2b Stel ook een lijst samen van criminele kopstukken in het basisteam. Geef hierbij ook aan wat zeker is of lijkt en welke vermoedens bestaan. Beredeneer de schade die deze personen aanrichten en denk na over aangrijpingspunten om deze personen bestuurlijk, fiscaal of strafrechtelijk aan te pakken: op reguliere wijze (d.w.z. met bestaande werkwijzen) of door projectmatige opsporing (zie onder 2c). Stel een top X op van kopstukken in het basisteam.

2c Er dient een (nieuwe) opsporingsstrategie te worden toegepast, namelijk projectmatige opsporing, waarbij basispolitie mensen tijdelijk samenwerken met rechercheurs, gericht op (door de driehoek) geprioriteerde criminele groepen, netwerken of netwerkjes. Zo wordt het mogelijk om, zo nodig, specialistische opsporingsmethoden in te zetten. Er worden afspraken gemaakt met justitie over de duur van de inzet (vergelijk Van der Torre e.a., 2013). Dit levert (deels) geheel nieuwe criminele informatie op.

2d Er worden criminologische netwerkanalyse uitgevoerd naar geselecteerde groepen. Bestaande informatie wordt, op een beproefde manier (benutten van registraties als verdachten en betrokkenen in politiesystemen in combinatie met ongeschreven kennis van materiedeskundigen) bijeen gebracht, zodat nieuwe inzichten ontstaan. Het is een optie om dit te doen in samenspel tussen politiekundigen, RIO en externen.

2e Het is belangrijk om, op basis van de lijst of shortlist (zie onder a.), gericht te zoeken naar personen met criminele informatie en om deze informatie te benutten bij analyse en aanpak. Het gaat om professionals bij politie (wijkagenten, maar ook CIE en recherche), gemeente (toezichthouders, handhavers, uitvoerder), jongerenwerk en projecten (Kompas), maar evengoed om burgers met informatie.

2f Het is nodig om jaarlijks een (speciale) editie van het LCVB – of een heel hoofdstuk daarin – volledig te richten op dadergroepen en op criminele netwerken. Het ligt voor de hand te doen om de aandacht daarbij te richten op groepen die zich bezighouden met 'klassieke delicten' (zoals geweld, vermogensdelicten (inclusief heling), drugs) en op lokale criminele families of (netwerken van) kopstukken. Dit vergt andere deelnemers aan de bijeenkomsten voor het LCVB: niet alleen basispolitie, maar ook recherche en specialisten, zoals de CIE. Bij analyses van minder klassieke delicten en groepen is het verstandig samen te werken met het RIEC.

3. Versterk de projectmatige aanpak van drugscriminaliteit in het basisteam, met bijzondere aandacht voor de productie van (soft)drugs. Werk bij de aanpak van hennepteelt samen met regionale experts bij de politie, maar zorg op basisteamniveau voor een eigen informatiehuishouding

van politie, justitie en bestuur. Verzamel informatie bij gemeenten, corporaties, via MMA, Kompas-medewerkers (die komen op verdachte locaties en spreken mensen die meer kunnen weten) en vraag specialisten bij de politie om informatie. Zo wordt duidelijk wat ze weten, maar ook wat ze nog niet weten of zouden moeten weten. Stel jaarlijks een rapportage op over dit fenomeen en agendeer dit voor de driehoek. Werk niet alleen met *operationele ontmanteling* van hennepkwekerijen (een kwekerij oprollen op een ingeplande ruimdag en 'afhandelen' wat wordt aangetroffen), maar ook met *strategische ontmanteling*. We bedoelen daarmee dat selectief wordt gekozen voor een opsporingsgerichte benadering: verdachte locaties korte tijd observeren, informatie verzamelen over personen die het pand bezoeken en een tactisch geplande inval, mogelijk met aanhoudingen op verschillende locaties.

4. De shortlistmethodiek - die overlast gevende, hinderlijke en criminele jeugdgroepen in beeld brengt - is deels ingehaald door de ontwikkelingen: het (stedelijke) jeugdgedrag is te dynamisch geworden, en te weinig groeps- of locatiegebonden, om het goed in kaart te brengen met een methode die inmiddels meer dan tien jaar oud is. Dit speelt met name Hoorn parten. Bovendien kan 'goede informatie' (zoals in Medemblik) leiden tot een 'slechte uitkomst' (vijf problematische jeugdgroepen). Zo bezien vergt de uitkomst in Hoorn (nul problematische jeugdgroepen) meer alertheid dan die in Medemblik. We stellen het volgende voor:

4a Stel naast de shortlistinventarisatie lijsten op van hinderlijke, overlast gevende en criminele individuele jeugdige personen. Doe dit op basis van registraties, maar ook op basis van straatinformatie van wijkagenten en jongerenwerk. Dit levert in Hoorn zo goed als zeker meer criminele jongeren op dan in Medemblik en zou daarmee een beter beeld geven van de feitelijke stand van zaken dan de shortlistanalyse.

4b Maak een top X op basis van de genoemde lijsten voor een persoonsgerichte aanpak van problematische jeugdigen. Kies een gepaste persoonsgerichte aanpak(preventie of repressie). Wees er preventief op tijd bij, ook bij jonge tieners, onder andere door dan reeds informatie en signalen te delen en in te grijpen (bijvoorbeeld via Leerplicht). Wees daarnaast alert op (opkomende) criminele kopstukken, ook als ze in de twintig zijn (hanteer geen strikte leeftijdsgrenzen), omdat zij een slechte invloed hebben op jongeren. Zorg dat lokale uitvoerders (wijkpolitie; districtsrecherche; handhavers en toezichhouders van de gemeente; jongerenwerkers; trouble shooters) straatinformatie verzamelen en delen over dergelijke kopstukken. Maak bij de persoonsgerichte aanpak gebruik van de kansen die het veiligheidshuis biedt.

4c Wees bij het in kaart brengen van criminele groepen alert op enkele potentiële patronen - en houdt daarbij dus niet strikt vast aan de definitie van een 'groep' of van 'jeugdigen':

- Zet kleine groepjes of netwerkjes ook op de shortlist of op een andere lijst, zeker als ze delicten plegen of hiervan worden verdacht: wat geen groep lijkt, zou het bij nader inzien wel kunnen zijn.
- Criminele tieners werken soms samen met volwassen criminelen (al kan het soms eerder andersom zijn). Zet dit soort groepen of netwerken ook op een lijst, want dit soort criminele contacten voorspellen weinig goeds zonder aanpak.
- Criminele jeugdgroepen die 'ouder' worden verdwijnen vaak vanzelf uit beeld, in die zin dat ze stoppen met hanggedrag en gemakkelijk zichtbare delicten. Dit kan goed nieuws zijn, maar bijna elke criminele jeugdgroep telt wel leden die als twintiger crimineel actief blijven en zich toeleggen op instrumentele delicten met een lage(re) pakkans, zoals drugscriminaliteit.

4d Jaarlijks dient ten minste één netwerkanalyse (zie onder 2d) te worden gericht op groepjes of netwerkjes rond (jonge) criminele kopstukken. In eerste instantie dient dit in Hoorn te gebeuren. Zo wordt invulling gegeven aan een al langer bestaand voornemen.

4e Voer in het komende jaar in het basisteam ten minste één projectmatig opsporingsonderzoek (vergelijk aanbeveling 2c) uit naar een criminele groep of netwerk: waar criminele jongeren deel van uitmaken of die wordt gedomineerd door jonge twintigers (die tot voor kort evt. een criminele jeugdgroep vormden).

5. Twee (landelijke) ontwikkelingen vragen om een vooruitziende blik, namelijk de veranderde werkwijze van de GGZ (een bescheidener hulpaanbod) en de afnemende slagkracht van corporaties op het terrein van leefbaarheid en veiligheid (onder meer minder bemiddeling bij overlast en conflicten). In combinatie kan dit leiden tot een groter werkaanbod voor gemeenten en politie wat betreft huiselijk geweld en problemen van of door personen met psychische problemen. We raden het volgende aan:

- Monitoren of deze ongewenste effecten optreden.
- Als bij huiselijk geweld niet (snel) wordt vervolgd, raden we - zeker bij kans op herhaling aan - kort na een incident een dadergesprek te laten voeren (naar ons lijkt door het Veiligheidshuis). Zo'n gesprek kan aanknopingspunten bieden voor hulp, laat zien dat het gedrag consequenties krijgt, dient als stok achter de deur en maakt het mogelijk de kans op herhaling beter in te schatten.
- Een lijst met risicoadressen huiselijk geweld opstellen en relevante informatie opnemen in BVH, zodat de politie beter kan reageren.
- Terugkerende incidenten (overlast, huiselijk geweld) bespreken en daarbij (eerder?) overwegen of ambtshalve vervolging opportuun is of eventueel een huisverbod.
- Bij (veel) te veel incidenten voor politie of gemeente overwegen een (crisis)interventieteam in te richten.

6. De gemeente Hoorn kent enkele gebieden waar problemen cumuleren: delen van Grote Waal, Risdam en Kersenboogerd. Die problemen overvragen het reguliere apparaat. Een aanjaagfunctie, zoals vervuld door de *trouble shooters*, blijft noodzakelijk: voor een scherpe analyse, voor het aanbrengen van focus, het creëren van urgentie en voor het van de grond tillen van een integrale aanpak (niet alleen politie, justitie en 'veiligheidsambtenaren') : eerst gericht op snelle interventies (laag hangend fruit) en daarna op het herstellen van de maatschappelijke orde bij hardnekkige veiligheidsopgaven. Dit soort aanjagers kan alleen functioneren bij sterke bestuurlijke steun, want ze wijzen nu eenmaal op problemen waarbij het reguliere niet volstaat. Dientengevolge dient duidelijk te worden gemaakt dat het gaat om bijzondere omstandigheden waarbij reguliere beperkingen of tegenwerpen tijdelijk niet gelden.

7. Het is belangrijk om op basisteamniveau het integrale veiligheidsbeleid te versterken via de ambtelijke voorportalen: veiligheidsambtenaren uit de gemeenten en beleidsmedewerkers of adviseurs van politie en justitie. We raden aan om dit onder meer gestalte te geven door op dit niveau enkele vraagstukken aan de orde te stellen, de balans (ook op papier) op te maken en op onderdelen verbeteringen door te voeren: (eerst) ambtelijk en in de driehoek. Het betreft onder meer de volgende thema's (uiteraard lenen de hierboven genoemde onderwerpen zich ook hiervoor):

- De inzet en het functioneren van gemeentelijk en particulier ‘blauw’, met bijzondere aandacht voor de samenwerking met de politie (informatie, communicatie) en de middelen (zoals verbindingsmiddelen) waarover BOA’s en toezichthouders beschikken.
- Het veiligheidsbeleid bij kritieke evenementen, zoals (bepaalde) kermissen en jaarwisselingen.
- De preparatie van de basispolitie op risicovolle omstandigheden en geweldshantering. We geven ter overweging hiertoe een enquête uit te voeren. Dit helpt onder meer bij de vraag of het HIT noodzakelijk is op uitgaansavonden.

8. Het zogenoemde Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld (LCVB) is op een goede manier door de politie ingevoerd. De gekozen werkwijze vraagt echter om heroverweging. Er worden nu vier LCVB’s per jaar uitgevoerd. Het is primair een sturingsinstrument (hoe gaat het met de geprioriteerde dossiers?), maar het ambieert ook om op onderdelen de criminaliteit en overlast in kaart te brengen en het bevat aanzetten of beloftes om dadergroepen in kaart te brengen. Het gevaar bestaat dat er rapportendrukke ontstaat en moeheid bij (steeds weer) dezelfde respondenten. We geven het volgende ter overweging:

- Voer twee keer per jaar een regulier LCVB uit. Rapporteer niet uitgebreider dan nodig is. Gebruik de tijdswinst door wat meer tijd te besteden aan de voorbereiding: bijzondere cijfers of trends helder vooraf presenteren en de deelnemers daarop afstemmen (en dus enigszins variëren).
- Richt jaarlijks één LCVB op dadergroepen en criminele netwerken in het basisteam. Zie aanbeveling 2f. Gebruik in de voorbereiding vertrouwelijke informatie (namenlijsten; csv’s) en nodig recherchemensen uit. Maak onderscheid tussen een vertrouwelijk en een publiek rapport. Zet op basis van het rapport zoeklijnen en –vragen uit die informatie opleveren voor het volgende jaar. Sterker, de rapportage dient te leiden tot een bestuurlijke en strafrechtelijke aanpak die meer informatie oplevert.
- Een incidentele thematische rapportage (zoals uitgevoerd naar uitgaansgeweld) blijft daarnaast een nuttige optie.

Bijlagen

Bijlage 1

Maatregelen en activiteiten 'Jeugd en alcohol in West-Friesland'

Er worden twee sporen gehanteerd:

- 1) Doorgaan met het wijzen op de schadelijke gevolgen en de gezondheidsrisico's en de keuzemogelijkheid om verstandig met alcohol om te gaan.
- 2) Terugdringen van de beschikbaarheid en het bezit van alcohol en fundamenteel en wezenlijk intensiveren van het toezicht op en handhaven van de regels daarvoor.

Ter begeleiding van de sporen worden communicatieactiviteiten ingezet.

Onderstaand schema geeft een overzicht van de maatregelen en activiteiten die in het plan van aanpak 'Jeugd en alcohol West-Friesland' (2008) en in het Interventieboek van de werkgroep Regelgeving en Handhaving (n.d.) worden genoemd.

Spoor 1: Maatregelen en activiteiten met een preventief karakter en gericht op bewustwording
- Basisscholen hebben met gemeenten een convenant gesloten en nemen lesmethode 'alcohol, een ander verhaal' structureel op in het schoolwerkplan. Hierop worden ouderbijeenkomsten georganiseerd.
- Met scholen voor het voortgezet onderwijs worden convenanten voorbereid, zodat tweede klassen de digitale lesmethode over alcohol en drugs (ELO) krijgen, leerlingen structureel voorlichting krijgen over omgang met spanning, stress en depressie en ouderbijeenkomsten worden gehouden.
- Training 'Leren signaleren' van psychische problemen, en alcohol- en drugsgebruik bij jongeren start in 2008 voor 300 mentoren en zorgcoördinatoren in het voortgezet onderwijs en wordt tot 2011 uitgebreid tot 1.200 professionals die veel met jongeren werken.
- Scholierenproject 'Dat drinkt niet' start met gastlessen door 4-VWO aan 12 basisscholen in Drechterland. Ouders worden betrokken met 'Nee-contract'.
- Vrijwilligers/barpersoneel in (sport)kantines, club- en buurthuizen ontvangen Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (IVA).
Spoor 1: Maatregelen en activiteiten gericht op zorg
- Capaciteit van het 'Parachute project' wordt uitgebreid
- 1 meldpunt in West-Friesland waar psychische problematiek en/of problematiek op het gebied van alcohol- en drugsgebruik met en/of voor jongeren vanaf 12 jaar gemeld kunnen worden.
- Registratie van alcohol en drugs gerelateerde ongevallen door ambulancedienst.
- Inrichting van een alcoholpoli in het Westfriesgasthuis die gericht is op gestructureerde (na)zorg en voorlichting, het registreren en volgen van patiënten en het registreren van de locatie waar de patiënt de alcohol heeft genuttigd.
Spoor 1: Overige activiteiten
- Onderzoek naar relatie alcohol en drugs en suïcidaal gedrag onder jongeren.
- Elektronische monitor en voorlichting (E-MOVO) op middelbare scholen wordt uitgebreid met vragen over alcohol, drugs en psychische gezondheid.
- Verkennen van de mogelijkheden om scholieren te werven en in te zetten als 'mysteryshoppers' en '-guests' bij de controle van alcoholverkoop.
- Het vormen van drie 'denktanks' van 12 jongeren en drie 'denktanks' van 12 ouders.
Spoor 2: Aanscherpen, uniformeren, toepassen en handhaven van de regelgeving
- Hokken en keten zijn in kaart gebracht. Wet- en regelgeving wordt indien noodzakelijk toegepast en een handhavingstraject opgestart. Jongeren/ouders worden uitgenodigd voor voorlichting over negatieve effecten van overmatig alcoholgebruik.
- Opstellen van een Drank- en Horecaverordening en een Toezicht- en handhavingprotocol van gemeenten, politie, OM en VWA.
- Vaststellen van maatregelen voor paracommerciële instellingen m.b.t. taptijden, organiseren van privé feesten en het openlijk aanprijzen ervan. Vergunningen worden opnieuw beoordeeld en in overeenstemming gebracht met DHw en beleid. Regionale sluitingstijd van 00:00 uur en er wordt een toezicht- en handhavingstraject opgesteld.

Besturen van paracommercie worden actief benaderd omtrent voorlichting over het verantwoord schenken van alcohol en de gevolgen van het schenken van alcohol. Regelgeving ter voorkoming van onwenselijke mededinging t.o.v. reguliere horeca wordt herzien.
- Handhavingsbeleid t.a.v. vestrekking en verkoop van alcohol wordt in kaart gebracht. Gemeenten onderzoeken mogelijkheden voor intensivering/verbetering van toezicht en handhaving en zorgen voor uitwisseling van gegevens onderling en naar andere handhavende instanties.
- Artikel 2.4.8. APV (Alcoholgebruik op de openbare weg) opnemen in APV. Vervolgens opstellen van aanwijzingsbesluit met locatie waar het alcoholverbod van toepassing is en handhavend optreden door BOA of politie door inbeslagname drank en verbaliseren. Verbod op 'happy hours'.
- Aantal evenementen waarvoor artikel 35DHw ontheffing nodig is, worden in kaart gebracht. Artikel 35 DHw uitwerken in beleidsregel en een toezicht- en handhavingstraject wordt opgesteld.
- Opstellen van nieuwe regionale beleidsregel sluitingstijden o.g.v. APV en toezicht en handhaving door gemeente BOA of politie.
Spoor 2: Samenwerking met de politie
- Inhaken op landelijke visie van politie omtrent ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van alcoholmatigingsbeleid.
- Uitvoeringsgerichte acties: Strikte controle om naleving regels; permanente registratie van geweldsincidenten waarbij alcohol een rol speelt; melding van persoonsgegevens van dronken jongeren onder 16 jaar bij HALT of Brijder Verslavingszorg en ouders op de hoogte brengen.
Communicatie
- Voorop staat het bereiken van jongeren en hun ouders/opvoeders om de bekendheid van het project en de bijbehorende doelstellingen te vergroten: Logo en slagzin; promotie- en bewustwordingscampagnes; gerichte campagnes ter begeleiding van specifieke maatregelen; in gesprek blijven met jongeren, ouders en alcoholverstrekkers, update van www.westfrisland.nl ; verspreiden van nieuwsbrieven; ontwikkelen van multimediale voorlichtingsmiddelen, inzet van en samenwerking met regionale en lokale media.
- Daarnaast is het van belang om informatie te stroomlijnen naar en tussen alle partners in het project, ook de samenwerkende gemeenten in al haar facetten.

Bijlage 2

Respondenten

Interviews

F. Bark	Groepschef Enkhuizen
I. Besseling	Woonconsulent De Woonschakel (locatie Bovenkarspel)
Y. Brattinga	Woonconsulent De Woonschakel (locatie Medemblik)
W. Beenen	Opbouwwerker gemeente Opmeer
M. Beemster	Jongerenwerker gemeente Drechterland
J. Domburg	Leefbaarheidcoördinator Welwonen
L. Van Elk	Beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid gemeente Stede Broec
G. Van Elten	Wijkagent Enkhuizen
P. Entius	Hoofd Veiligheid, Vergunningen en Handhaving gemeente Hoorn
S. Evers	Beleidsambtenaar Jeugdbeleid/Coördinator CJG gemeente Drechterland - (telefonisch)
M. De Goede	Coördinator HIT-team
G. Heijstee	Teamchef vml. Afdeling De Koggen
J. Henkes	BOA en toezichthouder Schaaf Beveiliging
M. Hopman	Medewerker Handhaving Wabo gemeente Medemblik
J. Jansen	Hoofdagent Basisteam Hoorn
E. Jurrjens	Wijkagent Kersenboogerd Hoorn
A. Lam	Politiekundige Basisteam Hoorn
J. Lieshout	Jongerenwerker Stichting Welzijn Stede Broec
F. Van het Kaar	Projectleider en Adviseur Team Veiligheid gemeente Hoorn
M. Kroes	Senior medewerker Team Veiligheid gemeente Hoorn
A. Komen	Hoofdagent Regionaal Hennepteam
P. Meinhardt	Beleidsmedewerker Openbaar Ministerie parket Noord-Holland
W. Miero	Trouble Shooter gemeente Hoorn
J. Molenaar	Teamchef Hoorn
M. Numan	Teamleider BOA-organisatie gemeente Medemblik
N. Van den Oetelaar	Hoofd Afdeling Welzijn gemeente Opmeer
A. Roosendaal	Beleidsmedewerker Openbare Orde & Veiligheid gemeente Medemblik
M. Schuurman	Projectleider en Informatiecoördinator Team Veiligheid gemeente Hoorn
J. Smit	Politiekundige Basisteam Hoorn
B. Steeman	Jongerenwerker Medemblik-Stad, Nibbixwoud en Andijk
Y.A. Terpstra	Beleidsmedewerker Integrale Veiligheid gemeente Enkhuizen
J. Ton	Projectleider en Adviseur Team Veiligheid gemeente Hoorn
J. Veldhuyzen	Sociaal cultureel werker Welwonen
M. Visser	Wijkagent Grootebroek en Lutjebroek
H. Voorend	Beleidsmedewerker Openbare Orde & Veiligheid gemeente Opmeer
D. Wielandt	Beleidsmedewerker Openbare Orde & Veiligheid gemeente Drechterland
C. Wijnker	Jeugdcoördinator politie Basisteam Hoorn

A. Wildoer   Ketenregisseur Veiligheidshuis West-Friesland
R. Zandbergen   Trouble Shooter gemeente Hoorn

Politiebijeenkomsten

Gebiedsscan gemeente Hoorn, 21 mei 2013 (13 deelnemers politie Basisteam Hoorn)
Gebiedsscan gemeenten Drechterland, Enkhuizen en Stede Broec, 22 mei 2013 (13 deelnemers
politie Basisteam Hoorn)
Gebiedsscan gemeenten Medemblik en Opmeer, 22 mei 2013 (14 deelnemers politie Basisteam
Hoorn)

Met dank aan

A. Huisman   Coördinator Rampenbestrijding en Crisisbeheersing gemeente Drechterland
Medewerkers DIK politie

Bijlage 3

Bronnenlijst

- Adang, O. (red.), Bierman, S., Oorschot, W. van, Schaap, S., Torre, E. van der, Vermeulen, K. & Visser, D. (2009). *Van Oud naar Nieuw. Blijven leren van jaarwisselingen*. Apeldoorn: Politieacademie.
- Beke, B.M.W.A., Torre, E.J. van der & Duin, M.J. van (2010). *Stadsscan Hoorn*. Arnhem: Beke Advies.
- Bervoets, E., Oorschot, W. van, Esman, C. & Adang, O. (2009). *De 'Oranjethuisituatie': non-issue of onderschat?* Apeldoorn: Politieacademie.
- Coulthart, R. & McNab, D. (2008). *Dead man running: An insiders's story on one of the world's most feared outlaw motorcycle gangs, the Bandidos*. Allen & Unwin.
- Eysink Smeets, M. & Bervoets, E. (2011). *De onaantastbaren. De destructieve doorwerking van onaantastbaren in wijk en buurt*. De Haag: Nicis Institute/LEV.
- Eysink Smeets, M. & Bervoets, E. (2013). *Je voelt je heel onveilig en heel alleen...Burgers over de impact van 'ogenschijnlijk onaantastbaren'*. Amsterdam/Rotterdam: LEV/LokaleZaken.
- Ferwerda, H. & Kloosterman, A. (2004). *Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlistmethodiek*. Politie & Wetenschap (Politiekunde nr. 6). Zeist: Uitgeverij Kerckebosch BV.
- Gemeente Drechterland (2011). *Integraal Veiligheidsplan 2012-2015*.
- Gemeente Enkhuizen (2012). *Doorontwikkelnotitie Integrale Veiligheid 2013-2016*.
- Gemeente Hoorn (2007). *Koersen op Sociale Veiligheid*.
- Gemeente Hoorn (2009). *Sociale Veiligheid 2010-2012: Doorzoekers op sociale veiligheid*.
- Gemeente Hoorn (2012). *Veiligheidsambitie 2014: Samen sterk voor een veiliger Hoorn!*
- Gemeente Hoorn (n.d.). *Programma Veiligheid: Samen sterk voor een veiliger Hoorn!*
- Gemeente Medemblik (2011). *Integraal Veiligheidsplan Medemblik 2012-2015*.
- Gemeente Opmeer (2012). *Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2013-2016*.
- Gemeente Stede Broec (n.d.). *Integraal Veiligheidsplan 2009-2014*.
- Hartman, C. & Tops, P.W. (2005). *Frontlijnsturing. Uitvoering op de publieke werkvloer van de stad*. Den Haag: Kenniscentrum Grote Steden.
- Rovers, B. (1999). De invloed van buurtkenmerken op criminaliteit en jonge inwoners. In: Musterd, S. & Goethals, A (red.). *De invloed van de buurt* (p.94-128). Amsterdam: SISWO publicatie nr. 404.
- Politie Noord-Holland (2013). *Lokaal Criminaliteits- & Veiligheidsbeeld Basisteam Hoorn*.
- Politie Noord-Holland (2013). *Uitgaansgeweld. De ontwikkeling van uitgaansgeweld in het basisteam Hoorn*.
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Stede Broec*.
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Integraal Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling Hoorn* (concept 0.1).
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen*

- Gemeente Drechterland.*
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Enkhuizen.*
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Medemblik.*
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal Criminaliteits- en veiligheidsbeeld Afdeling De Koggen Gemeente Opmeer.*
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Hoorn update, periode oktober 2011-februari 2012.*
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Hoorn update, periode februari 2012-mei 2012.*
- Politie Noord-Holland Noord (2012). *Lokaal criminaliteits- en veiligheidsbeeld Hoorn update 3, periode mei-augustus 2012.*
- Politie Noord-Holland Noord (2013). *Jeugdgroepen update inventarisatie 2013 basisteam Hoorn.*
- Programmabureau Integrale Veiligheid Noord-Holland Noord (2012). *Opinies en attitudes jeugd en alcohol in noordelijk Noord-Holland.*
- Schoenmakers, Y. Bremmers, B. & Wijk, A. Van (2012). *Oosterse teelt. Viëtnamezen in de hennepeteelt.* Arnhem: Bureau Beke.
- Schutte, H., Vugts, P. & Middelburg, B. (2008). *Hells Angels: motorclub of misdaadbende?* Utrecht: Monitor Publishing.
- Stuurgroep Jeugd en Alcohol West-Friesland (2008). *Plan van aanpak Jeugd en Alcohol in West-Friesland.*
- Stuurgroep Jeugd en Alcohol & Drugs West-Friesland (2009). *Plan van aanpak Jeugd en Drugs in West-Friesland.*
- Stuurgroep Kompas (2012). *Evaluatierapport Project Kompas West-Friesland.*
- Stuurgroep Kompas (2012). *Notitie Huisvesting EU-arbeidsmigranten in West-Friesland.*
- TK kamerstuk 29407, nr. 150.
- Tops, P.W., Duin, M.J. van, Os, P. van & Zouridis, S. (2010). *Sleuren of sturen. Gemeenten en de sturing van veiligheid en politie.* Apeldoorn/Den Haag: VNG.
- Torre, E.J. van der (2005). *Wie stookt er nou? Een studie naar ongeregelheden in Veen.* Den Haag: COT.
- Torre, E.J. van der & Bervoets, E. (2013). *Problematische jeugd: taakstelling en doelgroep van de projectleiders jeugdoverlast.* Rotterdam: LokaleZaken.
- Torre, E. J. van der, Gieling, P.J., Dozy, M.C., Leeuwen, F.C. van & Hamoen, W. (2011). *Veilig politiewerk, de basispolitie over geweldgebruik.* Den Haag: Politieacademie/Boom Lemma uitgevers.
- Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, Bergsma, H. Keijzer, D. & Torre, E.J. van der (2011). *Aan de rand van het bestel.* Apeldoorn/Rotterdam: Politie & Wetenschap.
- VVRE (2008). *Regionale Kadernota Huisvesting Buitenlandse werknemers West-Friesland.*
- Werkgroep Regelgeving en Handhaving Jeugd en Alcohol West-Friesland – Interventieboek, n.d.

Krantenartikelen

- ANP (13 augustus 2013). *Hybride auto geliefd bij Russische autodieven*. Geraadpleegd via <http://www.nu.nl/binnenland/3548990/hybride-auto-geliefd-bij-russische-autodieven.html>.
- Meerhof, R. (13 augustus 2013). Autodieven Oostblok azen in Nederland op hybride modellen. *Volkskrant*. Geraadpleegd via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2680/Economie/article/detail/3491323/2013/08/13/Autodieven-Oostblok-azen-in-Nederland-op-hybride-modellen.dhtml>.
- Metro (30 juni 2011). *Aanhouding voor schieten in Hoorn*. Geraadpleegd via www.metronieuws.nl.
- Noordhollands Dagblad (5 juni 2013). *Eis hoger beroep: langer cel fatale steekpartij kermis Hoorn*. Geraadpleegd via www.noordhollandsdagblad.nl.
- Noordhollands Dagblad (11 december 2012). *Stede Broec wil geen inzet van Boa's*. Geraadpleegd via www.noordhollandsdagblad.nl.

Documentaire

- Berg, L. van den (producent & regisseur) (2012). *Het verdriet van West-Friesland* [documentaire]. Nederland: Van der Hoop Filmproducties.

Colofon

Deze studie is namens LokaleZaken uitgevoerd door:

dr. E.J van der Torre

dr. E. Bervoets

dr. M.J. van Duin

D. Keijzer MSc

LokaleZaken

Bezoekadres: Schiekade 830, Rotterdam

Postadres: Postbus 299, 3000 AG Rotterdam

Website: www.lokalezaken.com

Telefoon: 010-7371226, b.g.g. 06-57562413

E-mail: info@lokalezaken.com